

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ»

Οργανωτική και λειτουργική ενοποίηση του e-ΕΦΚΑ:

Μια μετέωρη μεταρρύθμιση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βασίλης Κεγκέρογλου

Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Τσέκος, καθηγητής

Αθήνα, 2021

Τριμελής Επιτροπή

Θεόδωρος Τσέκος

Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος

Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου

Copyright, © Βασίλειος Κεγκέρογλου, 2021

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς το συγγραφέα.

Η έγκριση της παρούσας διπλωματικής εργασίας από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν συνεπάγεται την υιοθέτηση των απόψεων του συγγραφέα.

Στην οικογένεια μου και τους συνεργάτες μου
για τη στήριξη που μου πρόσφεραν.

Συντομογραφίες

- A.K.A.G.E.: Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών
- A.M.K.A.: Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης
- A.N. (α.ν.): Αναγκαστικός Νόμος
- A.Π.Θ.: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- A.Π.Δ.: Αναλυτική Περιοδική Δήλωση
- Γ.Γ.Κ.Α.: Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Δ.Ν.Τ.: Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- Ε.Α.Α.: Εθνική Αναλογιστική Αρχή
- Ε.Δ.Κ.Α.: Επιθεώρηση Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης
- Ε.Δ.Ο.Ε.Α.Π.: Ενιαίος Δημοσιογραφικός Λογαριασμός Επικουρικής Ασφάλισης Περίθαλψης
- Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Κ.Α.Σ.: Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
- Ε.Σ.Υ.: Εθνικό Σύστημα Υγείας
- Ε.Τ.Α.Α.: Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων
- Ε.Τ.Α.Τ.: Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων
- Ε.Τ.Ε.: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
- Ε.Τ.Ε.Α.: Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης
- Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.: Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών
- Ε.Τ.Ε.Μ: Επικουρικό Ταμείο Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου
- Ε.Ο.Π.Υ.Υ.: Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας
- e- Ε.Φ.Κ.Α.: Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
- Ι.Κ.Α.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.: Ίδρυμα Κοιν. Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών
- Ι.Ν.Ε.-Γ.Σ.Ε.Ε.: Ινστιτούτο Εργασίας Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος

Κ.Ε.Α.Ο.: Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών
Κ.Ε.Β.Α.: Κανονισμός Εκτίμησης Βαθμού Αναπηρίας
Κ.Β.Α.Ε.: Κανονισμός Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων
Κ.Ε.Α.Ν.: Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών
ΚΕ.Π.Ε.: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
κ.λπ.: και λοιπά
Λ.Α.Φ.Κ.Α.: Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης
Μ.Ι.Ε.Τ.: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας
Μ.Τ.Π.Υ.: Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων
Μ.Τ.Α.: Μετοχικό Ταμείο Αεροπορίας
Μ.Τ.Σ.: Μετοχικό Ταμείο Στρατού
Μ.Τ.Ν.: Μετοχικό Ταμείο Ναυτικού
Ν.: Νόμος
ν.: νόμος
Ν.Α.Τ.: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Γ.Α.: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Ο.Α.Ε.Ε.: Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών
Ο.Κ.Ε.: Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
Ο.Π.Α.Δ.: Οργανισμός Περίθαλψης Ασφαλισμένων Δημοσίου
Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Σ.Κ.Α.: Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης
Σ.τ.Ε.: Συμβούλιο της Επικρατείας
Τ.Α.Κ.Ε.: Ταμείο Ασφάλισης Κληρικών Ελλάδος
Τ.Α.Ν.Π.Υ.: Ταμείο Ασφάλισης Ναυτικών Πρακτόρων και Υπαλλήλων

ΤΑ.Π.Ι.Τ.: Ταμείο Προνοίας Ιδιωτικού Τομέα
Τ.Ε.Α.: Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης
Τ.Ε.Α.Δ.Υ.: Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων
Τ.Σ.Α.Υ.: Ταμείο Συντάξεων Ασφάλισης
Τ.Ε.Β.Ε.: Ταμείο Επαγγελματιών Βιοτεχνών Ελλάδος
Τ.Α.Ε.: Ταμείο Ασφάλισης Εμπόρων
Τ.Π.Ξ.: Ταμείο Προνοίας Ξενοδόχων
Τ.Σ.Α.: Ταμείο Συντάξεων Αυτοκινητιστών
Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.: Ταμείο Σύνταξης Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων
Υ.Α.: Υπουργική Απόφαση
Υ.Π.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α.: Υπηρεσία Ελέγχου Δαπανών Υγείας Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης
Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
Φ.Κ.Α.: Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος που επιβεβαιώθηκε από τις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν από την πανδημία, ως πρωτοποριακό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που δίνει την ευκαιρία σε εργαζόμενους να βελτιώσουν το επιστημονικό τους επίπεδο.

Ευχαριστώ όλους τους διδάσκοντες του Μεταπτυχιακού για το εξαιρετικά υψηλό επίπεδο σπουδών του μεταπτυχιακού που αναβαθμίζει την ποιότητα του δημόσιου Πανεπιστημίου στη χώρα μας.

Δεν θέλω να παραλείψω κανέναν γιατί ο καθένας από τους διδάσκοντες συνέβαλλαν ξεχωριστά: ευχαριστώ τον κ. Δημήτρη Π. Σωτηρόπουλο, την κ. Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, την κ. Φωτεινή Παπουδάκη και την κ. Ευγενία Μπιτσάνη

Ευχαριστώ ιδιαιτέρως τον κ. Θεόδωρο Τσέκο, επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου.

Ευχαριστώ επίσης τον κ. Κώστα Γαλιώτο για την τεχνολογική υποστήριξη και την προϊσταμένη της γραμματείας κ. Ελένη Ζησιμοπούλου για την άψογη εξυπηρέτηση.

Εύχομαι, τέλος, στους συμφοιτητές και τις συμφοιτήτριές μου καλή ακαδημαϊκή και επαγγελματική πορεία.

Πίνακας περιεχομένων

Συνοτομογραφίες	4
Ευχαριστίες.....	7
Κατάλογος Πινάκων	12
Περίληψη.....	14
Abstract	16
Εισαγωγή	19
Κεφάλαιο 1: Οι απαρχές του ελληνικού Σ.Κ.Α. και η εξέλιξή του ως προς τον πρώτο πυλώνα - πορίσματα επιτροπών και νομοθετικές παρεμβάσεις για τη μεταρρύθμισή του.....	21
1.1. Η γέννηση του ελληνικού Σ.Κ.Α. και η εξέλιξή του	21
1.2. Πορίσματα «επιτροπών σοφών».....	24
1.2.1. «Πόρισμα ομάδος έρευνας θεμάτων κοινωνικής ασφαλίσεως» (1959).....	24
1.2.2 Σχέδιον Εθνικής Πολιτικής Κοινωνικής Ασφάλειας (Απρίλιος 1969, Υπό του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών Λουκά Πάτρα).....	25
1.2.3. Πόρισμα Επιτροπής Π. Πέτρουλα (1990).	26
1.2.4. Π. Πέτρουλας, Σ. Ρομπόλης, Χρ. Ρουπακιώτης (Ιανουάριος 1992), «Πόρισμα για την Αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων».	27
1.2.5. Πόρισμα Επιτροπής Βακαλόπουλου: «Μελέτη του ΣΚΑ και υποβολής προτάσεων για τις αναγκαίες σχετικές μεταβολές και ρυθμίσεις (1994)».....	27
1.2.6. Έκθεση Σπράου (1997), «Οικονομία και συντάξεις, Συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο, Επιτροπή για την εξέταση της Μακροοικονομικής πολιτικής», (1997).....	28
1.2.7 Συνοπτική έκθεση- πρόταση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος (Πρόταση Γιαννίτση, 2001).....	28
1.2.8. Επιτροπή εμπειρογνομόνων για το ασφαλιστικό, (2007), Περίγραμμα Μεταρρύθμισης του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Το πρόβλημα, οι στόχοι και προτεινόμενα εργαλεία για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Πόρισμα Αναλυτή (2007).	29
1.2.9. Πόρισμα Επιτροπής Ειδικών για το ασφαλιστικό (Μάρτιος 2010).	30
1.2.10. Πόρισμα Επιτροπής ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α. (2015).....	30

1.2.11. Πόρισμα Ομάδας Εργασίας για την επεξεργασία προτάσεων για την αναδιοργάνωση της Επικουρικής Ασφάλισης στην Ελλάδα (2019).....	31
1.2.12. Έκθεση Πισσαρίδη «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» (14 Νοεμβρίου 2020)	32
Συμπεράσματα κεφαλαίου	33
Κεφάλαιο 2: Νομοθετικές παρεμβάσεις για τη μεταρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (1992-2020)	34
2.1. Νομοθετικές παρεμβάσεις για την ενοποίηση του ασφαλιστικού συστήματος (1992-2009)	34
2.1.1. Ν. 2084/1992 «Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α165/7-10-1992).	34
2.1.2. Ν. 2458/1997 «Σύσταση Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών και άλλες διατάξεις» (Α15/14-2-1997).	35
2.1.3. Ν. 2676/99 «Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α1/5-1-1999).	35
2.1.4. Ν. 3029/2002 «Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης» (Α160/11-7-2002) (νόμος Ρέππα).	36
2.1.5. Ν.3655/2008 «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» (Α58/3-4-2008). (ν Πετραλιά).....	39
2.2. Νομοθετικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής (2010-2018).	41
2.2.1. Ν. 3845/2010 (ΦΕΚ Α65/6-5-2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», (1 ^ο Μνημόνιο).....	41
2.2.2. Ν. 4046/2012 «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας», (ΦΕΚ Α28/14-2-2012). (2ο Μνημόνιο)	46
2.2.3. Ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α94/14-8-2015) (3 ^ο Μνημόνιο).....	48

2.2.4. Νομοθετικές παρεμβάσεις μετά το τέλος των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής	56
Συμπεράσματα κεφαλαίου	58
Κεφάλαιο 3: Τα ελλείμματα της λειτουργικής και διοικητικής ενοποίησης.....	60
3.1. Εισαγωγή	60
3.2. : Ελλείμματα λειτουργικής ενοποίησης.....	60
3.2.1. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας.	60
3.2.2. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου	61
3.2.4. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων Παροχών Ασθένειας και λοιπών παροχών.	62
Σύμφωνα με τον Ιδρυτικό νόμο του Ε.Φ.Κ.Α., σκοπός αυτού -πέραν των λοιπών σκοπών- είναι	62
3.2.5. Μη ενοποίηση του Κανονισμού Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελματιών.....	64
3.2.6. Μη ενοποίηση πληροφοριακών συστημάτων.....	64
3.2.7. Μη έκδοση Ενιαίου Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών (επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ).....	66
3.3. Ελλείμματα διοικητικής ενοποίησης.....	67
3.3.1. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. της Τράπεζας της Ελλάδος.....	67
3.3.2. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. του Ταμείου Πρόνοιας των απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας (Τ.Α.Π.Α.Σ.Α.)	67
3.3.3. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. των Μετοχικών Ταμείων.....	67
3.4. Ανάλυση Εσωτερικού Περιβάλλοντος e-Ε.Φ.Κ.Α. (S.W.O.T analysis).....	68
3.4.1. Δυνατά Σημεία του e- Ε.Φ.Κ.Α. (Strengths)	68
3.4.2. Αδύνατα Σημεία του e-ΕΦΚΑ (Weaknesses).....	69
Συμπεράσματα	70
Βιβλιογραφία – Πηγές.....	74
Βιβλιογραφία	74
Πηγές.....	75
Ηλεκτρονικές πηγές	75

Νόμοι-Αιτιολογικές Εκθέσεις- Γνωμοδοτήσεις (χρονολογικά)	76
Πορίσματα Επιτροπών (χρονολογικά)	78
Παράρτημα.....	81
Παράρτημα 1: Οι πυλώνες του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.....	81
Παράρτημα 2: Σύγκριση ποσών σύνταξης 4670/2020 και 3863/2010	81
Παράρτημα 3: Σύγκριση ποσοστών αναπλήρωσης 3863/2010, 4387/2016, 4670/2020.....	82
Παράρτημα 4: Σύγκριση διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος	83
Παράρτημα 5: Το ελληνικό σύστημα συντάξεων πριν το ν. 3655/2008	84
Παράρτημα 6:Ενοποιούμενοι στον Ε.Φ.Κ.Α φορείς και κλάδοι (ν. 4387/2016).....	85
Παράρτημα 7: Εντασσόμενα στο Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. Ταμεία, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί πρόνοιας	88
Παράρτημα 8: Προϋποθέσεις σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο	90
Ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/1992 («παλαιοί ασφαλισμένοι»)	90
Παράρτημα 9: Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο.....	91
Παράρτημα 10: Έξοδα κηδείας όπως δίνονται σήμερα από τον ε-Ε.Φ.Κ.Α.	92

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Οι 13 φορείς ασφάλισης του ν. 3655/2008	39
Πίνακας 2: Κλιμάκωση ποσών Εθνικής Σύνταξης.....	51
Πίνακας 3: Ποσοστά αναπλήρωσης ανταποδοτικής σύνταξης ν. 4387/2016	52
Πίνακας 4: Ποσοστά αναπλήρωσης κύριας σύνταξης βάσει του ν. 4387/2016.....	53
Πίνακας 5: Σύγκριση ποσών σύνταξης 4387/2016 με 3863/2010.....	54
Πίνακας 6: Ύψος εισφορών επικουρικής σύνταξης	56
Πίνακας 7: Διοικητική ενοποίηση του Σ.Κ.Α.	58
Πίνακας 8: Λειτουργική ενοποίηση του Σ.Κ.Α.	59
Πίνακας 9: Εργαζόμενοι στον ΕΦΚΑ ανά έτος	69

Περίληψη

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει το βαθμό επίτευξης της επιχειρούμενης οργανωτικής και λειτουργικής ενοποίησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης (Σ.Κ.Α.) μέσω του Ηλεκτρονικού - Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.), όπως αυτός προέκυψε μέσω των νομοθετικών αλλαγών των τελευταίων ετών και κυρίως μέσω των νομοθετικών παρεμβάσεων 4387/2016 και 4670/2020.

Η επιχειρούμενη αυτή ενοποίηση, οργανωτική και λειτουργική, δεν είναι διαδικασία μόνο των τελευταίων πέντε (5) ετών. Αποτελεί τη συνέχεια μιας πορείας που είχε ήδη δρομολογηθεί από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, με πολλαπλές παρεμβάσεις, όπως ο ν.3655/2008 και ο ν. 3863/2010, χωρίς τις οποίες η επιχειρούμενη δια του e-Ε.Φ.Κ.Α. ενοποίηση δεν θα ήταν δυνατή. Πορείας την οποία υποδείκνυαν τόσο οι Έλληνες εμπειρογνώμονες και οι «επιτροπές σοφών» που κατά τακτά διαστήματα συνεστήθησαν με σκοπό τη μελέτη και την υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ελληνικού Σ.Κ.Α., όσο και διεθνείς οργανισμοί, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση

Ωστόσο, η επιχειρούμενη ενοποίηση παρουσιάζει κενά και σοβαρά ελλείμματα, τα οποία υπονομεύουν την εκπλήρωση της αποστολής του Σ.Κ.Α. Αυτά ακριβώς τα ελλείμματα και ο τρόπος που επηρεάζουν την υλοποίηση της αποστολής και του οράματος του Σ.Κ.Α. δια του e-ΕΦΚΑ, καθώς και τα βήματα που πρέπει να γίνουν προκειμένου η πορεία διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης να διορθωθεί και, εν τέλει, αυτή η ενοποίηση να γίνει πραγματικότητα, αποτελούν το πεδίο στο οποίο θα αναπτυχθεί η παρούσα διπλωματική εργασία. Ειδικότερα, θα διερευνηθεί ο σημερινός βαθμός διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του ελληνικού Σ.Κ.Α., ο βαθμός ψηφιακού μετασχηματισμού του e-Ε.Φ.Κ.Α., ο βαθμός εναρμόνισης των εφαρμοστέων κανόνων για διαφορετικές εργασιακές ομάδες και τα υπαρκτά ελλείμματα της λειτουργικής ενοποίησης.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται σύντομα η γένεση και η εξέλιξη του ελληνικού Σ.Κ.Α. κατά τον προηγούμενο αιώνα. Επίσης, παρουσιάζονται οι αδυναμίες του Σ.Κ.Α. και οι προτάσεις για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις, όπως αυτές καταγράφονται από τις διάφορες επιτροπές που συστάθηκαν ήδη από τη δεκαετία του 1950 για τη μελέτη του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι σημαντικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες των τελευταίων ετών με τις οποίες δομείται σήμερα ο πρώτος πυλώνας στη βάση ενός φορέα ασφάλισης, τον e-ΕΦΚΑ, και η επιδίωξη θέσπισης ενιαίων κανόνων εισφορών και παροχών

για όλους τους ασφαλισμένους της χώρας, ανεξαρτήτως της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

Στο τρίτο κεφάλαιο διερευνώνται τα σοβαρότερα ελλείμματα της λειτουργικής (ως προς την εφαρμογή ενιαίων κανόνων ασφάλισης και παροχών) στον e- Ε.Φ.Κ.Α. καθώς και τα ελλείμματα της οργανωτικής ενοποίησης, συμπεριλαμβανόμενου του επιχειρούμενου ψηφιακού μετασχηματισμού του.

Στο τελευταίο τμήμα της παρούσης εργασίας παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και επιδιώκεται η απάντηση στα διερευνώμενα δια της παρούσης εργασίας ερωτήματα. Υποστηρίζουμε ότι οι εξεταζόμενες νομοθετικές παρεμβάσεις – κυρίως αυτές της τελευταίας πενταετίας- έχουν συμβάλει στην ενίσχυση του βαθμού οργανωτικής και λειτουργικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α.. Ωστόσο, αφενός η λειτουργική ενοποίηση του Σ.Κ.Α. είναι ακόμη εξαιρετικά μετέωρη, αφού διατηρούνται παλιές ή και δημιουργούνται νέες σοβαρές ανισότητες μεταξύ των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας, αφετέρου ο ψηφιακός μετασχηματισμός του Σ.Κ.Α. βρίσκεται ακόμη σε νηπιακό στάδιο, με εξαιρετικά αρνητικά αποτελέσματα στην υλοποίηση της αποστολής του e-ΕΦΚΑ και στη δημιουργία εμπιστοσύνης της κοινωνίας προς το Σ.Κ.Α.

Λέξεις – κλειδιά: Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, λειτουργική ενοποίηση, οργανωτική ενοποίηση, ψηφιακός μετασχηματισμός, εισφορές, παροχές, ν.4387/2016, ν. 4670/2020

Organizational and functional integration of e-EFKA: a meteoric reform

Kegkeroglou Vasileios

Abstract

The purpose of this thesis is to investigate the degree of achievement of the attempted organizational and functional integration of the Social Security System (SSS) through the Electronic-National Social Security Agency (e-EFKA), such as this arose through the legislative changes of recent years and mainly through the legislative interventions 4387/2016 and 4670/2020.

This attempted integration, organizational and functional, is not a process of the last five (5) years. It is the continuation of a course that had already been launched since the beginning of the 1990s, with multiple interventions, such as law 3655/2008 and law 3863/2010, without which the attempted through the e-E.F.K.A. consolidation would not be possible. A course suggested by both the Greek experts and the "committees of the wise" that were regularly set up to study and submit proposals to address the distortions of the Greek SKA, as well as international organizations, such as the European Union.

However, the attempted consolidation presents gaps and serious deficits, which undermine the fulfillment of the mission of S.S.S. These are exactly the deficits and the way they affect the realization of the mission and the vision of S.S.S. through e-EFKA, as well as the steps that must be taken in order to correct the course of administrative and operational integration and, finally, this integration to become a reality, are the field in which this dissertation will be developed. In particular, the current degree of administrative and operational integration of the Greek S.S.S., the degree of digital transformation of the e-EFKA, the degree of harmonization of the applicable rules for different working groups and the deficits will be investigated, but and the derogations that are observed in the direction of unification of the rules of insurance and benefits within the E.F.K.A.

The thesis is structured as follows: The first chapter briefly presents the genesis and evolution of the Greek S.S.S.. in the last century. The chapter presents both the weaknesses of the Greek S.S.S. and the proposals as well as the necessary architectural reforms in the direction

of its integration, as recorded by the various committees set up since the 1950s to study it and submit proposals for its improvement.

The second chapter presents the most important legislative initiatives of recent years, which today build the first pillar on the basis of an insurance company, e-EFKA, and the pursuit of uniform rules of contributions and benefits for all insured in the country, regardless of their professional activity.

The third chapter of the thesis examines the most serious deficits of the functional (in terms of the application of same rules of insurance and benefits) in the e-E.F.K.A. as well as the deficits in terms of organizational integration, including the attempted, through e-EFKA, digital transformation of the Greek SSS.

The last section of this paper presents the conclusions that emerge and seeks to answer the questions investigated through this paper. We claim that the examined legislative interventions, mainly those of the last five years, have contributed to the strengthening of the degree of organizational and functional integration of the S.S.S. . However, on the one hand, the functional integration of SKA is still extremely meteoric, since old or new serious inequalities are maintained between the insured and retirees of the country, on the other hand, the digital transformation of SKA is still in its infancy with extremely negative results in the implementation of the mission of e-EFKA and in the creation of a climate of public confidence in the SSS.

Keywords: social security system, functional integration, organizational integration fragmentation, digital transformation, contributions, benefits, law 4387/2016, law 4670/2020

Εισαγωγή

100 περίπου χρόνια μετά τον ν. 2868/1922¹, με τον οποίο η Πολιτεία αναλαμβάνει την υποχρέωση της κοινωνικής ασφάλισης των εργαζομένων, το ασφαλιστικό σύστημα βρίσκεται συνεχώς στο προσκήνιο της κοινωνικής και πολιτικής ζωής της χώρας. Η στοιχειώδης μελέτη και γνώση της γένεσης και εξέλιξης του καταδεικνύει την κοινωνική, πολιτική και οικονομική εξέλιξη της χώρας. Η πολυνομία, ο κατακερματισμός των παροχών, η άνιση αντιμετώπιση όμοιων περιπτώσεων ασφαλισμένων αποκαλύπτουν τις παθογένειες: πελατειακές σχέσεις, πολυνομία, αποσπασματικότητα, ανορθολογισμός.

Όλα αυτά τα στοιχεία εντοπίζονται από όλους μας και κυρίως από τις επιτροπές «σοφών» που συστήθηκαν και κατέθεσαν τα πορίσματά τους, προκειμένου η ελληνική Πολιτεία να λάβει εγκαίρως τα αναγκαία μέτρα. Μέτρα που θα αναιρούσαν τις στρεβλώσεις, που είχαν δημιουργηθεί από τη γέννηση του ελληνικού Σ.Κ.Α. και διαιωνίζονται –ωστόσο, περιορισμένες- μέχρι σήμερα.

Ήδη, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 είχαν αρχίσει να λαμβάνονται μέτρα στην κατεύθυνση της διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του συστήματος αλλά και στην εισαγωγή της μηχανογράφησης και ψηφιοποίησης, κορυφαία εκ των οποίων για την επίτευξη του τελευταίου στόχου ήταν η εισαγωγή της Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης (Α.Π.Δ.) το 2002². Οι προσπάθειες αυτές εντάθηκαν μετά τον οικονομικό εκτροχιασμό της περιόδου 2004-2009 που διαμόρφωσε για τη χώρα έναν εφιάλτη χρέους και δημοσιονομικού ελλείμματος και οδήγησε στα προγράμματα οικονομικής προσαρμογής, σημαντικό τμήμα των οποίων αποτέλεσαν οι δομικές αλλαγές του ελληνικού Σ.Κ.Α.

Για τη διευκρίνιση των όρων, χρειάζεται να επισημανθεί πως η διοικητική ενοποίηση αποτελεί ενοποίηση διοικητικών δομών σε αντιδιαστολή με τη λειτουργική ενοποίηση που συνιστά ενοποίηση των κανόνων που διέπουν άμεσα ή έμμεσα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ασφαλισμένων. Η λειτουργική ενοποίηση, δηλαδή, ενοποιεί τους

---

¹ Με τίτλο «Περί υποχρεωτικής ασφάλισης των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων»

² Με τα άρθρα 1-10 του ν.2972/2001 «Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και της λειτουργίας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 291/Α/27-12-2001)

εφαρμοζόμενους κανόνες, το επίπεδο υποχρεώσεων και δικαιωμάτων των ασφαλισμένων συγκλίνοντας τα επίπεδα κοινωνικοασφαλιστικής προστασίας³

Σήμερα, μετά από πολλά χρόνια προσπαθειών διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α., ο κατακερματισμός του συστήματος έχει μειωθεί, αφού στη θέση των εκατοντάδων ασφαλιστικών φορέων υπάρχει μόνο ο e-Ε.Φ.Κ.Α.. Ωστόσο τα ελλείμματα – κυρίως στα θέματα της λειτουργικής ενοποίησης και του ψηφιακού μετασχηματισμού – παραμένουν μεγάλα. Τόσο μεγάλα ώστε ο e-Ε.Φ.Κ.Α. να μην ανταποκρίνεται στη στοιχειώδη υποχρέωσή του, να καταβάλλει, δηλαδή, εντός ενός εύλογου χρονικού διαστήματος τις ασφαλιστικές παροχές (συντάξεις, επιδόματα ασθένειας και μητρότητας κ.ά.).

Η υπέρβαση των στρεβλώσεων που –παρά την ύπαρξη ενός μόνο ασφαλιστικού φορέα– εξακολουθούν να διαιωνίζουν τις ανισότητες και ο ψηφιακός μετασχηματισμός του ευρισκόμενου σε νηπιακή ψηφιακή κατάσταση e-Ε.Φ.Κ.Α. αποτελούν δύο βασικά προαπαιτούμενα για την επικράτηση του αυτονόητου και εξακολουθητικώς ζητούμενου: την αντιμετώπιση του κατακερματισμού και την ισότιμη αντιμετώπιση των ασφαλισμένων.

---

³ Κουμαριανός Ε., Ενοποίηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ως οργανωτικό όχημα για την νέα αρχιτεκτονική των συντάξεων, σ.3, 2017).

Κεφάλαιο 1: Οι απαρχές του ελληνικού Σ.Κ.Α. και η εξέλιξή του ως προς τον πρώτο πυλώνα - πορίσματα επιτροπών και νομοθετικές παρεμβάσεις για τη μεταρρύθμισή του

1.1. Η γέννηση του ελληνικού Σ.Κ.Α. και η εξέλιξή του

Η κοινωνική ασφάλιση ξεκινά στην Ελλάδα το 1836 με τη σύσταση του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (Ν.Α.Τ.). Ουσιαστικά, οι πρώτοι που θα υπαχθούν σε προγράμματα κοινωνικής ασφάλισης είναι οι αμειβόμενοι από το κράτος: οι δάσκαλοι το 1855, οι στρατιωτικοί το 1858, οι δημόσιοι υπάλληλοι το 1861⁴, οι υπάλληλοι της Εθνικής Τράπεζας το 1867⁵. Το 1922 ψηφίζεται ο νόμος 2868/1922 καθιερώνοντας για πρώτη φορά την αρχή της υποχρεωτικής υπαγωγής στην ασφάλιση για μισθωτούς εργαζόμενους στη βιομηχανία, τις μεταφορές, το εμπόριο και τις οικοδομικές επιχειρήσεις⁶. Με βάση το νόμο αυτό, ο οποίος έδινε τη δυνατότητα σε κάθε επαγγελματική ομάδα να δημιουργήσει δικό της Ταμείο, ιδρύονται μια σειρά από κλαδικά Ταμεία:

1928-1934: Τ.Σ.Α.Υ, Ταμείο Νομικών, Τ.Σ.Α., Ταμείο Εφημεριδοπωλών, Τ.Α.Κ.Ε., Ταμείο Εκτελωνιστών, Ταμείο Τυπογράφων

1934: Τ.Ε.Β.Ε., Ταμείο Εργατών Τύπου, Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.

1940: Τ.Α.Ε.

Κομβικό σημείο στην ιστορία του ελληνικού Σ.Κ.Α. αποτέλεσε η σύσταση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) τον Οκτώβριο του 1932 από την Κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου (ν. 5733 «Περί των Κοινωνικών Ασφαλίσεων»). Ο νόμος πρόβλεπε την ίδρυση ενός ασφαλιστικού ταμείου υποχρεωτικής ασφάλισης για όλους τους μισθωτούς και τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα καθώς και την απαγόρευση ίδρυσης νέων οργανισμών κύριας ασφάλισης για τους μισθωτούς, απαγόρευση που παραβιάστηκε ⁷.

---

⁴ Νέγρης Φ.(1916), *Περί συντάξεων εν Ελλάδι*, Αθήνα, σσ. 4-13,

⁵ Πιζάνια Π.,(1985), *Μισθοί και εισοδήματα στην Ελλάδα (1842-1923)*: το παράδειγμα των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας, ΜΙΕΤ, Αθήνα,σ. 46.

⁶ Τσαλίκης Γ., (2008), *Η θεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα*, Αθήνα, Παπαζήσης

⁷ Σύμφωνα με το Πόρισμα της Ομάδας έρευνας θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης «Επιτροπή Βαρβαρίγου» (1959) «Ταμεία κύριας ασφαλίσεως συνεστήθησαν και μετά την έναρξιν λειτουργίας του ΙΚΑ παρά την εν τω ιδρυτικό νόμω τούτου θεσπισθείσαν απαγορευτικήν διάταξιν. Ούτω κατηγορίαί ήδη ασφαλισμένων εις το ΙΚΑ προσώπων εκ των πλέον ευρώστως οικονομικώς (Προσωπικόν ΟΤΕ, Αγροτικής Τραπεζής κλπ) αποχωρούν της παρ' αυτό ασφαλίσεως, ιδρύοντα ίδια Ταμεία, ενώ παραλλήλως δια της πολιτικής των «συγχωνεύσεων»

Ωστόσο, μετά την ήττα του κόμματος των Φιλελευθέρων από το Λαϊκό Κόμμα, ο νόμος του Βενιζέλου δεν ίσχυσε και αντικαταστάθηκε με το ν. 6298/1934 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων», ο οποίος δεν επέμεινε στη λειτουργία ενός μόνο Ταμείου για όλους. Αντίθετα, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι ομάδες που είχαν αντιδράσει στο νόμο των Φιλελευθέρων - δηλαδή οι εργοδότες, οι γιατροί, οι φαρμακοποιοί και τα προνομιούχα μέλη των κλαδικών ταμείων-, άφηνε άθικτα τα υπόλοιπα κλαδικά ταμεία⁸, τα οποία διατηρούσαν τη διοικητική τους αυτοτέλεια, ενώ οι ήδη ασφαλισμένοι σ' αυτά απαλλάσσονταν από την υποχρέωση υπαγωγής στο Ι.Κ.Α.

Παράλληλα, μετά την ψήφιση του ν. 6298/1934 ιδρύεται μεγάλος αριθμός επικουρικών ταμείων, αφού ο νόμος επιτρέπει τη δημιουργία νέων ταμείων, εφόσον αυτά συνιστώνται ως επικουρικοί ασφαλιστικοί οργανισμοί που χορηγούν παροχές πέραν εκείνων του Ι.Κ.Α.⁹ Έτσι, ιδρύθηκαν το Επικουρικό Ταμείο Εργατών Μετάλλου (1935), το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιών (1936), το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Προσωπικού Εταιρείας Τσιμέντων (1937) κ.λπ.¹⁰

Τελικά, το Ι.Κ.Α. άρχισε να λειτουργεί τον Δεκέμβριο του 1937, καλύπτοντας ασφαλιστικά τους μισθωτούς εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα μόνο των περιοχών Αθήνας, Πειραιά και Θεσσαλονίκης και επεκτάθηκε σε ορισμένες πόλεις της χώρας στα τέλη του 1938¹¹

Μεταπολεμικά, ο α.ν. 1846/1951, καίτοι απαγορεύει¹² ξανά τη σύσταση νέων ταμείων κύριας ασφάλισης (με εξαίρεση τη δημιουργία ταμείων εκ συγχώνευσης δύο ή περισσότερων

εισέρχονται εις το Ι.Κ.Α. οι πλέον παθητικά κατηγορία ασφαλισμένων με μεγαλύτερον τούτων αριθμόν συνταξιούχων» (σ. 260 Πορίσματα).

⁸Το 1931 ο αριθμός αυτών των κλαδικών ταμείων ήταν 33 με 99.371 μέλη. Μεταξύ 1926 και 1931 ο αριθμός των κλαδικών ταμείων αυξήθηκε κατά 72% περίπου, αλλά στα επόμενα χρόνια σχεδόν τριπλασιάστηκε. («Δημοσιονομική Επετηρίδα της Ελλάδος, Ε.Τ.Ε., 1932 και 1937, σ. 184)

⁹Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 13 του ν. 6298/1934: «Από της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου απαγορεύεται η σύστασις νέων ταμείων, παρά μόνο επικουρικών τοιούτων δια τας επί πλέον των υπό του παρόντος νόμου οριζόμενων παροχών...».

¹⁰Μεταξύ των ετών 1934-1940 ο αριθμός των κύριων και επικουρικών ταμείων αυξήθηκε κατά 61% φτάνοντας τα 150 (τα 72 ταμεία κύριας ασφάλισης έφτασαν τα 120 και τα 21 επικουρικά υπερδιπλασιάστηκαν φτάνοντας τα 46). Από αυτά τα 150 Ταμεία μόνο 7, συμπεριλαμβανομένου και του Ι.Κ.Α., είχαν πάνω από 10.000 μέλη. (Τσαλίκη Γ., 2008, σ. 213).

¹¹ Διναρδάτος Σ., (1966), *Οικονομική και κοινωνική πολιτική. Οι κοινωνικά ασφαλίσεις*, Αθήνα, σ. 117-118.

¹² Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 1846/1951 (ΦΕΚ Α179/1-8-1951): «Από της δημοσιεύσεως του παρόντος Νόμου απαγορεύεται η σύστασις νέων Ταμείων κύριας ασφάλισης εκτός μόνον τοιούτων προερχομένων εκ συγχωνεύσεως, δύο ή πλείονων ομοειδών λειτουργούντων ήδη Ταμείων. Επιτρέπεται όμως η ίδρυσις Επικουρικών Ταμείων δια την πραγματοποιήσιν επί πλέον των υπό του παρόντος Νόμου προβλεπόμενων παροχών, εφ' όσον ο αριθμός των ασφαλισμένων των υπερβαίνει τους χιλίους και δεν θίγονται αι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των παρ' αυτοίς ασφαλιζομένων προσώπων έναντι του Ι.Κ.Α.»

ήδη λειτουργούντων), εντούτοις δεν απέτρεψε τη δημιουργία νέων κλαδικών ταμείων κύριας ασφάλισης μισθωτών, όπως το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. (1966) παραβιάζοντας την απαγόρευση του νόμου και αυξάνοντας περαιτέρω τον αριθμό των Ταμείων.

Ένα δεύτερο κομβικό σημείο στην εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα είναι ο ν. 4169/1961¹³, με τον οποίο ιδρύεται ο Ο.Γ.Α. που κάλυψε ασφαλιστικά τον αγροτικό πληθυσμό¹⁴ αυξάνοντας τον αριθμό των ασφαλισμένων στο ελληνικό Σ.Κ.Α¹⁵. Επιπλέον, το 1982¹⁶ επεκτείνεται η ασφάλιση του Ι.Κ.Α. σε όλη την Ελλάδα και την ίδια χρονιά¹⁷ καλύπτονται ασφαλιστικά οι ανασφάλιστοι υπερήλικες (χορήγηση σύνταξης και υγειονομικής περίθαλψης ανασφάλιστων υπερηλικών από τον Ο.Γ.Α¹⁸).

Παράλληλα, κατά τη δεκαετία του 1980 επιτυγχάνεται και η επέκταση της επικουρικής ασφάλισης σε 900.000 μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα που μέχρι τότε δεν είχαν επικουρική ασφάλιση καθώς και στους ναυτικούς (ν. 1482/1984: ίδρυση του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών, ενώ το 2008 αποκτούν επικουρική ασφάλιση και μέρος των ελεύθερων επαγγελματιών¹⁹(ν.3655/2008).

Σύμφωνα με τους Πέτρουλα, Ρομπόλη, Ευδέα και Χλέτσο, βασικό χαρακτηριστικό του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, όπως διαμορφώνεται μεταπολεμικά, είναι η ύπαρξη πολλών φορέων ασφάλισης και άνισων παροχών τόσο στο ποιοτικό και ποσοτικό τους επίπεδο,

---

¹³Κατά την περίοδο αυτή ο μισός πληθυσμός της χώρας ήταν αγρότες και ο αγροτικός τομέας συνέβαλε κατά 35% στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και κατά 85% στο σύνολο των εξαγωγών της χώρας (Ρομπόλης και Μπέτσης, Η Οδύσσεια του ασφαλιστικού, 2016, σ. 45).

¹⁴Ο αγροτικός πληθυσμός απέκτησε αρχικά περίθαλψη ασθένειας το 1955 που συστηματοποιήθηκε με την ίδρυση του Ο.Γ.Α. (ΚΕ.Π.Ε, Έκθεση 58, 2009, σ. 38).

¹⁵Στο Ι.Κ.Α. για παράδειγμα, ο αριθμός των άμεσα ασφαλισμένων κατά την περίοδο 1950-1981 αυξήθηκε από 357.000 σε 1.451.353 άτομα και ο αριθμός των δικαιούχων παροχών ασθένειας αυξήθηκε από 1.806.000 το 1965 σε 3.919.245 άτομα το 1981 (Ρομπόλης Σ., (1990), *Κοινωνική ασφάλιση: Η διαρκής κρίση και οι προοπτικές*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής, 1990, σ.21)

¹⁶Με το ν. 1305/1982 «Για την κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «για την αύξηση των κατωτάτων ορίων και των λοιπών συντάξεων του Ι.Κ.Α.» και άλλες διατάξεις» (Α146/9-12-1982)

¹⁷Με το ν. 1296/1982 «Για την ασφάλιση ανασφάλιστων ομάδων» (Α128/12-10-1982)

¹⁸Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 1296/1982 (ΦΕΚ Α128/12-10-1982) : «Από το λογαριασμό αυτόν χορηγείται κάθε μήνα σύνταξη και υγειονομική περίθαλψη σε Έλληνες υπήκοους και ομογενείς, που μένουν μόνιμα στην Ελλάδα και έχουν συμπληρώσει τα 70 χρόνια, εφόσον δεν παίρνουν αυτοί και οι σύζυγοί τους, στις περιπτώσεις ανδρόγυνων, σύνταξη ή άλλο περιοδικό βοήθημα από οποιαδήποτε πηγή και δεν έχουν εισόδημα, από εργασία τους ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή, που να ξεπερνά το ύψος της σύνταξης, που χορηγείται από τον Ο.Γ.Α. στους συνταξιούχους του».

¹⁹Με το άρθρο 12 του ν.3655/2008 συστήνεται ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών εντός του ΟΑΕΕ και σε αυτόν υπάγονται προαιρετικά οι ελεύθεροι επαγγελματίες – ασφαλισμένοι του Ο.Α.Ε.Ε. και του Τ.Α.Ν.Π.Υ.

όσο και στο επίπεδο των προϋποθέσεων απονομής των παροχών και του τρόπου υπολογισμού τους²⁰.

Σύμφωνα με τον Προβόπουλο²¹, η εξελικτική πορεία του θεσμού αποκαλύπτει την έλλειψη σχεδιασμού, την απουσία ασφαλιστικής ενότητας καθώς και τη διάσπαση της ασφάλισης σε πλειάδα φορέων.

Σύμφωνα με τον Γράβαρη, η σύσταση των επικουρικών ταμείων έγινε ανώμαλα χωρίς καμιά αναλογιστική ή οικονομική μελέτη, ενώ βασικό χαρακτηριστικό της είναι η κατάτμηση αυτής σε μικρές ομάδες εργαζομένων ή ακόμη η ασφάλιση ενός και μόνο εργοδότη (μιας τράπεζας, μιας εταιρείας κ.λπ.)²². Σύμφωνα με τον Χατζηδημητρίου²³ οι φορείς αυτοί επλάσθησαν κατ' εικόνα και ομοίωση των φορέων κύριας ασφάλισης. Σύμφωνα, τέλος, με τον Στεργίου²⁴, ο θεσμός της επικουρικής ασφάλισης αναπτύχθηκε εντελώς ασύνδετα προς την κύρια ασφάλιση και άναρχα ως απάντηση στις απαράδεκτα χαμηλές κύριες συντάξεις.

1.2. Πορίσματα «επιτροπών σοφών».

1.2.1. «Πόρισμα ομάδος έρευνας θεμάτων κοινωνικής ασφάλισης» (1959). Το πόρισμα συμπεραίνει²⁵ τρία βασικά προβλήματα στο ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης: α) το οικονομικό, β) το οργανωτικό, γ) το πρόβλημα της έκτασης και του περιεχομένου της ασφαλιστικής προστασίας.

Ειδικά ως προς το οργανωτικό πρόβλημα, το πόρισμα διαπιστώνει σοβαρή έλλειψη ενιαίου προγράμματος κατά τη θέσπιση και οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης, που αποδεικνύεται από το πλήθος των ασφαλιστικών φορέων (153) και τις προβληματικές συγχωνεύσεις στο Ι.Κ.Α. οικονομικώς εξαντληθέντων Ειδικών Ταμείων. Σημειώνει, μάλιστα, με έκπληξη και αποδοκιμασία, ότι Ταμεία κύριας ασφάλισης συνεστήθησαν παρά την θεσπισθείσα στον Ιδρυτικό νόμο του ΙΚΑ σχετική απαγορευτική διάταξη²⁶.

---

²⁰ Π. Πέτρουλας, Σ. Ρομπόλης, Ε. Ξυδέας & Μ. Χλέτσος (1993), *Η Κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του ΙΚΑ*, Αθήνα, ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, σελ. 19-20

²¹ Προβόπουλος Γ., (1987), *Κοινωνική Ασφάλιση*, Ι.Ο.Β.Ε., Ειδικές Μελέτες 15, σ. 24-25

²² Γράβαρης, Σ., (1979), *Το πρόβλημα της επικουρικής ασφάλισης στην Ελλάδα*, Επιθεώρησης Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΔΚΑ), σελ. 507

²³ Χατζηδημητρίου Φ., (1980), *Η καθολίκευση της επικουρικής ασφάλισης και το TEAM*, Επιθεώρησης Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΔΚΑ), σελ. 513-515

²⁴ Στεργίου Α., (2017), *Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα., σ. 95

²⁵ *Δεύτερο Κεφάλαιο σ. 254, επ.*

²⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 5 του ν. 1846/1951 (ΦΕΚ Α179/1-8-1951): «Από της δημοσίευσής του παρόντος Νόμου απαγορεύεται η σύστασις νέων Ταμείων κυρίας ασφάλισης εκτός μόνον τοιούτων προερχομένων εκ

Σε ό,τι αφορά ειδικά τις συγχωνεύσεις στο Ι.Κ.Α. χρεοκοπημένων Ειδικών Ταμείων διαπιστώνει ότι «πέραν των ανωμαλιών που προκάλεσαν εις τον μεγαλύτερον ασφαλιστικόν Οργανισμόν της χώρας», με αυτές επιχειρήθηκε η δια του Ι.Κ.Α. επίλυση άλλων γενικότερων κυβερνητικών σκοπών, άσχετων με την ασφάλιση.

Ως προς το πρόβλημα της έκτασης και του περιεχομένου της ασφαλιστικής προστασίας, το πόρισμα διαπιστώνει ανισότητα προστασίας μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών του πληθυσμού, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό ώστε η συνταγματική αρχή της ισότητας να έχει τελείως λησμονηθεί! Χαρακτηριστικά αναφέρεται -τεκμηριωμένα- ότι η ανακατανομή του εθνικού εισοδήματος δια της κοινωνικής ασφάλισης γίνεται πρωτίστως σε βάρος των αγροτών και υπέρ των κατοίκων αστικών και ημιαστικών περιοχών, ενώ μεταξύ των τελευταίων παρατηρείται ανισότητα σε βάρος των ασθενέστερων.

1.2.2 Σχέδιον Εθνικής Πολιτικής Κοινωνικής Ασφάλειας (Απρίλιος 1969, Υπό του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών Λουκά Πάτρα). Το σχέδιο αυτό, υποβλήθηκε στον Πρόεδρο της «Εθνικής Επαναστατικής Κυβερνήσεως» Γ. Παπαδόπουλο και διαπιστώνει αφενός ότι η άσκηση της κοινωνικής πολιτικής προ της «επανάστασης» ήταν εντελώς τυχαία και υπό την πίεση των συμφερόντων μικρών κοινωνικών ομάδων και λίγων ισχυρών ατόμων, αφετέρου την ανάγκη σύνταξης "Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας, που θα ρυθμίζει με ενιαίους κανόνες το σύνολο των Φ.Κ.Α.

Το «Σχέδιον» εντοπίζει πλείστες αδυναμίες στο ελληνικό «προεπαναστατικό» Σ.Κ.Α. Ενδεικτικά:

α) Πολλαπλότητα ασφαλιστικών φορέων και ασφαλιστικών καθεστώτων, που συνεπάγονται άνιση μεταχείριση των εργαζομένων και ευνοϊκή μεταχείριση κάποιων κοινωνικών ομάδων²⁷ σε βάρος του κοινωνικού συνόλου μέσω της διασφάλισης κοινωνικών πόρων προς ίδιον όφελός .

συγχωνεύσεως, δύο ή πλείονων ομοειδών λειτουργούντων ήδη Ταμείων. Επιτρέπεται όμως η ίδρυσις Επικουρικών Ταμείων δια την πραγματοποίησιν επί πλέον των υπό του παρόντος Νόμου προβλεπόμενων παροχών, εφ' όσον ο αριθμός των ησφαλισμένων των υπερβαίνει τους χιλίους και δεν θίγονται αι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των παρ' αυτοίς ασφαλιζομένων προσώπων έναντι του Ι.Κ.Α.»

²⁷ Σύμφωνα με το Σχέδιον (σ. 14): «Υπάρχουν ασφαλιστικοί φορείς οι οποίοι με μικρωτέρα ποσοστιαία αναλογία ασφαλίστρου ασφαλισμένου εν σχέσει προς ηησφαλισμένους άλλων φορέων και με ολιγώτερον χρόνον ασφαλίσεως, καταβάλλουν υψηλοτέρας παροχάς, εν σχέσει προς άλλους φορείς. Εξ άλλου τα ταμεία των

Επιπλέον²⁸, η πολλαπλότητα των φορέων επιφέρει πλήρη αδυναμία γνώσης της ισχύουσας νομοθεσίας, ακόμα και από τους πλέον ειδικούς επιστήμονες, αδυναμία κρατικού και αναλογιστικού ελέγχου και πρόκληση μεγάλων οικονομικών ελλειμμάτων.

β) Απαρχαιωμένη διάρθρωση και οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης: καμία ειδίκευση και επιμόρφωση του προσωπικού, έλλειψη μηχανοργάνωσης²⁹, γραφειοκρατία.

Υπολογίζει τον αριθμό των ασφαλιστικών ταμείων σε περισσότερα από 300, μερικά εκ των οποίων ασφαλίζουν λιγότερα από 100 ασφαλισμένους ενώ ένα (Ι.Κ.Α.) ασφαλίζει περισσότερα από 5 εκατομμυρίων πολίτες³⁰.

Το «Σχέδιον», προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανωτέρω στρεβλώσεις του Σ.Κ.Α. προτείνει αφενός λειτουργική ενοποίηση (ενιαίος τρόπος υπολογισμού συντάξεων, ανώτατο όριο ασφαλιστέου μισθού, κάλυψη ανασφάλιστων ατόμων ηλικίας 65 και άνω κ.ά.), αφετέρου διοικητική ενοποίηση των ασφαλιστικών φορέων είτε μέσω της ίδρυσης φορέων υπό τη μορφή Ν.Π.Δ.Δ. αντίστοιχων με τις μεγάλες επαγγελματικές ομάδες του πληθυσμού³¹, είτε μέσω της ίδρυσης ενός Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης³².

1.2.3. Πόρισμα Επιτροπής Π. Πέτρουλα (1990).

Στο πόρισμα αυτό ως διαρθρωτικά προβλήματα επισημαίνονται: α) η πολυδιάσπαση των ασφαλιστικών φορέων, β) η πολυνομία, με αποτέλεσμα την αδιαφάνεια και την ανισότητα σε εισφορές και παροχές, και γ) η άνιση κατανομή των κοινωνικών πόρων ανάλογα με τη δυνατότητα πίεσης που έχει κάθε ομάδα.

ευνοουμένων κοινωνικών ομάδων αντλούν τους πόρους των κατά κανόνα εκ τυπικώς σαφώς ή λανθανόντως κοινωνικών πόρων».

²⁸ σ. 14-15 του Σχεδίου

²⁹ Με εξαίρεση τον Ο.Γ.Α., ο οποίος είχε από την αρχή μηχανοργάνωση, επειδή του προσφέρθηκε από την αρχή της σύστασής του (1961) «η εξ ημισείας χρησιμοποίησις του ηλεκτρονικού μηχανογραφικού συστήματος της Κρατικής Υπηρεσίας Πληροφοριών» (σ. 29-30 Σχεδίου)»

³⁰ Σε ό,τι αφορά το προσωπικό κάθε ασφαλιστικού φορέα «129 ταμεία λειτουργούν με 1-2 υπαλλήλους και ένα (Ι.Κ.Α.) με πλέον των 10.000 υπαλλήλων». Επιπλέον, «ένιοι εκ των φορέων ασφαλίζουν δια σύνταξιν, νοσηλείαν, εφ' άπαξ παροχήν, άλλοι δε δια μία μόνον εκ των παροχών αυτών» (σελ. 20, Σχεδίου).

³¹ Το «Σχέδιο» προτείνει 5 φορείς που ο καθένας ασφαλίζει: 1) αγρότες, 2) μισθωτούς ιδιωτικού τομέα, 3) μισθωτούς Τραπεζών και Δ.Ε.Κ.Ο., 4) δημοσίους υπαλλήλους και υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ., 5) ελεύθερους επαγγελματίες και ανεξάρτητα απασχολούμενους (δικηγόροι και νομικοί, γιατροί και υγειονομικοί, μηχανικοί και εργολάβοι, έμποροι και επαγγελματιοβιοτέχνες).

³² Το όνομα που προτείνεται για τον νέο ασφαλιστικό φορέα είναι «Εθνικός Οργανισμός Κοινωνικής Ασφαλείας/Ε.Ο.Κ.Α.» ή «Εθνικόν Ίδρυμα Κοινωνικής Ασφαλείας/Ε.Ι.Κ.Α.».

Προτείνει την ενιαιοποίηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, ομαδοποίηση ομοειδών φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, καθιέρωση Εθνικής ή Λαϊκής σύνταξης³³ και εργασιακή σύνταξη βάσει χρόνου ασφάλισης και εισφορών.

1.2.4. Π. Πέτρουλας, Σ. Ρομπόλης, Χρ. Ρουπακιώτης (Ιανουάριος 1992), «Πόρισμα για την Αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων».

Στο πόρισμα αυτό ως διαρθρωτικά προβλήματα εντοπίζονται: η πολυμορφία των καθεστώτων ασφάλισης, η πολυδιάσπαση των ασφαλιστικών οργανισμών (385 από τους οποίους 30 κύριας ασφάλισης) και της κρατικής εποπτείας (5 διαφορετικά υπουργεία εποπτεύουν τα ασφαλιστικά ταμεία) - αποτέλεσμα ανάπτυξης πελατειακών σχέσεων, η επιδείνωση της σχέσης ασφαλισμένων-συνταξιούχων και η γραφειοκρατική διοίκηση των ταμείων που σε συνδυασμό με την έλλειψη πληροφοριακών συστημάτων και μηχανοργάνωσης καθώς και την έλλειψη επιμόρφωσης των υπαλλήλων οδηγούν στο χαμηλό επίπεδο εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων.

Προτείνεται η οργάνωση του Σ.Κ.Α. στη βάση ομοειδών ταμείων (π.χ. τραπεζοϋπαλλήλων, Τ.Ε.Β.Ε.-Τ.Α.Ε.-Τ.Σ.Α.), ενώ διαπιστώνει πως η πρόταση ένταξης των επικουρικών ταμείων και των ταμείων πρόνοιας στα ταμεία κύριας ασφάλισης, επιδιώκει ουσιαστικά την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων των ταμείων κύριας ασφάλισης με την ιδιοποίηση πόρων από τα προσαρτώμενα πλεονασματικά ταμεία, παράλληλα με τον περιορισμό του αθροίσματος της κύριας και επικουρικής.

1.2.5. Πόρισμα Επιτροπής Βακαλόπουλου: «Μελέτη του ΣΚΑ και υποβολής προτάσεων για τις αναγκαίες σχετικές μεταβολές και ρυθμίσεις (1994)».

Στο πόρισμα προτείνεται η καθιέρωση ενιαίων ορθολογικών κανόνων για όλους ανεξαιρέτως τους ασφαλισμένους όλων των ασφαλιστικών φορέων αδιακρίτως φύλου και χωρίς διάκριση σε «παλαιούς» και «νέους» ασφαλισμένους³⁴, αποκαθιστώντας έτσι το χάσμα

---

³³ Σύμφωνα με το Πόρισμα, η Εθνική σύνταξη θα χορηγείται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. «Αυτό σημαίνει ότι θα έχει λυθεί ικανοποιητικά το θέμα της φορολογίας έτσι ώστε να συνεισφέρουν όλα τα εισοδήματα ανάλογα με την ικανότητά τους στη χρηματοδότηση του κρατικού προϋπολογισμού».

³⁴ Η διάκριση αυτή εισήχθη με το ν. 2084/1992 και διατηρείται μέχρι σήμερα: «παλαιού» ασφαλισμένοι είναι αυτοί που εισήχθησαν για πρώτη φορά στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα μέχρι την 31.12.1992. «Νέοι» ασφαλισμένοι είναι όσοι υπήχθησαν για πρώτη φορά στην ασφάλιση από την 1.1.1993 και εφεξής.

που δημιούργησε ο ν.2084/1992. Προτείνεται, επίσης, βάσει των αρχών της ισότητας και της ίσης μεταχείρισης, η θέσπιση Ενιαίου Φορέα Υγείας (Ε.Φ.Υ.) με πρώτο πιλοτικό πυρήνα το Ι.Κ.Α., τον Ο.Γ.Α., το Τ.Ε.Β.Ε. και το Τ.Α.Ε. καθώς και τη συγχώνευση μη βιώσιμων ασφαλιστικών φορέων με ομοειδείς και τη σταδιακή ενοποίηση των ασφαλιστικών φορέων ως φυσικό επακόλουθο των ενιαίων αρχών και προϋποθέσεων συνταξιοδότησης.

1.2.6. Έκθεση Σπράου (1997), «Οικονομία και συντάξεις, Συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο, Επιτροπή για την εξέταση της Μακροοικονομικής πολιτικής», (1997).

Σύμφωνα με την Έκθεση «οι διαπιστώσεις του Πορίσματος του 1959 συνεχίζουν να έχουν ισχύ, σε πολλές περιπτώσεις ακόμη μεγαλύτερη»³⁵. Προτείνει ένα σύστημα τριών πυλώνων με κάθε επίπεδο να έχει διαφορετικό στόχο. Ειδικότερα:

α. Πρώτος πυλώνας: αντιστοιχεί στην κοινωνική πρόνοια. Δίνεται είτε μια ομοιόμορφη σύνταξη σε όλους άνω κάποιας ηλικίας («εθνική σύνταξη»), είτε μια εγγύηση κατώτατου εισοδήματος με έλεγχο πλήρωσης οικονομικών κριτηρίων και χρηματοδοτείται από την γενική φορολογία.

β. Δεύτερος πυλώνας: αντιστοιχεί στην αναπλήρωση εισοδήματος. Λειτουργεί χωρίς κλαδικές ή άλλες διαφοροποιήσεις και χρηματοδοτείται από την επόμενη γενιά εργαζομένων, σύμφωνα με το διανεμητικό σύστημα.

γ. Τρίτος πυλώνας: αντιστοιχεί στην κλαδική αποταμίευση, ως επαγγελματική ασφάλιση, και χρηματοδοτείται με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

1.2.7 Συνοπτική έκθεση-πρόταση του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος (Πρόταση Γιαννίτση, 2001)³⁶.

Στην έκθεση επαναλαμβάνεται η διαπίστωση της πολυδιάσπασης του Σ.Κ.Α., τόσο οριζόντια (δηλαδή μεταξύ διαφορετικών επαγγελματικών ομάδων του πληθυσμού), όσο και κάθετη (δηλαδή στο εσωτερικό της ίδιας επαγγελματικής ομάδας). Αυτή η πολλαπλότητα των

---

³⁵ σ. 115 της Έκθεσης.

³⁶Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων, (2001), *Συνοπτική Έκθεση-Πρόταση του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη Μεταρρύθμιση του Ασφαλιστικού Συστήματος. Το Πρόβλημα, οι Στόχοι και οι Αλλαγές της Ασφαλιστικής Μεταρρύθμισης*. Πρόκειται για τη γνωστή ως «πρόταση Γιαννίτση», η οποία δεν υλοποιήθηκε.

φορέων σε συνδυασμό με τις διαφορετικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τις διαφορετικές παροχές επηρεάζουν -σύμφωνα με την Έκθεση- αρνητικά την αγορά εργασίας και την κινητικότητα των εργαζομένων. Προτείνονται, λοιπόν, ως προς τη δομή του Σ.Κ.Α. 8 ταμεία κύριας ασφάλισης (Ι.Κ.Α., Δημόσιο, Ο.Α.Ε.Ε., Αγρότες, Δ.Ε.Κ.Ο., Τράπεζες, επιστήμονες, δημοσιογράφοι), κατάργηση των επικουρικών ταμείων και υπαγωγή τους στους φορείς κύριας ασφάλισης μέχρι την αντικατάσταση της επικουρικής σύνταξης από ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης. Κατά τα λοιπά, η «πρόταση Γιαννίτση» προτείνει τη σταδιακή εισαγωγή ενιαίου τρόπου υπολογισμού της σύνταξης, κοινωνικούς πόρους που θα στηρίζουν το σύνολο του Σ.Κ.Α., υπαγωγή των τραπεζοϋπαλλήλων στο Ι.Κ.Α. ή (εναλλακτικά) δημιουργία ενιαίου ταμείου τραπεζοϋπαλλήλων κ.ά.

1.2.8. Επιτροπή εμπειρογνομόνων για το ασφαλιστικό, (2007), Περίγραμμα Μεταρρύθμισης του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Το πρόβλημα, οι στόχοι και προτεινόμενα εργαλεία για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος. Πόρισμα Αναλυτή (2007).

Σύμφωνα με το πόρισμα, το ελληνικό Σ.Κ.Α. χαρακτηρίζεται από πολυνομία και μεγάλες κοινωνικές αδικίες, πελατειακές σχέσεις και ενίσχυση κάποιων κοινωνικών ομάδων σε βάρος άλλων, σπατάλη και πολυπλοκότητα τέτοιου μεγέθους που η λογιστική και μηχανογραφική του καταγραφή είναι αδύνατη. Το Πόρισμα καταγράφει 171 εποπτευόμενα ταμεία.

Προτείνεται αύξηση της γυναικείας απασχόλησης, νομιμοποίηση των μεταναστών, ενεργός γήρανση³⁷ (προκειμένου να ενισχυθούν τα ποσοστά απασχόλησης) αναθεώρηση επί το αυστηρότερο των προϋποθέσεων πρόωρης συνταξιοδότησης, ώστε να αυξηθεί η μέση ηλικία συνταξιοδότησης, συσχέτιση των ορίων ηλικίας με τις δημογραφικές εξελίξεις, ενοποιήσεις Ταμείων και ενίσχυση της επαγγελματικής ασφάλισης (2ος πυλώνας)³⁸ με φορολογικά κίνητρα.

---

³⁷ Σύμφωνα με την Ε.Ε. ενεργός γήρανση είναι «η ανάπτυξη πολιτικών ενθάρρυνσης της παραμονής των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στον εργασιακό βίο με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων, όπως η διατήρηση της ικανότητας εργασίας, η δια βίου μάθηση και άλλες ρυθμίσεις ευέλικτων μορφών εργασίας». Αντίθετα, ο Ο.Ο.Σ.Α. υιοθετεί έναν πιο οικονομικοκεντρικό ορισμό: «Ενεργός γήρανση είναι η ικανότητα των ατόμων να διαβιώνουν μια παραγωγική ζωή στην κοινωνία και την οικονομία καθώς γηράσκουν» (OECD, Maintaining prosperity in an ageing society, June 1998, Policy Brief, OECD Observer p.4.)

³⁸ Οι 3 πυλώνες του Σ.Κ.Α., όπως ισχύουν σήμερα, περιγράφονται στο Παράρτημα 1 της παρούσης εργασίας

1.2.9. Πόρισμα Επιτροπής Ειδικών για το ασφαλιστικό (Μάρτιος 2010)³⁹.

Το πόρισμα θεωρεί απαραίτητη την ενίσχυση του Σ.Κ.Α. με νέους πόρους, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα επαρκές αποθεματικό αλληλεγγύης και προτείνει τη λειτουργική ενοποίηση των ασφαλιστικών φορέων (ενιαίοι κανόνες προϋποθέσεων και υπολογισμού παροχών σύνταξης⁴⁰) καθώς και περαιτέρω ενοποίηση των Φ.Κ.Α.⁴¹ (με 3 φορείς κύριας σύνταξης, ήτοι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι, αγρότες)⁴². Παράλληλα, προτείνεται ο διαχωρισμός του κλάδου Υγείας από τον Κλάδο Σύνταξης και δημιουργία ενός Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Υγείας⁴³.

1.2.10. Πόρισμα Επιτροπής ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α. (2015)⁴⁴.

Στο πόρισμα, αρχικά διαπιστώνεται ότι το ελληνικό δημόσιο σύστημα συντάξεων αναπτύχθηκε αποσπασματικά και κάτω από την πίεση συνδικαλιστικών και επαγγελματικών οργανώσεων, στοιχεία που οδήγησαν στον έντονο κατακερματισμό του. Χαρακτηρίζεται ως μη βιώσιμο, διεπόμενο από εκτεταμένη πολυνομία και έντονες κοινωνικές ανισότητες, αφού αντιμετωπίζει όμοιες περιπτώσεις πολιτών με διαφορετικό τρόπο. Εκτός της λειτουργικής, το πόρισμα εντοπίζει και εντυπωσιακή διοικητική διασπαση του συστήματος⁴⁵. Αφού

---

³⁹Επιτροπή Ειδικών για το Ασφαλιστικό, (2010), *Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, Κατευθυντήριες Αρχές και Προτάσεις για την Αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης*, Αθήνα. Πρόκειται για την Επιτροπή με πρόεδρο τον καθηγητή του Α.Π.Θ. κ. Α. Στεργίου.

⁴⁰Ειδικότερα, προτείνεται η νέα ενιαία δομή της κύριας σύνταξης να αποτελείται από το βασικό τμήμα σύνταξης (χρηματοδοτούμενο από τον κρατικό προϋπολογισμό) και το αναλογικό τμήμα, χρηματοδοτούμενο από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών. (Το σχήμα αυτό νομοθετήθηκε τον ίδιο χρόνο με τους νόμους του ΠΑ.ΣΟ.Κ. 3863/2010 και 3865/2010, προκειμένου να εφαρμοστεί σταδιακά από 1.1.2015. Η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝ.ΕΛ. που προέκυψε τον Ιανουάριο 2015 δεν το εφάρμοσε, αντικαθιστώντας το με το ν. 4387/2016, γνωστό ως «νόμο Κατρούγκαλου».

⁴¹Με μεγάλη προσοχή, ωστόσο, αφού, σύμφωνα με το Πόρισμα της Επιτροπής του 2010, οι ενοποιήσεις που επιχειρήθηκαν με τον ν. 3655/2008 είχαν αρνητικά αποτελέσματα (μείωση της συνοχής του συστήματος και αύξηση της πολυπλοκότητας, δημιουργία ακόμη μεγαλύτερης γραφειοκρατίας και πολυπλοκότητας κ.ά.).

⁴²Σύμφωνα με το πόρισμα της Επιτροπής του 2010 (σ.89), «η ενοποίηση των Ταμείων παρουσιάζει αδιαφιλονίκητες αρετές (δημιουργία βιώσιμων σχημάτων, ανάπτυξη αλληλεγγύης μεταξύ των επαγγελματιών, κατάργηση αδικαιολόγητων διαφοροποιήσεων, μείωση των περιπτώσεων διαδοχικής ασφάλισης)».

⁴³Η πρόταση αυτή υλοποιήθηκε ένα χρόνο αργότερα, με τη σύσταση από την κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. του Ε.Ο.Π.Υ.Υ με την ενσωμάτωση των κλάδων υγείας όλων των Ταμείων (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ο.Γ.Α., Ο.Π.Α.Δ., ΟΑΕΕ, Ε.Τ.Α.Τ, κ.α.).

⁴⁴Πόρισμα Επιτροπής του Υπ. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος: «Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τις συντάξεις» Οκτώβριος 2015 (Υ.Α. 37564/Δ9.10327/21.8.2015)

⁴⁵Η διοικητική πολυδιάσπαση του Σ.Κ.Α., σύμφωνα με το Πόρισμα, αποδεικνύεται το γεγονός ότι τον Οκτώβριο του 2015 συντάξεις γήρατος, αναπηρίας, θανάτου ή κάποιας άλλης κατηγορίας δίδονται από 21 φορείς. Οι 21

χαρακτηρίζει τις μεταρρυθμίσεις του 2010 ως ημιτελείς, για την αντιμετώπιση των στρεβλώσεων αυτών, προτείνει τη διοικητική ενοποίηση (ένας φορέας ασφάλισης⁴⁶ με ένταξη σε αυτόν όλων των φορέων κύριας, επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ) και συγχρόνως λειτουργική ενοποίηση με θέσπιση ενιαίων κανόνων για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, ενιαία ποσοστά εισφορών, ενιαίο τρόπο υπολογισμού τη σύνταξης, ανακαθορισμό των συντάξεων των ήδη συνταξιούχων με βάση τον νέο ενιαίο τρόπο υπολογισμού της σύνταξης.

1.2.11. Πόρισμα Ομάδας Εργασίας για την επεξεργασία προτάσεων για την αναδιοργάνωση της Επικουρικής Ασφάλισης στην Ελλάδα (2019).

Έργο της Ομάδας⁴⁷ αποτέλεσε η επεξεργασία και διατύπωση του μηχανισμού μετάβασης σε ένα νέο σύστημα κεφαλαιοποιητικής επικουρικής ασφάλισης στην Ελλάδα.

Το Πόρισμα⁴⁸ προτείνει: α) υποχρεωτική υπαγωγή στο νέο κλάδο κεφαλαιοποιητικής επικουρικής ασφάλισης όλων των πρώτο-ασφαλισμένων⁴⁹ στην αγορά εργασίας, από την 1-1-2021⁵⁰ και μετά, β) εισφορές 6,5% επί του εισοδήματος⁵¹, γ) δυνατότητα συνταξιοδότησης μεταξύ 62ου και 70ού έτους ηλικίας, δ) χορήγηση από την «νέα επικουρική» συντάξεων

αυτοί φορείς αποτελούνται από 78 υποομάδες ή κλάδους, ορισμένοι εκ των οποίων φαίνεται να εξυπηρετούν μερικές δεκάδες συνταξιούχους. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα του ΕΤΑΠ-ΜΜΕ που συνολικά παρέχει 8.208 συντάξεις και αποτελείται από 10 τομείς ασφάλισης.

⁴⁶ Στο Πόρισμα διατυπώθηκαν και αποκλίνουσες απόψεις, όπως η δημιουργία τριών ταμείων, δηλαδή : α. Μισθωτών β. Αυτοαπασχολούμενων και γ. Αγροτών. Η άποψη αυτή δεν ήταν πλειοψηφική.

⁴⁷ Σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 35886/Δ1.12150/21-8-2019: (ΑΔΑ:6Ζ9Ε465Θ1Ω-ΗΦ5), ανακτήθηκε από <https://diavgeia.gov.gr/search?query=ada:%226%CE%969%CE%95465%CE%981%CE%A9-%CE%97%CE%A65%22&page=0>

⁴⁸ Πηγή: <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/1702268/olo-to-porisma-ths-epitrophs-sofon-gia-tis-epikouyr.html>

⁴⁹ Σύμφωνα με τον Σ. Ρομπόλη ο ισχυρισμός ότι το νέο σύστημα αφορά μόνο στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας από 1.1.2021 είναι τεχνικά και πραγματολογικά λανθασμένος, αφού δεν θα υπάρχουν νεοεισερχόμενοι για να εισφέρουν τις εισφορές τους στο παλιό σύστημα της επικουρικής ασφάλισης. Επομένως, οι συντάξεις αυτών θα μειώνονται. Από την εκδήλωση της Α.Δ.Ε.Δ.Υ. «Εξελίξεις στην Κοινωνική Ασφάλιση και Συντάξεις», 10-10-2019, ανακτήθηκε από <https://www.aftodioikisi.gr/ergasiaka-ypallilwn-ota/adedy-i-syzitisi-me-thema-exelixeis-stin-koinoniki-asfalisi-vinteo/>,

⁵⁰ Το νέο πλαίσιο ετοιμάζεται , και σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου, πρόκειται να κατατεθεί στη Βουλή τους πρώτους μήνες του 2021, προκειμένου να ισχύσει από 1.1.2022. Δηλώσεις Υφυπουργού Π. Τσακλόγλου στην «Καθημερινή», 15-11-2020, ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/561157678/panos-tsaklogloy-stin-k-yprochreotiko-to-neo-epikouyriko-aro-to-2022/> , πρόσβαση την 5/1/2021.

⁵¹ Σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου Υφυπουργού Κοινωνικής Ασφάλισης, Πάνου Τσακλόγλου, το ποσοστό των εισφορών θα είναι 6% και θα είναι υποχρεωτικό στους νεοεισερχόμενους από 1.1.2022 στην αγορά εργασίας και προαιρετικό για όσους είναι κάτω των 35 ετών. Από συνέντευξη στην Καθημερινή (15-11-2020), ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/561157678/panos-tsaklogloy-stin-k-yprochreotiko-to-neo-epikouyriko-aro-to-2022/> , πρόσβαση την 5-1-2021.

γήρατος γήρατος, αναπηρίας και χηρείας, ε) ο ασφαλισμένος θα μπορεί να επιλέγει ανάμεσα σε τρία επενδυτικά πακέτα, διαφοροποιημένου επενδυτικού κινδύνου (χαμηλού επενδυτικού κινδύνου, μεσαίου και υψηλού), στ) σε ό,τι αφορά το κόστος μετάβασης, σύμφωνα με τον αρμόδιο Υφυπουργό « Τα πρώτα χρόνια το κόστος αυτό είναι χαμηλό. Σταδιακά αυξάνεται, κορυφώνεται έπειτα από 30-40 χρόνια και κατόπιν μειώνεται μέχρις ότου εξαφανισθεί εντελώς ύστερα από μερικές ακόμα δεκαετίες. Όμως, αυτή είναι η μία μόνο όψη του νομίσματος. Σε πολύ μεγάλο βαθμό, οι πόροι του νέου συστήματος θα επενδυθούν στην ελληνική οικονομία, δίνοντας ώθηση στον ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης της χώρας⁵²».

1.2.12. Έκθεση Πισσαρίδη «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» (14 Νοεμβρίου 2020).

Στην έκθεση⁵³ υποστηρίζεται ότι το ασφαλιστικό σύστημα χρειάζεται συνολική μεταρρύθμιση⁵⁴, ώστε να προσαρμοστεί στις δημογραφικές τάσεις και να καταστεί μοχλός ανάπτυξης και όχι τροχοπέδη. Για να επιτευχθεί αυτό, σύμφωνα με την Έκθεση, χρειάζεται η επικουρική ασφάλιση να γίνει πλήρως κεφαλαιοποιητική, περνώντας ουσιαστικά από τον πρώτο πυλώνα στον τρίτο πυλώνα της ασφάλισης. Παράλληλα προτείνει ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα, την αύξηση του βαθμού ανταποδοτικότητας στην κύρια σύνταξη⁵⁵ και μάλιστα συνδεδεμένη με την ηλικία συνταξιοδότησης (!), την κατάργηση των κατοχυρωμένων ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης από 1.1.2022 και μετά. Με απλά λόγια, η έκθεση Πισσαρίδη ευνοεί την ανάπτυξη του δεύτερου και τρίτου πυλώνα σε βάρος του πρώτου, ενισχύει τα κεφαλαιοποιητικά στοιχεία σε βάρος των αναδιανεμητικών, την ατομικότητα σε βάρος της

---

⁵² Από συνέντευξη στην Καθημερινή (15-11-2020), ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/opinion/interviews/561157678/panos-tsaklogloy-stin-k-ypochreotiko-to-neo-epikoyriko-apo-to-2022/>, πρόσβαση την 5-1-2021.

⁵³ Η έκθεση ανακτήθηκε από https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/growth_plan_2020-11-23_1021.pdf

⁵⁴ Ωστόσο, ο αρμόδιος Υπουργός Ι. Βρούτσης κατά τη συζήτηση του ν.4670/2020 (Φεβρουάριος 2020) στη Βουλή αλλά και σε κάθε παρουσία στον Τύπο ή στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ διατυπώνει ότι «*Τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος έως το 2070 επιβεβαιώνει η αναλογιστική μελέτη που συνοδεύει το νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο*». Ανάκτηση από <https://www.naftemporiki.gr/story/1551911/g-broutsis-biosimotita-tou-asfalistikou-sustimatos-eos-to-2070> . Τώρα, πώς γίνεται ένα σύστημα με διαπιστωμένη βιωσιμότητα, σύμφωνα με όσα υποστήριζε η Κυβέρνηση της ΝΔ καθ' όλη τη διάρκεια του 2020 να χρειάζεται συνολική μεταρρύθμιση , σύμφωνα με την έκθεση Πισσαρίδη, που η ίδια Κυβέρνηση σπεύδει να υιοθετήσει, είναι απορίας άξιον...

⁵⁵ Άρα, μείωση της εθνικής σύνταξης και τελικά μείωση των χαμηλών συντάξεων.

διαγενεακής και ενδογενεακής αλληλεγγύης. Εισηγείται, δηλαδή, (ή προετοιμάζει) την αλλαγή παραδείγματος⁵⁶ στην κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα⁵⁷.

Συμπεράσματα κεφαλαίου

Η διοικητική πολυδιάσπαση, η ανισότητα στις παροχές, οι πελατειακές σχέσεις ως παράγοντας διαμόρφωσης των συνιστωσών του Σ.Κ.Α. καθώς και η πολυνομία που καθιστά αδύνατη τη η λογιστική και μηχανογραφική του καταγραφή αποτελούν μερικές από τις κοινές διαπιστώσεις των πορισμάτων όλων των Επιτροπών «σοφών» που κατά καιρούς λειτούργησαν. Οι προτάσεις, των Επιτροπών αυτών επίσης συγκλίνουν: προτείνουν αφενός διοικητική ενοποίηση του Σ.Κ.Α. με ενοποιήσεις Ταμείων, ώστε ο αριθμός τους να περιοριστεί στο ελάχιστο (οι προτάσεις των Επιτροπών ποικίλουν από 8 μέχρι 1 Ταμείο κύριας ασφάλισης και 1 επικουρικό ή ακόμη και απορρόφηση της επικουρικής ασφάλισης από την κύρια), αφετέρου λειτουργική ενοποίηση (θέσπιση ενιαίων κανόνων ασφάλισης και παροχών, ενιαία ποσοστά εισφορών, ενιαίο τρόπο υπολογισμού τη σύνταξης).

Βεβαίως, οι Επιτροπές αυτές δεν εισηγούνται μόνο την ενοποίηση του Σ.Κ.Α. αλλά και δομικές αλλαγές του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Ειδικά, οι τελευταίες Επιτροπές (από το 2015 και μετά), με αποκορύφωμα την Έκθεση Πισσαρίδη, έχουν εισηγηθεί από την εισαγωγή του Pay-as-You-go/NDC συστήματος στον υπολογισμό της κύριας σύνταξης μέχρι την επί της ουσίας μετάθεση της επικουρικής σύνταξης από τον 1^ο (αναδιανεμητικό) πυλώνα στον 3^ο πυλώνα⁵⁸ (ιδιωτική ασφάλιση⁵⁹).

---

⁵⁶ Σύμφωνα με τον Σ. Ρομπόλη (συνέντευξη στην Εφημερίδα των Συντακτών, 27.12.2016,)... στη συνταξιοδοτική προστασία της εργασίας η αλλαγή παραδείγματος με τη ρήξη οικονομίας και εργασίας μετατοπίζει το κέντρο βάρους του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης από το διανεμητικό (συλλογικό) στο κεφαλαιοποιητικό ή στο υπερ-κεφαλαιοποιητικό (σύστημα νοητής κεφαλαιοποίησης-ατομικοί λογαριασμοί) στην κύρια και την επικουρική ασφάλιση.

Ετσι, κατ' αυτόν τον τρόπο μετατρέπεται το κοινωνικο-ασφαλιστικό δικαίωμα σε ατομική απόδοση, κατευθύνοντας παράλληλα το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στις αποδόσεις και στις κρίσεις των κεφαλαιαγορών με ό,τι αρνητικά συνεπάγεται ως προς την ανασφάλεια, την αβεβαιότητα και το βιοτικό επίπεδο των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων». Ανακτήθηκε από https://www.efsyn.gr/stiles/apopseis/94609_oikonomia-kai-ergasia-i-allagi-toy-paradeigmatos

⁵⁷ Σύμφωνα με τον Σ. Ρομπόλη, σε συνέντευξή του (30-6-2019) «Τα διανεμητικά και εγγυημένα στοιχεία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με την πρόταση της Ν.Δ. θα πέσουν από το 70% - 75% στο 25% - 30%, ενώ επιπλέον το κόστος μετάβασης στο νέο σύστημα που προτείνει η Ν.Δ. σημαίνει επιπλέον δαπάνη 1% του ΑΕΠ", ανάκτηση από https://www.avgi.gr/oikonomia/317115_sabbas-rompolis-se-meiosi-tis-eggyimenis-syntaxis-aro-70-sto-30-odigei-shedio-tis,

⁵⁸ Για τη σύγκριση του διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος: παράρτημα 4 της παρούσας εργασίας

⁵⁹ Οι τρεις πυλώνες του Σ.Κ.Α. στο παράρτημα 1 της παρούσας εργασίας

Κεφάλαιο 2: Νομοθετικές παρεμβάσεις για τη μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης (1992-2020)

2.1. Νομοθετικές παρεμβάσεις για την ενοποίηση του ασφαλιστικού συστήματος (1992-2009)

Κατά την περίοδο αυτή, διακριτή από την επόμενη (την περίοδο των «Μνημονίων», 2010-2018), πραγματοποιήθηκαν μερικά σημαντικά βήματα αλλά παρέμειναν άλυτα τα μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα, όπως ο κατακερματισμός του συστήματος και οι ανισότητες των παροχών. Ειδικότερα:

2.1.1. Ν. 2084/1992 «Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α165/7-10-1992).

Ο νόμος αυτός, γνωστός ως «νόμος Σιούφα», αποτελεί μια μεγάλης σημασίας λειτουργική ενοποίηση καθώς διαχωρίζονται οι ασφαλισμένοι σε δύο κατηγορίες: «παλιοί ασφαλισμένοι» (δηλαδή ασφαλισμένοι για πρώτη φορά μέχρι την 31-12-1992) και «νέοι ασφαλισμένοι» (δηλαδή ασφαλισμένοι από 1-1-1993 και εφεξής). Για τους δεύτερους τίθενται ενιαίες προϋποθέσεις ασφάλισης και θεμελίωσης συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων (σύνταξη γήρατος, αναπηρίας, χηρείας) ανεξαρτήτως του ασφαλιστικού φορέα στον οποίο υπάγονται. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι δυσμενέστερες σε σύγκριση με τους παλιούς ασφαλισμένους, των οποίων τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης επιβαρύνονται μεν αλλά σταδιακά.

Επιπλέον με το νόμο αυτό :

- Συστήνεται ο Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Λ.Α.Φ.Κ.Α.), με σκοπό την εξασφάλιση των αναγκαίων οικονομικών πόρων για τους ασθενέστερους οικονομικά Φ.Κ.Α.

- Επιβάλλεται για πρώτη φορά ασφαλιστική εισφορά επί των αποδοχών και στους προ του έτους 1990 προσληφθέντες δημοσίους υπαλλήλους⁶⁰.

Σύμφωνα με τον Ματσαγγάνη (2007), μετά τις έντονες αντιδράσεις, η τότε Κυβέρνηση διασφάλισε τα κεκτημένα δικαιώματα των εργαζομένων μέσης ηλικίας στα συνδικάτα του τότε μεγάλου σε μέγεθος δημόσιου τομέα και ακολούθως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις

---

⁶⁰ Για όσους δημοσίους υπαλλήλους διορίστηκαν από 1.1.1990 και μετά είχαν θεσπιστεί ασφαλιστικές εισφορές με τον προγενέστερο νόμο 1902/1990.

συμφώνησαν σε διατάξεις που μετέφεραν το βάρος προσαρμογής στους λιγότερο προστατευμένους εργαζόμενους (Ι.Κ.Α.) και στους μελλοντικούς νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας. Στην ουσία, η συνταξιοδοτική κρίση επιδείνωσε τις ανισότητες μεταξύ γενεών και κλάδων.

2.1.2. Ν. 2458/1997 «Σύσταση Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών και άλλες διατάξεις» (Α15/14-2-1997)⁶¹.

Με το νόμο αυτό, ο Ο.Γ.Α. μετατρέπεται από φορέας παροχής προνομιακής σύνταξης σε φορέα κύριας ασφάλισης (παροχής κύριας σύνταξης) με αντίστοιχες προϋποθέσεις και επίπεδο προστασίας αντίστοιχο με τον αστικό πληθυσμό.

2.1.3. Ν. 2676/99 «Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Α1/5-1-1999).

Κατά την αιτιολογική έκθεση του νόμου, γνωστού ως «νόμου Παπαϊωάννου», μεταξύ των ενδογενών παραγόντων που επιδρούν αρνητικά στην εξέλιξη της Κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα μας είναι το οργανωτικό πρόβλημα. Τούτο, (σ.1 της αιτιολογικής) οφείλεται στην απουσία ασφαλιστικής ενότητας ενός συστήματος πολυάριθμων ασφαλιστικών φορέων με πολλαπλές δραστηριότητες (συγχρόνως κύριας, επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας και ασθένειας). Διαπιστώνεται, επιπλέον, «κατακερματισμός και η πολυπλοκότητα του συστήματος», που δεν διευκόλυναν την εισαγωγή ενιαίων αρχών και ρυθμίσεων, γεγονός που οδήγησε σε μεγάλες αδικίες, ανισότητες παροχών, σε σημαντικές αδυναμίες επιτελικού συντονισμού των μηχανογραφικών συστημάτων των Φ.Κ.Α., σε μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή των συντάξεων και στην ταλαιπωρία των πολιτών.

Έτσι, στο «νόμο Παπαϊωάννου» καθιερώνεται ενιαίο βιβλιάριο υγείας για το Δημόσιο και τους Φ.Κ.Α.⁶², συστήνεται ο ενιαίος Ο.Α.Ε.Ε,⁶³ και συγχωνεύεται ο Κλάδος σύνταξης του Ε.Τ.Ε.Μ στο Ι.Κ.Α-Τ.Ε.Α.Μ. Επιπλέον, τα 12 Ταμεία αρωγής των δημοσίων υπαλλήλων ενοποιούνται σε ένα, το Τ.Ε.Α.Δ.Υ.⁶⁴, ενώ καταργούνται τα υφιστάμενα 47 Ταμεία Δικηγόρων

---

⁶¹ Η λειτουργία του Κλάδου άρχισε την 1-1-1998

⁶² Αποτελεί σοβαρή ενοποίηση, καθώς μέχρι τότε κάθε ασφαλιστικός φορέας είχε το δικό του βιβλιάριο υγείας!

⁶³ Με τη συνένωση των ταμείων ασφάλισης αυτοαπασχολούμενων (Τ.Α.Ε., Τ.Σ.Α., Τ.Ε.Β.Ε. και Τ.Π.Ε.), με τα άρθρα 14 και 15 του νόμου. Ο νέος αυτός φορέας θα λειτουργήσει αυτόνομα από τις αρχές του 2007.

⁶⁴ Στο Τ.Ε.Α.Δ.Υ. ενοποιούνται (με το άρθρο 15 του ν. 2676/99) τα Ταμεία Αρωγής: 1)Υπαλλήλων Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, 2)Υπαλλήλων Υπουργείου Βιομηχανίας, 3)Υπαλλήλων Υπουργείου Γεωργίας, 4)

Επαρχιών⁶⁵ και το Ταμείο Υπαλλήλων Αγροφυλακής⁶⁶. Ήταν το πρώτο νομοσχέδιο που διατύπωσε γνώμη η Ο.Κ.Ε⁶⁷ (1998) και που η γνώμη των κοινωνικών εταίρων ήταν γενικά θετική. Με τις ενοποιήσεις του νόμου αυτού το τοπίο έχει κάπως αλλάξει: ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 υπήρχαν περίπου 300 ασφαλιστικά ταμεία, προς το τέλος της δεκαετίας⁶⁸ ο αριθμός τους περιορίζεται κατά το ήμισυ.

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι ο ν. 2676/1999 διαπιστώνοντας την εκρηκτική αύξηση των δαπανών υγείας⁶⁹ συστήνει την Υ.Π.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α., με σκοπό τον έλεγχο των δαπανών και υπηρεσιών περίθαλψης, ενώ παράλληλα λαμβάνει και μια σειρά μέτρων με κοινωνικό πρόσημο⁷⁰ καθώς και μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσης και λειτουργίας του Σ.Κ.Α. και της εξυπηρέτησης του πολίτη⁷¹.

2.1.4. Ν. 3029/2002 «Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης» (Α160/11-7-2002) (νόμος Ρέππα).

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση (σ. 2) η πολλαπλότητα των ασφαλιστικών φορέων σε συνδυασμό με τις διαφορετικές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τις διαφορετικές συνταξιοδοτικές παροχές, επιδρούν αρνητικά στην αγορά εργασίας και δυσκολεύουν την κινητικότητα των εργαζομένων. Τα προβλήματα επιδεινώνονται από την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας που διέπει την κοινωνική ασφάλιση και από ερμηνευτικές αντιφάσεις, οι οποίες

Προσωπικού Υπουργείου Δικαιοσύνης 5) Αρωγής και Υγείας Υπαλλήλων Υπουργείου Εμπορίου, 6) Αρωγής και Υγείας Οικονομικών Υπαλλήλων, 7) Υπαλλήλων Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 8) Υπαλλήλων ΥΠΕΧΩΔΕ, 9) Υπαλλήλων Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εξωτερικών, 10) Υπαλλήλων Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών, 11) Υπαλλήλων Υπουργείου Συγκοινωνιών, 12) Αρωγής και Υγείας Τελωνειακών.

⁶⁵Με το άρθρο 31 του νόμου.

⁶⁶Με το άρθρο 30 του νόμου.

⁶⁷ Σύμφωνα με την Ο.Κ.Ε. «Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούσαν επί χρόνια αντικείμενο συζήτησης αλλά δεν υλοποιούνταν. Ο κοινωνικός διάλογος που προηγήθηκε του Προσχεδίου νόμου απέφερε τους καρπούς του καθώς σήμερα επιχειρούνται βελτιώσεις....Αυτό το βήμα από μόνο του δεν είναι αρκετό», Γνώμη 24 της Ο.Κ.Ε. του Προσχεδίου νόμου με θέμα «Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις», Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 1998, σ. 4, ανάκτηση από http://www.oke.gr/sites/default/files/gnomi_oke_24.pdf

⁶⁸Κ.Ε.Π.Ε., 2009, έκθεση 58, σ. 43.

⁶⁹ Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου (σ.1) είχαν φθάσει το 1,15 τρις δραχμές!

⁷⁰ Τέτοια μέτρα είναι: η μείωση της συμμετοχής στη δαπάνη των φαρμακευτικής περίθαλψης για τους δικαιούχους του Ε.Κ.Α.Σ. (από 25% η συμμετοχή του ασφαλισμένου πέφτει στο 10%), η δωρεάν χορήγηση από τους Φ.Κ.Α. των αντιρετροϊκών φαρμάκων για τους ασθενείς με HIV.

⁷¹ Για παράδειγμα, θεσμοθετείται η προηγούμενη ακρόαση του πολίτη (ως υποχρέωση της Διοίκησης) πριν από την έκδοση προηγούμενης συνταξιοδοτικής απόφαση και καθιερώνεται η υποχρέωση των Φ.Κ.Α. να βεβαιώνουν το χρόνο ασφάλισης πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης.

κάποιες φορές οδηγούν ακόμα και σε απώλεια ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Το πρόβλημα των εσωτερικών αντιφάσεων και ανισοτήτων του συστήματος, σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση, επιδεινώθηκε περαιτέρω μετά τη μεταρρύθμιση του 1992, καθώς μεταξύ των βασικών επιλογών που προκρίθηκαν με το ν. 2084/92 ήταν η καθιέρωση ανισότιμης μεταχείρισης μεταξύ των ασφαλισμένων.

Ως βασικές πολιτικές στοχεύσεις του νόμου -μεταξύ άλλων- τίθενται:

1. Η αποσαφήνιση της κύριας πολιτικής επιλογής της Κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ότι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να διέπεται από τα παρακάτω βασικά χαρακτηριστικά:

- Την καθολικότητα και την υποχρεωτικότητα των ασφαλιστικών εισφορών, ως προς την Κύρια και Επικουρική Ασφάλιση.

- Το δημόσιο και αναδιανεμητικό χαρακτήρα της Κύριας Ασφάλισης.

- Το δημόσιο έλεγχο και τον ανταποδοτικό χαρακτήρα της Επικουρικής Ασφάλισης.

- Την τριμερή χρηματοδότηση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

- Την ανάπτυξη ενιαίου θεσμικού πλαισίου, στη βάση του οποίου μπορούν να λειτουργούν ν.π.ι.δ. για την αξιοποίηση συλλογικών και ατομικών πρωτοβουλιών, όσον αφορά την παροχή πρόσθετων ασφαλιστικών υπηρεσιών, με μονομερή από τους εργαζόμενους ή τους εργοδότες χρηματοδότηση ή και διμερή συμφωνημένη χρηματοδότηση.

2. Η οικοδόμηση ενός βιώσιμου και δικαιότερου κοινωνικού κράτους που δεν θα αντιστρατεύεται την πορεία της εθνικής μας οικονομίας, σε συνθήκες ευρωπαϊκού και παγκόσμιου ανταγωνισμού.

3. Η εφαρμογή διαδικασίας οργανωτικού, λειτουργικού και εποπτικού εκσυγχρονισμού, που θα μεγιστοποιεί την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των πόρων του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

4. Η εμπέδωση ενιαίας αντίληψης για την ανάπτυξη πάγιων κανόνων που θα διέπουν: -τις ασφαλιστικές εισφορές, τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, τα όρια ηλικίας.

5. Η άρση των ανισοτήτων μεταξύ των ασφαλισμένων διαφορετικών ταμείων αλλά και εντός του ίδιου ταμείου, με τη θέσπιση ενιαίων κανόνων ασφάλισης και συνταξιοδότησης, ώστε το νέο σύστημα να χαρακτηρίζεται από δικαιοσύνη και αλληλεγγύη.

Οι παραπάνω αρχές, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, είναι αποτέλεσμα της ευρύτατης συμφωνίας, που επιτεύχθηκε στη διαδικασία του κοινωνικού διαλόγου, ανάμεσα

στην Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ., τις συνδικαλιστικές οργανώσεις και τους εργοδοτικούς φορείς.

Έτσι, με το νόμο αυτό θεσμοθετούνται:

-Η σταδιακή (έως το 2008⁷²) ένταξη των Ειδικών Ταμείων⁷³ στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.⁷⁴

-Ο διαχωρισμός της κύριας ασφάλισης από την επικουρική⁷⁵.

- Η ίδρυση της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής (Ε.Α.Α.)⁷⁶, ανεξάρτητη διοικητική αρχή, με κύρια αποστολή την αναλογιστική αποτίμηση όλων των Φ.Κ.Α. , την υποβολή προτάσεων για τη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης και την διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους, τον καθορισμό ενιαίων προδιαγραφών για την εκπόνηση των αναλογιστικών μελετών και τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων ελέγχων σε όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

- Τα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (Τ.Ε.Α.)⁷⁷, ως μη κερδοσκοπικά Ν.Π.Ι.Δ. με αντικείμενο την κάλυψη των ασφαλιστικών κινδύνων του γήρατος, της αναπηρίας, του θανάτου, του επαγγελματικού ατυχήματος, της ασθένειας, της διακοπής της εργασίας⁷⁸. Η λειτουργία τους διέπεται από το κεφαλαιοποιητικό σύστημα και θα αποτελέσουν τον δεύτερο πυλώνα του Σ.Κ.Α.

---

⁷²Χρονολογικά εντάχθηκαν στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. ως εξής: α) Τ.Α.Π.-Ι.Λ.Τ. (Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ιονικής Λαϊκής Τράπεζας) από 1/6/2004 (Υ.Α. Φ10048/26904/1732/27-2-2004, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 5 του ν. 3029/2002), β) Ο κλάδος σύνταξης του Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε. (= Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος) από 1/1/2007 (παρ. 2 του άρθρου 38 του ν. 3522/2006 (ΦΕΚ 276, Α', 22/12/ 2006), γ) Τα Ταμεία: Συντάξεων Προσωπικού της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (ΤΣΠ-ΕΤΕ), Ασφάλισης Προσωπικού ΕΤΒΑ (ΤΑΠ-ΕΤΒΑ), Συντάξεων Προσωπικού Η.Σ.Α.Π. (ΤΣΠ-ΗΣΑΠ) Ασφάλισης Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.), εντάχθηκαν, από 1/8/2008, στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (άρθρα 1 και 2 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58, Α'). Ο κλάδος σύνταξης του Ο.Α.Π.-Δ.Ε.Η. εντάχθηκε από 1/8/2008 στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. ως αυτοτελής Τομέας με πλήρη οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια (άρθρο 3 του ν. 3655/2008).

⁷³Ως Ειδικά Ταμεία ορίζονται (άρθρο 2 του ν. 3029/2002) τα εξής: ΤΑΠ-ΟΤΕ, ΤΣΠ-ΗΣΑΠ, ΤΣΠ-ΕΤΕ, ΤΣΠ-ΑΤΕ, ΤΑΠ-ΙΛΤ, ΤΑΠ-ΕΤΒΑ, ΤΣΕΑΠΓΣΟ και ΤΑΠΑΕ- ΕΘΝΙΚΗ .

⁷⁴Με το άρθρο 5 παρ. 1 του νόμου το Ι.Κ.Α. μετονομάστηκε σε Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών).

⁷⁵Μέχρι τον ν. 3029/2002 για τους μισθωτούς - ασφαλισμένους στο Ι.Κ.Α. η επικουρική ασφάλιση ήταν ενσωματωμένη στον κύριο φορέα σύνταξης (Ι.Κ.Α.) και λειτουργούσε με τη μορφή αυτοτελούς κλάδου εντός του Ι.Κ.Α.

⁷⁶Η θεσμοθέτησή της γίνεται με το άρθρο 9 του ν. 3029/2002

⁷⁷Η θεσμοθέτησή τους για πρώτη φορά στην Ελλάδα γίνεται με τα άρθρα 7 και 8

⁷⁸ Σύμφωνα με την Ο.Κ.Ε. «Η εισαγωγή του θεσμού της επαγγελματικής ασφάλισης αποτελεί μια πολύ σημαντική τομή του νομοσχεδίου. Η καινοτομία αυτή θα πρέπει βέβαια να συνοδευθεί από : α) τα αναγκαία φορολογικά κίνητρα ώστε να ενθαρρυνθεί η δημιουργία των Τ.Ε.Α., β) τα απαραίτητα εχέγγυα τήρησης της νομιότητας και αποτελεσματικής εποπτείας της λειτουργίας τους, ώστε να ελαχιστοποιηθεί το ενδεχόμενο καταδολιεύσεων των κεφαλαιακών συσσωρεύσεων που θα προέρχονται από τις εισφορές. Με αυτές τις διασφαλίσεις, ο θεσμός μπορεί να οδηγήσει σε πολύ θετικά αποτελέσματα ενισχύοντας το εισόδημα των συμμετεχόντων». Γνώμη 75 της Ο.Κ.Ε. επί του σχεδίου νόμου με θέμα «Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης», Αθήνα, 17 Ιουνίου 2002, σ. 14, ανάκτηση από http://www.oke.gr/sites/default/files/gnomi_oke_75.pdf

2.1.5. Ν.3655/2008 «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» (Α58/3-4-2008). (ν Πετραλιά)

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου: «Σήμερα, η δημόσια κοινωνική ασφάλιση στη χώρα μας⁷⁹ παρέχεται από 155 φορείς και κλάδους αρμοδιότητας 5 διαφορετικών υπουργείων⁸⁰. Από αυτούς, 80 φορείς και 53 κλάδοι ασφάλισης ανήκουν στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων και είναι όλοι Ν.Π.Δ.Δ.. Ο πρωτοφανής για ευρωπαϊκή χώρα αριθμός φορέων κοινωνικής ασφάλισης έχει ως αποτέλεσμα την πολυδιάσπαση του συστήματος, η οποία αποτελεί το σοβαρότερο διαρθρωτικό πρόβλημα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης» (σ. 6 αιτιολογικής έκθεσης).

Με το νόμο επιδιώκεται:

1. Διοικητική αναδιάρθρωση του Σ.Κ.Α.: ενοποιήσεις ή εντάξεις των 133 φορέων ασφάλισης (80 ταμείων και 53 κλάδων ασφάλισης) αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γ.Γ.Κ.Α.), με αποτέλεσμα τη δημιουργία 13 φορέων κοινωνικής ασφάλισης (5 φορέων κύριας ασφάλισης, 6 φορέων επικουρικής ασφάλισης και 2 φορέων πρόνοιας).

Πίνακας 1: Οι 13 φορείς ασφάλισης του ν. 3655/2008

1. ΙΚΑ – ΕΤΑΜ   2. ΟΑΕΕ   3. ΟΓΑ   4. Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (ΕΤΑΑ)   5. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ – ΜΜΕ)   6. Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ)   7. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ)   8. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ)   9. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ)   10. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας (ΤΕΑΠΑΣΑ)   11. Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑΠΠΤ)   12. Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΠΔΥ)   13. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ)

⁷⁹ Στο παράρτημα 5 απεικονίζεται η οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης στην χώρα μας πριν τον ν. 3655/2008.

⁸⁰Ειδικότερα από τα Υπουργεία: Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Εθνικής Άμυνας (εποπτεύει 3 φορείς επικουρικής ασφάλισης και 7 πρόνοιας), Εμπορικής Ναυτιλίας (1 φορέα κύριας ασφάλισης, 1 επικουρικής, 1 ασθένειας και 4 φορείς πρόνοιας), Οικονομίας και Οικονομικών, Βουλή των Ελλήνων (Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2007, Γ.Γ.Κ.Α., ανακτήθηκε από <https://www.ypakp.gr/uploads/docs/2144.pdf>)

Σημείωση: Αναδημοσίευση από www.ggka.gr, παρουσίαση του νόμου από την Υπουργό

2. Ιδρύεται Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (Α.Κ.Α.Γ.Ε.) με σκοπό τη δημιουργία αποθεματικών για τη χρηματοδότηση των κλάδων σύνταξης των φορέων κοινωνικής ασφάλισης από 01.01.2019 και μετά και τη διασφάλιση των συντάξεων των μεταγενέστερων γενεών. Ως πόροι του Α.Κ.Α.Γ.Ε. ορίζονται: το 10% των κοινωνικών πόρων (όσων ταμείων διαθέτουν τέτοιους), 4% επί των εσόδων από το Φ.Π.Α. και 10% των συνολικών ετήσιων εσόδων από τις αποκρατικοποιήσεις.

3. Καθιερώνεται ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) ως ο υποχρεωτικός και μοναδικός αριθμός κοινωνικής ασφάλισης για κάθε άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένο και συνταξιούχο.

Η ιδιαιτερότητα της ενοποίησης του 2008 έγκειται στο ότι δεν ενοποιούνται οι καταστατικές ρυθμίσεις των ενοποιούμενων ταμείων, οι οποίες ισχύουν παράλληλα. Συγκεκριμένα, βασική αρχή που διέπει τόσο τις ενοποιήσεις όσο και τις εντάξεις⁸¹ του νόμου Πετραλιά είναι ότι για τους ασφαλισμένους δεν μεταβάλλονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και το ύψος των παροχών, όπως αυτές ίσχυαν πριν από την ένταξη/συγχώνευσή τους στο νέο φορέα. Από την ενοποίηση του ν. 3655/2008 προκύπτουν πολύ λιγότεροι οργανισμοί αλλά μειώνεται η συνοχή και αυξάνεται η «πολυπλοκότητα» του Σ.Κ.Α., διότι εντός των νέων Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) ιδρύονται τόσοι τομείς και συνυπάρχουν τόσα ασφαλιστικά καθεστώτα όσα και οι καταργημένοι Φ.Κ.Α.⁸² Τελικά, σύμφωνα με το ίδιο Πόρισμα (2010)⁸³, το ελληνικό Σ.Κ.Α. μετά τις διοικητικές ενοποιήσεις του ν. 3655/2008 παραμένει εξίσου κατακερματισμένο και εξίσου αδιαφανές όσο ήταν και πριν τις διοικητικές ενοποιήσεις⁸⁴. Σύμφωνα, πάντως, με άλλες απόψεις⁸⁵, ο ν. 3655/2008 δημιούργησε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για το τελικό στάδιο μιας μελλοντικής ασφαλιστικής

---

⁸¹ Συγχώνευση: ο νέος οργανισμός υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ως καθολικός διάδοχος. Ένταξη: η νομοθεσία του εντασσόμενου οργανισμού εξακολουθεί να εφαρμόζεται, ενώ παράλληλα διατηρείται η οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, ενίοτε και η περιουσιακή και διοικητική αυτοτέλεια.

⁸² Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, 2010, σ.90

⁸³ Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, 2010, σ. 92.

⁸⁴ Σύμφωνα με το ίδιο Πόρισμα του 2010 «*Το ασφαλιστικό σύστημα μετά το ν. 3655/2008 παραμένει επίσης εξίσου κακά οργανωμένο, αφού δεν λειτουργεί ενιαίο μηχανογραφικό σύστημα και αποτελεσματικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί*».

⁸⁵ Από το άρθρο: «Ρυθμίσεις του πρόσφατου ασφαλιστικού νόμου 3655/2008», Καλλιαντέρης, ανακτηθέν από το <http://epkodi.gr/arthra-pinakas/156-rythmisis-tou-prosfatou-asfalistikou-nomou-365508>

μεταρρύθμισης με 4-5 ταμεία κύριας ασφάλισης και 1 ταμείο επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ παροχής.

2.2. Νομοθετικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής (2010-2018)⁸⁶.

Η οικονομική κρίση στη χώρα φαίνεται ήδη από το 2008. Η Κυβέρνηση Κ. Καραμανλή, αδυνατώντας να αντιμετωπίσει τα τεράστια προβλήματα που η ίδια δημιούργησε, δραπετεύει δια των εκλογών του 2009. Η νέα Κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου βρίσκεται μπροστά σε άδεια ταμεία. Η διόγκωση του δημοσίου χρέους και του δημοσιονομικού ελλείμματος αναγκάζει την ελληνική Κυβέρνηση να προσφύγει στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και σε νεοσύστατους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς όπως ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης (E.F.S.M.) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (E.F.S.F.). Η χρηματοδοτική βοήθεια δόθηκε στο πλαίσιο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής και περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, τον όρο της δημοσιονομικής πειθαρχίας και εξυγίανσης⁸⁷. Για την εκπλήρωση αυτής της προϋπόθεσης η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος ήταν αναγκαία συνθήκη.

2.2.1. Ν. 3845/2010 (ΦΕΚ Α65/6-5-2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», (1^ο Μνημόνιο).

Σύμφωνα με το ν. 3845/2010 (πρώτο Μνημόνιο), η μεταρρύθμιση του ελληνικού Σ.Κ.Α. είναι άμεσης προτεραιότητας και θα σχεδιαστεί σε στενή διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δ.Ν.Τ. και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και πρέπει -μεταξύ άλλων- να περιλαμβάνει:

---

⁸⁶ Είναι πιο γνωστά ως Μνημόνια, τα οποία υποχρεώθηκε να υπογράψει η χώρα μας, ως συνέπεια αφενός του οικονομικού εκτροχιασμού 2004-2009, αφετέρου της άφρονος πολιτικής της Κυβέρνησης ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-ΑΝ.ΕΛ. Είναι το 1^ο Μνημόνιο (ν. 3845/2010), το 2^ο Μνημόνιο (ν. 4046/2012) και το 3^ο Μνημόνιο (ν.4336/2015)

⁸⁷ Η αιτιολογική έκθεση του νόμου 3863/2010 αναφέρει ότι τον Οκτώβριο του 2009, το σύστημα χρειάστηκε 2,4 δισ. ευρώ πρόσθετης έκτακτης κρατικής οικονομικής ενίσχυσης, για να διεκπεραιώσει τις υποχρεώσεις του ως και τον Δεκέμβριο του 2009, για συντάξεις και δώρο εορτών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, αν δεν υπήρχε παρέμβαση, το 2010 θα χρειαζόμασταν επιπροσθέτως 3,8 δισ. ευρώ, το 2011 το ποσό θα ήταν 5,2 δισ. ευρώ, ενώ το 2015 το ασφαλιστικό σύστημα δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να εκπληρώσει τις ετήσιες υποχρεώσεις του απέναντι στους συνταξιούχους και τους ασφαλισμένους. Συνολικά, μόνο κατά το 2009, η τακτική και έκτακτη χρηματοδότηση των Ταμείων έφθασε τα 16 δισ. ευρώ.

α) απλούστευση του κατακερματισμένου συστήματος συντάξεων με τη συγχώνευση των υφιστάμενων Φ.Κ.Α. σε τρία ταμεία κύριας ασφάλισης, β) επέκταση του υπολογισμού των συντάξιμων αποδοχών στο σύνολο του εργασιακού βίου και θέσπιση ενός νέου υπολογισμού της σύνταξης, γ) περιορισμό των πρόωγων συνταξιοδοτήσεων, δ) αυστηροποίηση των όρων θεμελίωσης σύνταξης λόγω αναπηρίας, ε) αύξηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, στ) πρόβλεψη για την αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης ανάλογα με την εξέλιξη του προσδόκιμου ζωής.

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν για τη χώρα μας από το 1^ο Μνημόνιο λαμβάνονται μια σειρά από νομοθετικές πρωτοβουλίες, σημαντικότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

2.2.1.1. Ν. 3863/2010 «Νέο ασφαλιστικό σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Φ.Ε.Κ. Α115/15-7-2010) και Ν. 3865/201088 «Μεταρρύθμιση συνταξιοτικού συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» (Φ.Ε.Κ. Α120/21-7-2010).

Πρόκειται για τις βασικές νομοθετικές παρεμβάσεις μετά την υπογραφή του 1ου Μνημονίου. Η αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων αυτών –δεομένου του δημοσιονομικού εκτροχιασμού 2004-2009- ήταν αδήριτη. Σημειωτέον ότι των δύο ανωτέρω νόμων προηγήθηκε ουσιαστικός και εξαντλητικός κοινωνικός διάλογος, που ξεκίνησε αμέσως μετά τις εκλογές του 2009 και συμμετείχαν όλοι οι κοινωνικοί εταίροι. Καρπός αυτού αποτέλεσε το Πόρισμα της Επιτροπής Σοφών του 2010 που ξεκίνησε τις εργασίες της το Νοέμβριο του 2009 και κατέθεσε το Πόρισμά της τον Μάρτιο του 2010⁸⁹.

---

⁸⁸ Επειδή το Δημόσιο αποτελούσε ξεχωριστό φορέα (για την ακρίβεια σύστημα επαγγελματικής ασφάλισης), νομικά απαιτείτο ξεχωριστή νομοθετική παρέμβαση. Έτσι, ο ν. 3865/2010 εναρμονίζει το ασφαλιστικό σύστημα του Δημοσίου με τις ρυθμίσεις του ασφαλιστικού νομοσχεδίου του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, δηλαδή το ν. 3863/2010, που ψηφίστηκε λίγες μέρες νωρίτερα. Ταυτόχρονα, με το ν. 3865/2010 η Ελλάδα συμμορφώνεται με την καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σε σχέση με την εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών και των ανδρών υπαλλήλων του Δημοσίου, καθώς και με την Οδηγία 54/2006/ΕΚ κατά το μέρος που εφαρμόζεται στα συνταξιοδοτικά συστήματα των δημοσίων υπαλλήλων, η οποία απαγορεύει τις διακρίσεις μεταξύ φύλων για αμοιβή όμοιας εργασίας ή για εργασία της αυτής αξίας, ως αμοιβής νοούμενης και της σύνταξης.

⁸⁹ Αιτιολογική έκθεση ν.3863/2010,σ. 2.

Στο Πόρισμά της κατέγραφε με μελανά χρώματα τη βιωσιμότητα του ελληνικού Σ.Κ.Α.90 Το ίδιο επανέλαβε και η αιτιολογική έκθεση του ν. 3863/2010, υπογραμμίζοντας πως σκοπός δεν είναι ορισμένες χρήσιμες επιμέρους αλλαγές, αλλά η ριζική αλλαγή όλου του Σ.Κ.Α. «Αλλαγή δομική, συνολική, πάγια, βιώσιμη και δίκαιη αλλαγή είναι το ζητούμενο, για την παρούσα πολιτική παρέμβαση»⁹¹.

Θεμέλιο του νέου νόμου είναι η νέα δομή της κύριας σύνταξης, η οποία δομείται σε τμήμα βασικής και τμήμα αναλογικής σύνταξης. Η πρώτη συνιστά έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης και προορίζεται για όσους έχουν ανάγκη την κρατική μέριμνα, ακόμη και αν αυτοί δεν έχουν προλάβει να θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή είναι ανασφάλιστοι. Η δεύτερη αποτελεί την αναλογική ανταπόδοση για τις εισφορές που οι ασφαλισμένοι κατέβαλαν κατά τη διάρκεια του ασφαλιστικού τους βίου. Η βασική σύνταξη αποτελεί έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της διανεμητικής δικαιοσύνης, η αναλογική εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικής δικαιοσύνης.

Παράλληλα, εισάγονται μια σειρά από θεσμικές αλλαγές στην κατεύθυνση της λειτουργικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α., όπως: ο ενιαίος φορέας διαχείρισης των αποθεματικών και της περιουσίας των Φ.Κ.Α. ο ενιαίος μηχανισμός ελέγχου καταβολής των ασφαλιστικών εισφορών, το ενιαίο σύστημα διαχείρισης των πόρων των κλάδων υγείας των Φ.Κ.Α., το ενιαίο σύστημα ελέγχου των δαπανών υγείας, το ενιαίο σύστημα προμηθειών των Φ.Κ.Α., το ενιαίο καθεστώς συνταξιοδότησης με κοινές προϋποθέσεις και όρους, για όλες τις κατηγορίες των εργαζομένων, το ενιαίο καθεστώς ασφάλισης όσων απασχολούμενων συνταξιούχων, ο ενιαίος φορέας πιστοποίησης και αξιολόγησης της αναπηρίας, το ενιαίο και πάγιο σύστημα κατάρτισης του καταλόγου των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, ο ενιαίος φορέας

---

⁹⁰ Σύμφωνα με το Πόρισμα της Επιτροπής του 2010 (σ. 12-13) : «Σύμφωνα με τις διαθέσιμες αναλογιστικές εκτιμήσεις, αν δεν επέλθει καμία μεταβολή στο υφιστάμενο σύστημα, το καταβαλλόμενο για συντάξεις ποσό για την περίοδο μέχρι το 2020 θα ανέλθει από το 11.5% στο 13.0% του ΑΕΠ και το έλλειμμα του συστήματος από το 3% στο 4% του ΑΕΠ (στο ποσοστό αυτό δεν συμπεριλαμβάνεται το 1% του ΑΕΠ που ήδη το κράτος έχει δεσμευτεί να καταβάλει για την ενίσχυση του συστήματος – δηλαδή, κανονικά όλα τα σχετικά με το έλλειμμα ποσά που αναφέρονται εδώ πρέπει να αυξηθούν κατά 1%). Μετά από αυτό το χρονικό σημείο, τόσο η δαπάνη για συντάξεις όσο και το έλλειμμα του συνταξιοδοτικού συστήματος αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς: 17.1% και 7.7%, αντιστοίχως, το 2030, 21.4% και 13.1% το 2040, 24.0% και 15.7% το 2050, επίπεδο στο οποίο σταθεροποιούνται για την επόμενη δεκαετία. Το σωρευμένο έλλειμμα (χρέος) του συστήματος συντάξεων κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις θα προσεγγίσει το 250% του ΑΕΠ, ενώ άλλες εκτιμήσεις ανεβάζουν αυτό το ποσοστό στο 350%. Μάλιστα, οι παραπάνω εκτιμήσεις βασίζονται σε υποθέσεις για το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και το ποσοστό ανεργίας οι οποίες, υπό το πρίσμα της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, πρέπει να θεωρηθούν μάλλον αισιόδοξες. Επομένως, η πραγματική εικόνα είναι ακόμα χειρότερη».

⁹¹ Αιτιολογική έκθεση, σ. 5.

πρωτοβάθμιας υγείας, ο ενιαίος τρόπος διεκπεραίωσης μέσω του τραπεζικού συστήματος όλων των συναλλαγών στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, το ενιαίο κέντρο ελέγχου και πληρωμής συντάξεων, το ενιαίο και πάγιο σύστημα ρύθμισης των οφειλών στα Ταμεία, η θέσπιση – για πρώτη φορά - του εργοσήμου ως τρόπου αμοιβής του οικόσιτου ή περιστασιακά απασχολούμενου προσωπικού.

Ειδικότερα στοιχεία για κάποιες από αυτές τις θεσμικές αλλαγές:

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2011 προβλέπεται η κατάργηση όλων των υγειονομικών επιτροπών πιστοποίησης αναπηρίας που λειτουργούσαν στους Φ.Κ.Α., στις Νομαρχίες και το Δημόσιο, με εξαίρεση τις Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές, Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.) και την Ανώτατη Υγειονομική Επιτροπή της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίες εξακολουθούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους. Αντί αυτών, θεσμοθετείται το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.)⁹², για την εξασφάλιση της ενιαίας υγειονομικής κρίσης όσον αφορά στον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας των ασφαλισμένων όλων των ασφαλιστικών φορέων, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου και των ανασφάλιστων, για όσους εκ των οποίων οποιούς απαιτείται πιστοποίηση της αναπηρίας.

Τέλος, σχεδιάζεται η επικαιροποίηση του Κανονισμού Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας (Κ.Ε.Β.Α.)⁹³, ο οποίος είναι εφαρμοστέος υποχρεωτικά από όλες τις Υγειονομικές Επιτροπές και για όλους τους ασφαλισμένους.

---

⁹²Το έτος 2018 πραγματοποιήθηκαν 16.424 συνεδριάσεις επιτροπών Κ.Ε.Π.Α. και εξετάστηκαν 169.515 άτομα (μέσος όρος συνεδριάσεων ανά μήνα 2018: 1.368 και μ.ο. εξεταζόμενων ατόμων ανά μήνα: 14.126) (Ε.Φ.Κ.Α., Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής και Ανάπτυξης, Δεκέμβριος 2018). Ανακτήθηκε από https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-07/profil_efka_122018.pdf

⁹³Πρόκειται για το άρθρο 7 του νόμου με το οποίο σκοπεύεται η υγειονομική κρίση να καταστεί ενιαία και αδιάβλητη, εφόσον στις αποφάσεις των Υγειονομικών Επιτροπών θα αναφέρεται αναλυτικά το εδάφιο ή τα εδάφιά του, στα οποία ερείδεται το προσδιοριζόμενο για τον ασφαλισμένο ποσοστό αναπηρίας. Ο Κ.Ε.Β.Α. εφαρμόζεται και η τελευταία εκτενής τροποποίησή του δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 4591 Β' /27-12-2017.

2.2.1.2. Ν.3918/2011 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις»⁹⁴ (Α31/2-3-2011).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' συστήνεται⁹⁵ ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ.⁹⁶. Με τη λειτουργία του, που αρχίζει έξι μήνες μετά τη δημοσίευση του νόμου, επιτυγχάνεται : α) η ισότιμη πρόσβαση όλων των ασφαλισμένων σε ενιαίο σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας, και β) η σύμπραξη των μονάδων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.) με τις υπάρχουσες δομές τους, των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, των μονάδων υγείας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και άλλων ΝΠΔΔ, καθώς και των συμβεβλημένων ιατρών κλπ στο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας ενιαίου δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας .

Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα λειτουργικής ενοποίησης, αφού εξισώνει τους εφαρμοζόμενους κανόνες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ασφαλισμένων σε αυτόν. Παράλληλα, στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. υπάγεται πλέον το σύνολο σχεδόν⁹⁷ των ασφαλισμένων και συνταξιούχων της χώρας για παροχές υγείας σε είδος, απαλλάσσοντας τους Φ.Κ.Α. από ένα τεράστιο διοικητικό βάρος παραγωγής και παροχής υπηρεσιών υγείας. Ο διαχωρισμός, άλλωστε, του συνταξιοδοτικού συστήματος (κλάδου σύνταξης) από τον κλάδο υγείας (παροχές υγείας σε είδος) και η ενσωμάτωση των υπηρεσιών υγείας των ασφαλιστικών ταμείων (π.χ. πολυιατρεία και θεραπευτήρια Ι.Κ.Α., ιατρεία και συμβάσεις ιατρών Ο.Π.Α.Δ. και Ο.Α.Ε.Ε.) στο πλαίσιο λειτουργίας του Ε.Σ.Υ. ήταν μια από τις βασικές προτάσεις του Πορίσματος της Επιτροπής Σοφών του 2010⁹⁸.

---

⁹⁴ Του νόμου αυτού είχε προηγηθεί 4 μήνες πριν μια εξίσου μεγάλης σημασίας μεταρρύθμιση: ο ν.3892/2010 (ΦΕΚ Α' 189/04.11.2010) «Ηλεκτρονική καταχώριση και εκτέλεση ιατρικών συνταγών και παραπεμπτικών ιατρικών εξετάσεων», προκειμένου να αντιμετωπιστεί -μεταξύ άλλων- η τεράστια σπατάλη στο φάρμακο (το 2009 είχε φτάσει τα 5 δις, αποτέλεσμα διαφόρων παραγόντων όπως η προκλητή, η κατευθυνόμενη, η παράνομη συνταγογράφηση, η εικονική χρήση συνταγών ή η χρήση τους για άλλους σκοπούς). Χαρακτηριστικά αναφέρεται πως στην Ελλάδα εκτελούντο περίπου 100 εκ. συνταγές το χρόνο ενώ αντίστοιχα στη Δανία, χώρα με το μισό περίπου του πληθυσμού της χώρας μας, 15 εκ (αιτιολογική έκθεση, σ.1).

⁹⁵Με τα άρθρα 17-30 του νόμου.

⁹⁶ Στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. εντάσσονται ο κλάδος Υγείας του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. με τις μονάδες υγείας του καθώς και το Νοσοκομείο Βραχέιας Νοσηλείας αυτού, οι κλάδοι Υγείας του Ο.Γ.Α. και του Ο.Α.Ε.Ε. όσον αφορά τις παροχές σε είδος. Επίσης υπάγεται ο Ο.Π.Α.Δ., ενώ προβλέπεται η δυνατότητα να εντάσσονται στο μέλλον και άλλα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ν.Π.Ι.Δ. που δραστηριοποιούνται στον τομέα παροχής υπηρεσιών υγείας καθώς και κάθε άλλη κατηγορία δικαιούχων υγειονομικής περίθαλψης. Στη συνέχεια με το ν. 4052/2012 εντάσσονται στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ο Οίκος Ναύτου, ο Κλάδος Υγείας του Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. και ο Κλάδος Υγείας του Ε.Τ.Α.Α.

⁹⁷ Δεν υπάγονται στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. έχοντας κρατήσει το δικό τους ταμείο υγείας: οι ασφαλισμένοι (εργαζόμενοι και συνταξιούχοι) της Τράπεζας της Ελλάδος, της Ε.Υ.Δ.Α.Π. και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

⁹⁸Σύμφωνα με το Πόρισμα της Επιτροπής του 2010 (σ. 84-85), «ο διαχωρισμός του συνταξιοδοτικού συστήματος (κλάδου σύνταξης) από τον κλάδο υγείας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικό περιορισμό των σημερινών υπερόγκων

2.2.2. Ν. 4046/2012 «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας», (ΦΕΚ Α28/14-2-2012). (2ο Μνημόνιο).

Πρόκειται για το δεύτερο μνημόνιο με το οποίο προβλέπεται: η αναθεώρηση των καθεστώτων αναπηρικής σύνταξης και η μείωση του αριθμού των αναπηρικών συντάξεων στο 10% των συνολικών συντάξεων, η αναθεώρηση – μεταρρύθμιση της λειτουργίας των επικουρικών ταμείων με την ενοποίηση όλων σε ένα ταμείο επικουρικής ασφάλισης που θα λειτουργεί με το σύστημα καθορισμένων εισφορών.

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν για τη χώρα μας από το 2^ο Μνημόνιο σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του Σ.Κ.Α., λαμβάνονται μια σειρά από νομοθετικές πρωτοβουλίες σημαντικότερες εκ των οποίων είναι οι εξής:

2.2.2.1. Ν. 4052/2012 «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας και άλλες διατάξεις».

και ανεξέλεγκτων δαπανών», προτείνεται δε η δημιουργία ενός Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Υγείας με την ενσωμάτωση σε αυτό των κλάδων υγείας όλων των Ταμείων. Τα πλεονεκτήματα και οφέλη της πρότασης αυτής, σύμφωνα με το Πρόγραμμα είναι τα εξής: α) κατάργηση γραφειοκρατίας και Ταμείων, οικονομίες κλίμακας, β) επιβολή χαμηλότερων τιμών προμηθειών λόγω μονοπωνιακής δύναμης και ελέγχου αγορών φαρμάκων, γ) επιδίωξη πληρωμής των παρόχων φροντίδων υγείας με βάση αξιολόγηση και παραγωγή τους και όχι απολογιστικά, δ) ισότητα περίθαλψης και ομοιόμορφο επίπεδο για όλους τους ασφαλισμένους και στην πρωτοβάθμια φροντίδα, ε) αύξηση της διαπραγματευτικής δύναμης των ασφαλισμένων και πίεση προς τους παρόχους φροντίδας και το Ε.Σ.Υ. για βελτίωση και αναβάθμιση των Υπηρεσιών Υγείας».

Συστήνεται⁹⁹ το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (Ε.Τ.Ε.Α.)¹⁰⁰ με σκοπούς: α) την εξάλειψη των ανισοροπιών στα ελλειμματικά ταμεία, β) την ενοποίηση όλων των υφιστάμενων ταμείων μισθωτών, γ) τη μείωση του συνολικού λειτουργικού και μισθολογικού κόστους, συμπεριλαμβανομένης και της επαρκούς μείωσης των απασχολούμενων ατόμων (τουλάχιστον κατά 30%) στο νέο ενιαίο ταμείο, δ) τη μακρόχρονη βιωσιμότητα των επικουρικών συνταξιοδοτικών ταμείων, μέσα από μια αυστηρή διασύνδεση εισφορών και παροχών. Θεσμοθετείται (για πρώτη φορά) το διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση, τηρουμένων των ασφαλιστικών εισφορών κάθε ασφαλισμένου σε ατομικές μερίδες¹⁰¹. Σύμφωνα με τον Στεργίου (2014) πρόκειται για μια αλλαγή της φυσιογνωμίας της κοινωνικής ασφάλισης, αφού αυτή παραμένει στη δημόσια σφαίρα ως προς την οργάνωση, όχι όμως ως προς τη λογική της.

2.2.2.2. Ν. 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις» (Α167/23-7-2013).

Συστήνεται το «Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών» (Κ.Ε.Α.Ο.)¹⁰². Το Κ.Ε.Α.Ο. λειτουργεί με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον εκάστοτε Διοικητή του Ε.Φ.Κ.Α.

---

⁹⁹Στο Ε.Τ.Ε.Α. εντάσσονται από την έναρξη λειτουργίας του: α) το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.), β) οι τομείς του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (Τ.Ε.Α.Ι.Τ.), γ) το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Ε.Α.Δ.Υ.) και οι τομείς αυτού «Τ.Ε.Α.Π.Ο.Κ.Α.» και «Τ.Α.Δ.Κ.Υ.», δ) το Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (Ε.Τ.Α.Τ.) ως προς την επικουρική ασφάλιση, ε) οι τομείς του Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης του Ταμείου Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.) και στ) ο Κλάδος Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. του Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω. ως προς τους κατ' επικουρική ασφάλιση ασφαλισμένους του. Το Ε.Τ.Ε.Α. λειτουργεί με ενιαία διοικητική και οικονομική οργάνωση.

¹⁰⁰Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, οι αναλογιστικές μελέτες που ολοκληρώθηκαν μεταξύ 2010-2011 ανέδειξαν πρόβλημα βιωσιμότητας στο σύνολο σχεδόν των φορέων που παρέχουν επικουρική ασφάλιση και αν δεν ληφθούν μέτρα, όλα τα επικουρικά ταμεία, το ένα μετά το άλλο θα οδηγηθούν σε βάθος χρόνου στη δεινή θέση να μη μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Ήδη τα επικουρικά ταμεία εμφανίζουν συνολικά ταμιακά ελλείμματα 850 εκατομμυρίων ευρώ το 2011 (μόνο το έλλειμμα του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. ανέρχεται στα 650 εκατ. ευρώ) και χωρίς τη λήψη μέτρων θεωρείται βέβαιο ότι το 2015 δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Όπως αναφέρεται στο Μνημόνιο Συνεννόησης της 9ης Φεβρουαρίου 2012 προκειμένου να σταθεροποιηθούν οι δαπάνες για συντάξεις, η εγγύηση της προϋπολογιστικής ουδετερότητας των εν λόγω ταμείων και η διασφάλιση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος, απαιτείται προς το σκοπό αυτό να αναθεωρηθεί το σύστημα επικουρικής ασφάλισης.

¹⁰¹Το διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση θεσμοθετείται με το άρθρο 39 του νόμου.

¹⁰²Με το άρθρο 101 του νόμου.

Αποστολή του είναι ο εντοπισμός και η καταπολέμηση διαχρονικών παθογενειών του συστήματος εισπραξης και η λήψη μέτρων κατά της συστηματικής αποφυγής καταβολής εισφορών. Επιπλέον, επιδιώκει την ενίσχυση των διαδικασιών εισπραξης των οφειλών¹⁰³ προς τους Φ.Κ.Α., με σκοπό την αύξηση των εσόδων¹⁰⁴, την ενίσχυση της βιωσιμότητας του Σ.Κ.Α. και την εξασφάλιση απόδοσης των παροχών¹⁰⁵.

2.2.3. Ν. 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α94/14-8-2015) (3^ο Μνημόνιο).

Πρόκειται για το τρίτο μνημόνιο που –μεταξύ άλλων- προβλέπει¹⁰⁶: ενοποίηση όλων των ταμείων κύριας σύνταξης σε ένα και όλων των ταμείων επικουρικής σύνταξης σε ένα, περικοπή συντάξεων για τα έτη 2015-2016 ύψους 1,25% του Α.Ε.Π. (2.250 δις ευρώ), κατάργηση του Ε.Κ.Α.Σ. μέχρι το 2020, αύξηση της εισφοράς των συνταξιούχων υπέρ Ε.Ο.Π.Υ.Υ. από 4% σε 6% και επιβολή εισφοράς υπέρ Ε.Ο.Π.Υ.Υ και στις επικουρικές συντάξεις, αύξηση και σταδιακή εναιιοποίηση των ορίων ηλικίας ώστε την 1.1.2022 η πλήρης συνταξιοδότηση να θεμελιώνεται με τη συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και του 62ου έτους της ηλικίας ανεξαρτήτως ασφαλιστικού φορέα, αναστολή αύξησης κατωτάτων ορίων

---

¹⁰³Σύμφωνα με την 3^η τριμηνιαία έκθεση προόδου 2020 του Κ.Ε.Α.Ο. (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2020 το συνολικό υπόλοιπο οφειλών ανερχεται σε 37.395.111.520 € ευρώ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι το 89,4% των οφειλετών έχουν οφειλή έως 30.000 ευρώ ο καθένας, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των οφειλών αφορά λίγους μεγαλο-οφειλέτες με οφειλές άνω του 1 εκ. ευρώ (2.046 οφειλέτες συγκεντρώνουν το 23,89% του υπόλοιπου οφειλών). Στοιχεία ανακτηθέντα από https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2020-12/2020_3H_%CE%A4%CE%A1%CE%99%CE%9C%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%91_%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20ΚΕΑΟ.pdf.

¹⁰⁴ Το συνολικά εισπραχθέν ποσό οφειλών μέσω Κ.Ε.Α.Ο. κατά το διάστημα 2013-2018 ανήλθε σε 4.237.559.388 ευρώ, (4^η τριμηνιαία έκθεση Κ.Ε.Α.Ο. 2018). Στοιχεία ανακτηθέντα από https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-04/2018_d_trim_keao.pdf

¹⁰⁵ Κατά το αρχικό στάδιο της λειτουργίας του Κ.Ε.Α.Ο., είχε προβλεφθεί η σταδιακή ένταξη σε αυτό οφειλών άνω των 5.000 ευρώ προς τους τ. Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης (Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ., Ο.Α.Ε.Ε., Ο.Γ.Α., Ε.Τ.Α.Α.) των οφειλετών που δεν εξόφλησαν, δεν ρύθμισαν την οφειλή ή απώλεσαν την ρύθμιση στον Φορέα τους. Σήμερα, η αρμοδιότητα του Κ.Ε.Α.Ο. εκτείνεται στο σύνολο των ασφαλιστικών οφειλών, ανεξαρτήτως ύψους και εισπραξιμότητας συμπεριλαμβανομένων και αυτών που τελούν σε καθεστώς ενεργούς ρύθμισης που προέρχονται από τους τέως Φορείς που έχουν ενταχθεί στον ε-Ε.Φ.Κ.Α. πλην του Ν.Α.Τ. , (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, Ο.Γ.Α., Ε.Τ.Α.Α., ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, ΕΤΕΑΕΠ), αλλά και από το Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω., το ΤΑ.Π.Ι.Τ., το Ε.Τ.Α.Τ., τον Ε.Δ.Ο.Ε.Α.Π., καθώς και ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης μετά από έκδοση σχετικής υπουργικής απόφασης (Τ.Ε.Α.-Ε.Α.Π.Α.Ε., Τ.Ε.Α.Υ.Φ.Ε.).

¹⁰⁶ σ. 1020-1021.

σύνταξης μέχρι την 31.12.2021¹⁰⁷, κατάργηση των τροποποιήσεων στο συνταξιοδοτικό σύστημα που εισήγαγε ο νόμος 4331/2015 (ΦΕΚ Α69/2-7-2015)¹⁰⁸ σε συμφωνία με τους Θεσμούς.

Για την πλήρη εφαρμογή του τρίτου μνημονίου ακολούθησαν μια σειρά εφαρμοστικών νόμων μεταξύ των οποίων ο σημαντικότερος είναι ο ν. 4387/2016.

2.2.3.1. Ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α 85/12-05-2016) (νόμος Κατρούγκαλου).

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, το Σ.Κ.Α. είναι άναρχο, αναποτελεσματικό, κοινωνικά άδικο και μη βιώσιμο. Χαρακτηρίζεται από ευρεία διοικητική διάσπαση¹⁰⁹ που επιτείνεται από το γεγονός ότι η εποπτεία του Σ.Κ.Α. μοιράζεται ανάμεσα σε 4 υπουργεία και κατακερματισμό που οφείλεται στην πελατειακή λειτουργία του πολιτικού συστήματος πριν από την κρίση. Επιπλέον, διαπιστώνεται μεγάλη πολυνομία η οποία δημιουργεί κοινωνικές ανισότητες, αφού αντιμετωπίζει όμοιες περιπτώσεις πολιτών με διαφορετικό τρόπο. Τέλος, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση οι προγενέστερες ενοποιήσεις ταμείων δεν συνοδεύθηκαν από εναρμόνιση των κανόνων. Συνεπώς, δεν εξασφαλίστηκε μέσω των ενοποιήσεων ούτε η ισονομία, ούτε η αποτελεσματικότητα, αφού κάτω από την ίδια στέγη συνυπάρχουν ασφαλιστικά ταμεία που ακόμα και μετά την ενοποίησή τους εξακολουθούν να διατηρούν πλήρη οικονομική και λειτουργική αυτοτέλεια¹¹⁰.

---

¹⁰⁷Πρόκειται για το άρθρο 2 περ. 3, υποπαρ. Ε2 του ν. 4336/2015. Ας σημειωθεί ότι με τον εφαρμοστικό του τρίτου μνημονίου νόμο 4387/2016 (άρθρο 14 παρ. 3^α) προβλέφθηκε ετήσια αύξηση των συντάξεων από 1.1.2017 (με Κοινή Υπουργική Απόφαση), ωστόσο στη συνέχεια με τους ν. 4472/2017, άρθρο 1 παρ. 4^α και ν. 4475/2017, άρθρο 3 η πρόβλεψη για αυξήσεις των συντάξεων πάγωσαν μέχρι 31.12.2022.

¹⁰⁸ Με το νόμο αυτό, είχαν ψηφισθεί ορισμένες κοινωνικά δίκαιες διατάξεις, όπως π.χ. δόθηκε το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν οι οφειλέτες του Ο.Α.Ε.Ε., εφόσον οι οφειλές τους δεν ξεπερνούσαν τις 50.000 ευρώ (αντί των 20.000 που ορίζονταν από την προηγούμενη νομοθεσία). Με το Τρίτο Μνημόνιο οι δανειστές απαίτησαν την κατάργηση όλων των θετικών διατάξεων του ν.4331/2015 άμεσα και μάλιστα υπέδειξαν και τα άρθρα που απαιτούσαν να καταργηθούν. Η απαίτησή τους ικανοποιήθηκε άμεσα από την Κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-ΑΝ.ΕΛ. με το ν. 4337/2015 (άρθρα 20, 21 του ν.4331/2015)

¹⁰⁹Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται η περίπτωση του Ε.Τ.Α.Π.- Μ.Μ.Ε. που συνολικά παρέχει 8.208 συντάξεις και αποτελείται από 10 τομείς ασφάλισης (αιτιολογική έκθεση ν.4387/2016, σ.1).

¹¹⁰Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρεται το Ι.Κ.Α. στο πλαίσιο του οποίου υπάρχουν 930 διαφορετικοί τύποι ασφάλισης με αντίστοιχα διαφοροποιούμενες παροχές. (αιτιολογική έκθεση ν. 4387/2016, σ. 2)

Για την αντιμετώπιση όλων αυτών των παθογενειών, η ασφαλιστική μεταρρύθμιση του ν. 4387/2016 θέτει δύο θεμελιώδεις αρχές: την ισονομία¹¹¹ και την κοινωνική δικαιοσύνη¹¹². Προκειμένου να βρουν εφαρμογή οι αρχές αυτές, θέτει ως προϋποθέσεις την απλοποίηση του Σ.Κ.Α., την αποκατάσταση της ισότητας μέσω καθιέρωσης ενιαίων κανόνων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, την ενίσχυση του κοινωνικού, αναδιανεμητικού χαρακτήρα και τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος με γνώμονα την εξασφάλιση πλήρους κοινωνικής προστασίας και αξιοπρεπούς διαβίωσης με όρους ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης και αναδιανομής.

Κατόπιν των διαπιστώσεων αυτών, με το ν. 4387/2016 σε ό,τι αφορά τη διοικητική και λειτουργική ενοποίηση του Σ.Κ.Α., θεσμοθετούνται τα εξής:

1.Διοικητική Ενοποίηση Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης.

Δημιουργείται ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) ως Ν.Π.Δ.Δ. με έναρξη λειτουργίας την 1.1.2017 και στον οποίο εντάσσονται αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς¹¹³, τομείς, κλάδοι κύριας κοινωνικής ασφάλισης και διάφοροι τομείς και λογαριασμοί¹¹⁴ παροχών σε χρήμα καθώς και το Δημόσιο ως φορέας κύριας ασφάλισης των δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών, των εργαζομένων στους Ο.Τ.Α., των εργαζομένων στα Σώματα ασφαλείας και των στρατιωτικών¹¹⁵.

Επιπλέον, με το νόμο δημιουργείται το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.) στο οποίο εντάσσονται -πέραν των επικουρικών ταμείων του Ε.Τ.Ε.Α.- και τα ταμεία, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί πρόνοιας¹¹⁶. Το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.,

---

¹¹¹Ισονομία: θέσπιση για πρώτη φορά όμοιων κανόνων για όλους, παλαιούς και νέους συνταξιούχους, εργαζόμενους στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους (αιτιολογική έκθεση ν. 4387/2016, σ. 2)

¹¹²Κοινωνική δικαιοσύνη: με το νέο θεσμό της εθνικής σύνταξης, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση (σ. 2) επιτυγχάνεται αναδιανομή, αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες και εξασφαλίζεται επαρκής σύνταξη και για τις επισφαλείς κοινωνικά ομάδες.

¹¹³ Για τους φορείς, κλάδους, τομείς και λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α., Παράρτημα 6

¹¹⁴Στον Ε.Φ.Κ.Α. εντάχθηκαν εκτός των φορέων, τομέων και κλάδων κύριας ασφάλισης (παροχές κύριας σύνταξης) και τομείς και κλάδοι ασθένειας (παροχές ασθένειας και μητρότητας σε χρήμα) και Λογαριασμοί Ανεργίας [αα. Λογαριασμός Ανεργίας Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης. ββ. Λογαριασμός Ανεργίας Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης. γγ. Λογαριασμός Κεφαλαίου Ανεργίας – Ασθενείας Ναυτικών (Κ.Α.Α.Ν.)] καθώς και ο Λογαριασμός Δώρου Εορτών Εφημεριδοπωλών (άρθρο 53 του ν. 4387/2016).

¹¹⁵Ο μοναδικός φορέας κύριας ασφάλισης που παρέμεινε εκτός Ε.Φ.Κ.Α. είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.

¹¹⁶ Για τους φορείς, κλάδους, και τομείς που εντάχθηκαν στον Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. Παράρτημα 7

επομένως, διαδέχεται το Ε.Τ.Ε.Α. αλλά πλέον στο νέο ταμείο εντάσσονται αλλά και οι φορείς πρόνοιας¹¹⁷.

2. Λειτουργική ενοποίηση

Α. Ε.Φ.Κ.Α.¹¹⁸- Ενοποίηση συνταξιοδοτικών παροχών

Για όσους θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης από τη δημοσίευση του νόμου, δηλαδή από 13/5/2016 και μετά, ανεξάρτητα από ποιον Φ.Κ.Α. προέρχονται, τίθενται νέοι ενιαίοι κανόνες υπολογισμού της κύριας σύνταξης. Η νέα κύρια σύνταξη είναι το άθροισμα δύο τμημάτων: της εθνικής και της ανταποδοτικής σύνταξης. Ειδικότερα:

Εθνική Σύνταξη: χορηγείται χωρίς εισοδηματικά κριτήρια και ορίζεται σε 384 ευρώ μηνιαίως (για δικαιούχους πλήρους σύνταξης γήρατος και βαριάς αναπηρίας), εφόσον ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει τουλάχιστον 20 έτη ασφάλισης και 40 έτη μόνιμης και νόμιμης διαμονής στη χώρα. Το ποσό της εθνικής σύνταξης μειώνεται κατά 2% για κάθε έτος ασφάλισης που υπολείπεται των 20 ετών με ελάχιστο χρόνο τα 15 έτη ασφάλισης, που αποτελούν προϋπόθεση για την καταβολή της σύνταξης γήρατος¹¹⁹.

Πίνακας 2: Κλιμάκωση ποσών Εθνικής Σύνταξης

Έτη ασφάλισης	- Εθνική σύνταξη
20 και άνω	384 ευρώ
19	376,32
18	368,64
17	360,96
16	353,28
15	345,60

¹¹⁷ Το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. αποτελείται από δύο (2) κλάδους, οι οποίοι λειτουργούν με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια: α) ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης και β) ο κλάδος εφάπαξ παροχών.

¹¹⁸Βασικά μεγέθη του Ε.Φ.Κ.Α.:

- Παρέχει ασφαλιστική ικανότητα σε 10 εκ. πολίτες (4,3 εκ. άμεσα ασφαλισμένους, 2,6 έμμεσα μέλη ασφαλισμένων, 2,8 εκ. συνταξιούχους και έμμεσα μέλη συνταξιούχων).
  - Παρέχει ασφαλιστικές υπηρεσίες σε 5 εκ. άμεσα ασφαλισμένους.
  - Παρέχει σύνταξη σε 2,741 εκ. συνταξιούχους (1.923.325 συντάξεις γήρατος, 570.503 θανάτου και 248.044 αναπηρίας).
  - Συναλλάσσεται για την εξυπηρέτηση του σκοπού του με 381.379 εργοδότες, με 1,4 εκ. αυτοτελώς απασχολούμενους, σχεδόν 3εκ. μισθωτούς και 143 χιλ. παράλληλα ασφαλισμένους μισθωτούς και μη μισθωτούς.
  - Εξυπηρετεί καθημερινά 450.000 επισκέψεις ασφαλισμένων στις υπηρεσίες του.
- Πηγή: Ε.Φ.Κ.Α., Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής και Ανάπτυξης, Δεκέμβριος 2018, ανακτήθηκε από https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-07/profil_efka_122018.pdf

¹¹⁹ Μειώσεις στο ποσό της εθνικής σύνταξης προβλέπονται για όσους δικαιώνονται συνήθους (67-79,9%) αναπηρίας ή μερικής αναπηρίας (50-66,9%).

Σημείωση: Ο πίνακας προκύπτει από το άρθρο 7 του ν. 4387/2016

Ανταποδοτική Σύνταξη: υπολογίζεται με βάση τις συντάξιμες αποδοχές¹²⁰, το χρόνο ασφάλισης και τα ποσοστά αναπλήρωσης του πίνακα του άρθρου 8 του νόμου (όπως φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί). Οι συντάξιμες αποδοχές υπολογίζονται ως ο μέσος μηνιαίος μισθός – εισόδημα του ασφαλισμένου από την 1-1-2002 και έως την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης (αναπροσαρμοζόμενες με βάση τη μεταβολή του μέσου ετήσιου γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής)¹²¹. Είναι προφανές ότι η επιμήκυνση του χρόνου επί των οποίου υπολογίζονται οι συντάξιμες αποδοχές (πλέον είναι ο χρόνος από την 1-1-2002 έως την ημερομηνία αίτησης συνταξιοδότησης¹²²) μειώνει το ύψος της σύνταξης και τη συνταξιοδοτική δαπάνη.

Πίνακας 3: Ποσοστά αναπλήρωσης ανταποδοτικής σύνταξης ν. 4387/2016

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ	ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ
ΑΠΟ	ΕΩΣ		
	15	0,77%	11,55%
15,01	16	0,84%	12,39%
16,01	17		13,23%
17,01	18		14,07%
18,01	19	0,90%	14,97%
19,01	20		15,87%
20,01	21		16,77%
21,01	22		17,73%
22,01	23	0,96%	18,69%
23,01	24		19,65%
24,01	25		20,68%
25,01	26	1,03%	21,71%
26,01	27		22,74%
27,01	28		
28,01	29		1,21%
29,01	30	1,42%	26,37%
30,01	31		27,79%
31,01	32		29,21%
32,01	33		30,63%

¹²⁰ Για τον υπολογισμό των συντάξιμων αποδοχών λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα του ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος, αναπροσαρμοζόμενο κατά τη μεταβολή του μέσου ετήσιου γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή (Δ.τ.Κ.) της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 8 του ν. 4387/2016..

¹²¹ Σύμφωνα με το άρθρο 30 του νόμου για όσους κατέβαλλαν εισφορές ανώτερες από αυτές του τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (δηλαδή εισφορές κλάδου σύνταξης μεγαλύτερες του 20%), το ανταποδοτικό μέρος της σύνταξης, για κάθε έτος που έχει καταβληθεί επιπλέον εισφορά, υπολογίζεται με ετήσιο συντελεστή αναπλήρωσης 0,075% για καθεμία ποσοστιαία μονάδα (1%) επιπλέον εισφοράς.

¹²² Ενδεικτικά, στο μεγαλύτερο φορέα της χώρας προ του ν. 4387/2016, ως συντάξιμες αποδοχές υπολογίζονταν αυτές επί των οποίων κρατούντο εισφορές κατά την καλύτερη 5ετία εκ της τελευταίας δεκαετίας.

33,01	34	1,59%	32,22%
34,01	35		33,81%
35,01	36		35,40%
36,01	37	1,80%	37,20%
37,01	38		39%
38,01	39		40,80%
39,01	40	2%	42,80%
40,01	41		44,80%
41,01	42		46,80%
42,01	43		48,80%
43,01	44		50,80%

Σημείωση: Αναδημοσίευση-προσαρμογή από εγκύκλιο Ε.Φ.Κ.Α. 24/ 22-5-2017¹²³

Πίνακας 4: Ποσοστά αναπλήρωσης κύριας σύνταξης βάσει του ν. 4387/2016

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ
15	586	413 €	70,48%
20	600	479,2€	79,87%
30	1.000	609 €	60,90%
35	1.300	774 €	59,54%
35	1.600	869 €	54,31%
35	2.000	997 €	49,85%
40	2.000	1.166 €	58,30%
40	1.000	812 €	81,20%
40	600	640,8 €	106,80%
40	1.600	1.005 €	62,81%
40	1.300	884 €	68%

Σημείωση: Αναδημοσίευση από Σημειώσεις για το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ, σ.34,30-1-2019, Μ. Θεοδωρουλάκης¹²⁴

Πρέπει, βέβαια, να υπογραμμιστεί πως σε ό,τι αφορά το ποσοστό αναπλήρωσης και το ύψος της σύνταξης, ο ν. 4387/2016 συνιστά οπισθοδρόμηση: και τούτο διότι στην πλήρη εφαρμογή του ν. 3863/2010, τον οποίο ακύρωσε η Κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α.-ΑΝ.ΕΛ., οι συντάξεις από 1/1/2015 και για τα επόμενα χρόνια θα ήταν κατά 15% περίπου υψηλότερες από

¹²³ Ανακτηθέν από <https://www.efka.gov.gr/el/egkyklioi-kai-genika-eggrapha/egkyklios-24-22052017>

¹²⁴ Ανακτηθέν από <https://www.enainstitute.org/wp-content/uploads/2019/01/%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A3%CE%99%CE%9F-%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9D%CE%95%CE%9C%CE%97%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%A3%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9C%CE%91-%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3-%CE%91%CE%A3%CE%A6%CE%91%CE%9B%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%A3.pdf>

εκείνες που διαμορφώθηκαν με το νόμο 4387/2016. Αυτό επισημαίνει ρητά και η Ο.Κ.Ε.. και αποδεικνύεται από τον παρακάτω πίνακα.¹²⁵

Πίνακας 5: Σύγκριση ποσών σύνταξης 4387/2016 με 3863/2010

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ (σε ευρώ)	N.4387/2016 (v.Κατρούγκαλου)	N.3863/2010 (v.Λοβέρδου-Κουτρουμάνη)
25	1000	591 ευρώ	625 ευρώ
	1500	694 ευρώ	758 ευρώ
	2000	798 ευρώ	890 ευρώ
30	1000	648 ευρώ	702 ευρώ
	1500	780 ευρώ	873 ευρώ
	2000	911 ευρώ	1044 ευρώ
35	1000	722 ευρώ	818 ευρώ
	1500	891 ευρώ	1047 ευρώ
	2000	1060 ευρώ	1276 ευρώ
40	1000	810 ευρώ	960 ευρώ
	1500	1023 ευρώ	1260 ευρώ
	2000	1236 ευρώ	1560 ευρώ

Ίδιοι υπολογισμοί , βάσει των προβλέψεων των δύο ανωτέρω νόμων

B. Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. - Ενοποίηση συνταξιοδοτικών παροχών

Για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.2013, οι οποίοι καταθέτουν αίτηση συνταξιοδότησης από την 1.1.2015 και εφεξής, το ποσό της επικουρικής σύνταξης αποτελείται από το άθροισμα δύο τμημάτων:- το (Α) τμήμα της σύνταξης που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισής τους έως 31.12.2014 υπολογίζεται με βάση ποσοστό αναπλήρωσης 0,45% για κάθε έτος ασφάλισης επί των συντάξιμων αποδοχών (συντάξιμες αποδοχές X έτη ασφάλισης X 0,45%) , και το (Β) τμήμα της σύνταξης που αντιστοιχεί στο χρόνο ασφάλισής τους από 1.1.2015 και εφεξής υπολογίζεται με το διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση.

¹²⁵ Σύμφωνα με την Ο.Κ.Ε. : «Ως προς την ανταποδοτική, δύο είναι οι σημαντικές διαφορές ανάμεσα στον ν. 3863/2010 και το ν. 4387/2016: το ποσό της σύνταξης στο ν. 4387/2016 καθορίζεται ως το άθροισμα των επιμέρους ποσών τα οποία προκύπτουν από την κλίμακα του άρθρου 8 με βάση τα ποσοστά που αντιστοιχούν στα επί μέρους έτη ασφάλισης (ΕΑ). Αντίθετα, ο Ν. 3863/2010 υπολόγιζε την αναπλήρωση για όλα τα συντάξιμα ΕΑ με βάση το συντελεστή που αντιστοιχεί στο τελευταίο έτος ασφάλισης και ως εκ τούτου το ποσό της σύνταξης ήταν υψηλότερο λόγω του ευνοϊκότερου τρόπου υπολογισμού της σύνταξης», Γνώμη 314 της Ο.Κ.Ε. του σχεδίου νόμου με θέμα «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιχνιδιών και άλλες διατάξεις», Αθήνα, 6 Μαΐου 2016, σ. 14, ανάκτηση από http://www.oke.gr/sites/default/files/op_314.pdf

Αντίθετα, για όσους ασφαλιζονται για πρώτη φορά από 1.1.2014 ισχύει αποκλειστικά το διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση¹²⁶, η σύνταξή τους, δηλαδή, όπως και το εφάπαξ, είναι το άθροισμα των εισφορών τους (οι οποίες τηρούνται στην ατομική μερίδα του καθενός) συν τους τόκους αυτών.

Ενοποίηση κανόνων εισφορών

Α. Ε.Φ.Κ.Α.

Με τα άρθρα 38-41 επιδιώκεται να εφαρμοστούν για πρώτη φορά ενιαίοι κανόνες για όλους τους ασφαλισμένους των εντασσόμενων φορέων (δηλαδή για όλους σχεδόν¹²⁷ τους ασφαλισμένους της χώρας) με σημείο αναφοράς το ποσοστό εισφοράς κλάδου σύνταξης του Ι.Κ.Α. (20%).

Ιδιαίτερη μνεία χρειάζεται να γίνει στη βάση υπολογισμού των εισφορών των μη μισθωτών (ελεύθερων επαγγελματιών και αγροτών). Αυτή ορίζεται ως το μηνιαίο εισόδημα, όπως αυτό καθορίζεται με βάση το φορολογητέο αποτέλεσμα από την άσκηση της δραστηριότητάς τους κατά το προηγούμενο φορολογικό έτος, συμπεριλαμβανομένων των καταβλητέων ασφαλιστικών εισφορών (για να βρεθεί το μηνιαίο εισόδημα διαιρούνται τα εισοδήματα του προηγούμενου φορολογικού έτους δια 12). Τίθεται ως ελάχιστη μηνιαία βάση υπολογισμού εισφοράς τόσο για τους μισθωτούς πλήρους απασχόλησης όσο και για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοτελώς απασχολούμενους ο κατώτατος βασικός μισθός άγαμου μισθωτού ($650 \text{ €} \times 20\%$)¹²⁸ και ανώτατο πλαφόν μηνιαίου εισοδήματος/μισθού το δεκαπλάσιο του ανωτέρω βασικού μισθού ($650 \text{ €} \times 10 \times 13,33\%$)¹²⁹.

---

¹²⁶Άρθρο 39 του ν. 4052/2012, όπως ισχύει.

¹²⁷Από την ένταξη στον κλάδο σύνταξης του Ε.Φ.Κ.Α. εξαιρούνται οι ασφαλισμένοι στην Τράπεζα της Ελλάδος.

¹²⁸Σύμφωνα με το άρθρο 40 του ν. 4387/2016 για τους αγρότες ως κατώτατο μηνιαίο εισόδημα επί του οποίου υπολογίζεται η ασφαλιστική εισφορά ορίζεται το ποσό που αναλογεί στο 70% του κατώτατου βασικού μισθού άγαμου μισθωτού, δηλαδή $650 \text{ ευρώ} \times 70\% = 455 \text{ ευρώ}$

¹²⁹Σύμφωνα με την Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) «[...] για τους ελεύθερους επαγγελματίες οι εισφορές (ύψους 38,5% επί των αποδοχών), συνυπολογιζόμενες με τις κάθε είδους φορολογικές επιβαρύνσεις (φόρος εισοδήματος, προκαταβολή φόρου, Α.Κ.Α.Γ.Ε., Ε.Ν.Φ.Ι.Α., κ.λπ.) σε συνδυασμό με την επιδεινούμενη φορολογική τους μεταχείριση εκμηδενίζει το καθαρό τους εισόδημα και θα οδηγήσει κάποιους από αυτούς είτε σε ανεργία, είτε σε υπαγωγή σε καθεστώς εξηρημένης εργασίας είτε σε αδήλωτη απασχόληση. Το γεγονός ότι σε αυτή τη φάση είναι μικρό το ποσοστό των επαγγελματιών που δηλώνει σχετικά υψηλά εισοδήματα δεν αποτελεί λόγο εφησυχασμού για το δημοτικό αποτέλεσμα του συνδυασμού εισφορών και φόρων. Αν μη τι άλλο, το μεγάλο ύψος εισφορών και φόρων θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για κάθε επαγγελματία να επιχειρήσει αύξηση της δραστηριότητάς του όταν οι οικονομικές συνθήκες το επιτρέψουν». Και καταλήγει: «Γενικά οι ρυθμίσεις για τις εισφορές καταδεικνύουν σύγχυση μεταξύ της έννοιας της εισφοράς - ασφάλισης και του φόρου - πρόνοιας που δεν ταιριάζει με το ασφαλιστικό μας σύστημα. Επίσης καταδεικνύουν άνιση μεταχείριση μεταξύ των αυτοτελώς απασχολούμενων - ελεύθερων επαγγελματιών - αγροτών και μισθωτών, δεδομένου ότι παραγνωρίζονται και εξισώνονται τα ανόμοια χαρακτηριστικά της εργασιακής και ασφαλιστικής τους σχέσης. Οι δυσανάλογες εισφορές

Β. Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.

Το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. λειτουργεί για όσους ασφαλιζονται για πρώτη φορά από 1.1.2014 με βάση το διανεμητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση. Το ίδιο σύστημα εφαρμόζεται: α) για τους ασφαλισμένους μέχρι 31.12.2013 στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης για το χρόνο ασφάλισης από 1.1.2015 και εφεξής, β) για τους ασφαλισμένους στον κλάδο εφάπαξ παροχών μέχρι 31.12.2013 για το χρόνο ασφάλισης από 1.1.2014 και εφεξής, γ) για όσους ασφαλιζονται για πρώτη φορά από 1.1.2014. Οι ασφαλιστικές εισφορές, ανά κλάδο (επικουρική και εφάπαξ) τηρούνται σε ατομικές μερίδες από 1.1.2014 και εφεξής, το δε ύψος των εισφορών φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 6: Ύψος εισφορών επικουρικής σύνταξης

	ΜΙΣΘΩΤΟΣ		ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΟΣ
	ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΣ	
1/6/2016 -31/5/2019	3,5%	3,5%	7%
1/6/2019-31/5/2022	3,25%	3,25%	6,5%
1/6/2022 και εφεξής	3%	3%	6%

Σημείωση: Ο πίνακας προκύπτει από το άρθρο 97 του ν. 4387/2016

2.2.4. Νομοθετικές παρεμβάσεις μετά το τέλος των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής

2.2.4.1. Ν. 4670/2020 «Ασφαλιστική μεταρρύθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) και άλλες διατάξεις». (Α 43/28-2-2020) (νόμος Βρούτση).

Η αιτιολογική έκθεση αναγνωρίζει τις προσπάθειες διοικητικής ενοποίησης με τους νόμους 2084/1992, 2676/1999, 3029/2002, 3655/2008 3865/2010 και 4387/2016, ωστόσο, κατά την κρίση του συντάκτη της έκθεσης, δεν επέλυσαν το ζήτημα και δεν έφεραν τα προσδωκόμενα αποτελέσματα.

Με το νόμο ενοποιούνται τα δύο μεγάλα Ταμεία, ο Ε.Φ.Κ.Α. και το Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.). Ο νέος φορέας, ο «e-Ε.Φ.Κ.Α.», αποτελεί πλέον τον ένα και μοναδικό ασφαλιστικό οργανισμό, με ενιαία διοικητική

οδηγούν σε έξοδο τους από το επάγγελμα, κάτι που αντίκειται και στην προστασία της εργασίας και της συμμετοχής στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας». (Γνώμη 314/6-5-2016 της ΟΚΕ, επί του νομοσχεδίου που λίγες μέρες αργότερα ψηφίστηκε ως ο ν.4387/2016). Ανακτήθηκε από http://www.oke.gr/sites/default/files/op_314.pdf

δομή και τρεις ανεξάρτητους και αυτοτελείς οικονομικά κλάδους, με λογιστική και οικονομική αυτοτέλεια (τον κλάδο Κύριας Σύνταξης, τον κλάδο Επικουρικής και τον κλάδο Εφάπαξ παροχής). Θεσπίζεται, μάλιστα και ενιαίο Διοικητικό Συμβούλιο στον «e-Ε.Φ.Κ.Α.¹³⁰».

Επιπλέον, με τα άρθρα 10-18 του νόμου θεσπίζονται διατάξεις, με τις οποίες, σύμφωνα με τους συντάκτες του, ο νέος Φορέας μετασχηματίζεται συγχρόνως σε Ηλεκτρονικό (e-Ε.Φ.Κ.Α)¹³¹.

Τέλος με τα άρθρα 19-49 του νόμου επιχειρούνται κάποιες παραμετρικές αλλαγές σε συμμόρφωση με αποφάσεις 1880/2019, 1888/2019¹³², 1889/2019, 1890/2019 και 1891/2019¹³³ του ΣτΕ, με τις οποίες βελτιώνεται -σε σύγκριση με το ν.4387/2016, όχι όμως και το ν. 3863/2010- η ανταποδοτικότητα¹³⁴ και τα ποσοστά αναπλήρωσης¹³⁵ σε περιπτώσεις

---

¹³⁰ Καταργείται ουσιαστικά το διοικητικό συμβούλιο του ΕΤ.Ε.Α.Ε.Π. και δημιουργείται ένα μεγαλύτερο διοικητικό συμβούλιο με τον διοικητή, τέσσερις υποδιοικητές και έντεκα μέλη διοικητικού συμβουλίου (άρθρο 4 του ν. 4670/2020).

¹³¹ Πρόκειται για το Κεφάλαιο Β του νόμου «Ψηφιακός μετασχηματισμός Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης e-Ε.Φ.Κ.Α.» με το οποίο ενδεικτικά προβλέπονται: η υποχρεωτική ηλεκτρονική αίτηση συνταξιοδότησης, η ηλεκτρονική έκδοση διαφόρων πιστοποιητικών (π.χ. οι αποφάσεις ΚΕΠΑ, κλπ), οι αιτήσεις για επιδόματα μητρότητας, ασθενείας, τα έξοδα κηδείας) και η ψηφιοποίηση των ασφαλιστικών δεδομένων.

¹³² Το Σ.τ.Ε. με την 1888/2019 έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις των άρθρων 39-41 του ν.4387/2016 σε ό,τι αφορά τις εισφορές σύνταξης και υγειονομικής περίθαλψης των μη μισθωτών (ελεύθερων επαγγελματιών και αγροτών) θεωρώντας ότι «...η υπαγωγή στην ασφάλιση, κατά τις διατάξεις αυτές, μισθωτών και μη μισθωτών, ήτοι κατηγοριών ασφαλισμένων με ουσιαστικά διαφορετικές συνθήκες απασχολήσεως και παραγωγής εισοδήματος, υπό ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών (άρθρα 39, 40 και 41 του ν. 4387/2016), αντίκειται στη συνταγματική αρχή της ισότητας, από της απόψεως της ενιαίας μεταχειρίσεως προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες.». Πηγή: https://s.kathimerini.gr/resources/article-files/ste-ol-1880_2019-1888_2019-oikonomiko-epimelththrio-perilthyh.pdf

¹³³ Με την απόφαση 1891/2019 το Σ.τ.Ε. έκρινε ως αντισυνταγματική τη διάταξη του άρθρου 8 του ν. 4387/2016 ως προς την κλιμάκωση των ποσοστών αναπλήρωσης του ανταποδοτικού μέρους της κύριας σύνταξης. Ειδικότερα: «[...] έγινε δεκτό, κατά πλειοψηφία, ότι ναι μεν υπάρχει κλιμάκωση, ως προς τα θεσπιζόμενα με το άρθρο 8 του ν. 4387/2016 ποσοστά αναπλήρωσεως, βάσει των οποίων υπολογίζεται η ανταποδοτική σύνταξη (...) τα νέα, όμως, αυτά ποσοστά αναπλήρωσεως, αυτά καθ' εαυτά, είναι ιδιαίτερος χαμηλά, η δε εφαρμογή τους, ως εκ του ύψους και της ανά τριετία κλιμακώσεώς τους, τόσο στο μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού βίου προκειμένου για τους μελλοντικούς συνταξιούχους, όσο και στον συντάξιμο μισθό επί του οποίου κανονίσθηκε η χορηγηθείσα σύνταξη προκειμένου για τους ήδη συνταξιούχους, οδηγεί στη χορήγηση ανταποδοτικής συνταξιοδοτικής παροχής, η οποία τελεί σε προφανή δυσαναλογία προς τις ανωτέρω αποδοχές (...). Η ανωτέρω παραβίαση της αρχής της ανταποδοτικότητας...». Πηγή: http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomologia/steol%201891_2019.htm

¹³⁴ Πρέπει, βέβαια, να υπογραμμιστεί πως σε ό,τι αφορά το ποσοστό αναπλήρωσης της σύνταξης και το ύψος της σύνταξης, ο ν. 4670/2016, παρά τις τυμνοκρουσίες της Κυβέρνησης της Ν.Δ. συνιστά βελτίωση σε σχέση με το νόμο Κατρούγκαλου αλλά οπισθοδρόμηση: σε σύγκριση με το νόμο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. 3863/2010: με τον τελευταίο οι συντάξεις θα ήταν κατά 12% περίπου υψηλότερες από εκείνες που διαμορφώθηκαν με το νόμο 4670/2020 (βλέπε Παράρτημα 2).

¹³⁵ Παρατίθεται πίνακας από τον οποίο αποδεικνύεται ότι παρά την βελτίωση των ποσοστών αναπλήρωσης (μόνο για περιπτώσεις συνταξιοδότησης με έτη ασφάλισης άνω των των 30) που επήλθε με το ν. 4670/2020, η αναπλήρωση (και, επομένως, και το ποσό της σύνταξης) υστερεί σημαντικά από τα αντίστοιχα ποσοστά αναπλήρωσης που έθετε ο ν. 3863/2010) (βλέπε Παράρτημα 3).

συνταξιοδότησης με χρόνο ασφάλισης άνω των 30 ετών και καταργείται ο υπολογισμός της ασφαλιστικής εισφορών των ελευθέρων επαγγελματιών βάσει εισοδήματος (πρόβλεψη του ν.4387/2016), αντικαθιστάμενο με την ασφάλιση βάσει ασφαλιστικών κατηγοριών.

Σύμφωνα με το Ελεγκτικό Συνέδριο¹³⁶ με το ν.4670/2020 «υιοθετούνται οι ρυθμίσεις του ν. 4387/2016 και επέρχονται επουσιώδεις τροποποιήσεις αυτού σε συγκεκριμένες διατάξεις που κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές με τις αποφάσεις της Ολομέλειας του ΣΤΕ, ενώ παράλληλα ολοκληρώνεται η διοικητική και οργανωτική ενοποίηση που επιχειρήθηκε με προηγούμενους νόμους».

Συμπεράσματα κεφαλαίου

Κατά τα τελευταία 30 χρόνια παρατηρείται εντονότατα νομοθετική πρωτοβουλία με κατεύθυνση τη διοικητική ενοποίηση του Σ.Κ.Α. Σημεία -σταθμοί σε αυτή την πορεία μπορούν να θεωρηθούν ο ν. 2676/1999 (συγχώνευση και ενοποίηση αρκετών Φ.Κ.Α. και παράλληλα θέσπιση ελεγκτικών μηχανισμών υγειονομικής περίθαλψης και παροχών υγείας), ο ν. 3029/2002 (θεσμοθέτηση των επαγγελματικών ταμείων στην Ελλάδα), ο ν. 3655/2008 (συγχωνεύσεις και εντάξεις και μείωση των ασφαλιστικών φορέων σε 13), ο ν. 3863/2010 (σύσταση ΚΕ.Π.Α., ενιαίο και πάγιο σύστημα κατάρτισης του καταλόγου των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων, ενιαίος τρόπος διεκπεραίωσης μέσω του τραπεζικού συστήματος όλων των συναλλαγών στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων, , ο ν. 3918/2011 (σύσταση του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.), ο ν. 4052/2012 (σύσταση Ε.Τ.Ε.Α. και εισαγωγή του διανεμητικού συστήματος καθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση), ο ν. 4172/2013 (σύσταση του Κ.Ε.Α.Ο) ο ν. 4387/2016 και ο ν.4670/2020 με τους οποίους ο πρώτος πυλώνας του Σ.Κ.Α. δομείται σε έναν φορέα ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)¹³⁷. Συνοπτικά, οι βασικότερες ενοποιήσεις στην κατεύθυνση της διοικητικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α. αποδίδονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 7: Διοικητική ενοποίηση του Σ.Κ.Α.

ΚΕ.Π.Α.	Ενοποίηση Επιτροπών πιστοποίησης αναπηρίας
Ε.Ο.Π.Υ.Υ.	Ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων υγείας

¹³⁶ Πρακτικά της 1^{ης} Ειδικής Συνεδρίασης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2020, σελ. 16.

¹³⁷ Στον πρώτο πυλώνα εντάσσονται τα υφιστάμενα και μετά το ν. 4387/2016 Μ.Τ.Π.Υ., Μ.Τ.Σ., Μ.Τ.Ν., Μ.Τ.Α., τα οποία δεν εντάχθηκαν ούτε στον Ε.Φ.Κ.Α., ούτε στο Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.

Κ.Ε.Α.Ο.	Ενοποίηση της αναγκαστικής εισπραξης οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία
Ε.Τ.Ε.Α - Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.	Ενοποίηση ασφαλιστικών ταμείων επικουρικής σύνταξης και πρόνοιας με αλλαγή της οικονομικής λειτουργίας και του τρόπου υπολογισμού των επικουρικών συντάξεων και της εφάπαξ παροχής
Ε.Φ.Κ.Α.	Ενοποίηση ασφαλιστικών ταμείων κύριας σύνταξης
e-Ε.Φ.Κ.Α.	Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης

Σημείωση: Όπως προκύπτουν από τις νομοθετικές παρεμβάσεις 2010-2020

Εκτός της διοικητικής εννοποίησης, δομικές αλλαγές έχουν επέλθει και σε επίπεδο λειτουργικής εννοποίησης:

Πίνακας 8: Λειτουργική εννοποίηση του Σ.Κ.Α.

N. 3863/2010	Κ.Ε.Β.Α.
N. 3863/2010	Κ.Β.Α.Ε.
N. 3863/2010	Σύνδεση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής
N. 4052/2012	Ενιαιοποίηση τρόπου υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης
N. 4336/2015	Ενιαιοποίηση ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης
N. 4387/2016, N. 4670/2020	Ενιαιοποίηση τρόπου υπολογισμού της κύριας σύνταξης
N. 4670/2020	Ενιαιοποίηση τρόπου- βάσης υπολογισμού εισφορών μη μισθωτών
N. 4387/2020	Ενιαιοποίηση τρόπου- βάσης υπολογισμού εισφορών μισθωτών

Σημείωση: Όπως προκύπτουν από τις νομοθετικές παρεμβάσεις 2010-2020

Μετά από πολλά χρόνια μεταρρυθμίσεων, ο κατακερματισμός του Σ.Κ.Α. έχει σημαντικά περιοριστεί, ωστόσο μέχρι την πλήρη λειτουργική και διοικητική εννοποίηση καθώς και τον ψηφιακό μετασχηματισμό του e-Ε.Φ.Κ.Α. ο δρόμος είναι μακρύς και δύσβατος, όπως θα καταδειχθεί στο επόμενο κεφάλαιο.

Κεφάλαιο 3: Τα ελλείμματα της λειτουργικής και διοικητικής ενοποίησης και του ψηφιακού μετασχηματισμού

3.1. Εισαγωγή

Κοινός τόπος όλων των πορισμάτων των Επιτροπών που συστήθηκαν για τη μελέτη του ελληνικού Σ.Κ.Α. είναι η πολυνομία καθώς και ο διοικητικός και λειτουργικός κατακερματισμός του, κατακερματισμός που τροφοδοτεί τις ανισότητες, τη σπατάλη, τη γραφειοκρατία και την ταλαιπωρία των πολιτών. Κοινός τόπος, επίσης, όλων των πορισμάτων είναι η αναγκαιότητα διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του ελληνικού Σ.Κ.Α., ως κλειδί υπέρβασης των στρεβλώσεών του.

Στην κατεύθυνση αυτή, κατά τα τελευταία 30 χρόνια, και ιδιαίτερα κατά την περίοδο των τριών προγραμμάτων οικονομικών προσαρμογής («Μνημονίων»), προχώρησε σημαντικά η διοικητική και λειτουργική ενοποίηση του ελληνικού Σ.Κ.Α. Προχώρησε αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί, καθώς και σε αυτήν την προσπάθεια παρατηρούνται μια σειρά από ελλείμματα και στρεβλώσεις που συνεχίζουν να αναπαράγουν τα ίδια προβλήματα: πολυνομία, ανισότητες, αόριστη γραφειοκρατία και ταλαιπωρία του πολίτη που, ακόμη και σήμερα, αναμένει 2, 3 ή και περισσότερα χρόνια, μέχρι να εκδοθεί η απόφαση συνταξιοδότησής του. Ακριβώς αυτά τα ελλείμματα των ενοποιήσεων και οι ανισότητες μεταξύ των ασφαλισμένων με όμοια χαρακτηριστικά εξετάζονται στο Κεφάλαιο αυτό.

3.2. Ελλείμματα λειτουργικής ενοποίησης και ψηφιακού μετασχηματισμού

3.2.1. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας.

Αν και ο ν.4387/2016 προέβλεπε την ενοποίηση των κανόνων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας μέχρι την 31.12.2016¹³⁸, εντούτοις αυτό δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί. Έτσι, παρά την ύπαρξη ενός μόνο ασφαλιστικού φορέα στον οποίο υπάγονται -σχεδόν- όλοι οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι της χώρας, τα άτομα με αναπηρίες συνταξιοδοτούνται με βάση

---

¹³⁸ ν.4387/2016, άρθρο 11: «Μέχρι τη θέση σε ισχύ νομοθετικής ρύθμισης με αντικείμενο τη θέσπιση νέων, ενιαίων κανόνων για όλους τους ασφαλισμένους, το Δημόσιο και οι λοιποί εντασσόμενοι στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, κλάδοι και τομείς, εξακολουθούν να εξετάζουν τις αιτήσεις συνταξιοδότησης λόγω ανικανότητας ως προς τις προϋποθέσεις απονομής σύνταξης, καθώς και να καταβάλλουν το επίδομα απολύτου αναπηρίας, σύμφωνα με τις, μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος, διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, καθώς και τις γενικές και καταστατικές διατάξεις των εντασσόμενων φορέων. Οι νέοι κανόνες πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή έως τις 31.12.2016».

τις προϋποθέσεις που ίσχυαν ανά πρώην φορέα και με βάση τη διάκριση «παλιού» - «νέου» ασφαλισμένου που εισήγαγε ο ν.2084/1992. Έτσι, η διαφορετική αντιμετώπιση όμοιων περιπτώσεων καταλαμβάνει τόσο τις χρονικές προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης αναπηρίας, όσο και τα απαιτούμενα ποσοστά αναπηρίας, τις προϋποθέσεις μετατροπής της σύνταξης αναπηρίας σε γήρατος, κ.ά.¹³⁹

3.2.2. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου

Η μη ενοποίηση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας δημιουργεί μια ακόμη στρέβλωση : επειδή -σε κάποιες περιπτώσεις- το δικαίωμα σε σύνταξη λόγω θανάτου θεμελιώνεται με βάση τις απαιτούμενες χρονικές προϋποθέσεις για θεμελίωση συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο¹⁴⁰ και επειδή δεν έχουν ακόμη ενοποιηθεί οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο, οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω θανάτου διαφέρουν μεταξύ των ασφαλισμένων του e-Ε.Φ.Κ.Α. ανάλογα με τον πρώην ασφαλιστικό φορέα από τον οποίο προέρχονται. Παρά την διοικητική, δηλαδή, ενοποίηση και την ύπαρξη ενός -σχεδόν- ασφαλιστικού φορέα, το δικαίωμα σε σύνταξη λόγω θανάτου κρίνεται κατά περίπτωση με βάση τις προϋποθέσεις που προβλέπονταν στα Καταστατικά των διαφόρων πρώην ασφαλιστικών φορέων, διατηρώντας τις ανισότητες που διέκριναν το ελληνικό Σ.Κ.Α.

3.2.3. Μη θέσπιση ενιαίου Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών

Ακριβώς, λόγω του κατακερματισμού τους, των διαφορετικών παροχών καθώς και των διαφορετικών ανά πρώην ασφαλιστικό φορέα προϋποθέσεων και ύψους των παροχών, ακόμα και του τρόπου υπολογισμού και του ύψους της σύνταξης με βάση το ν. 4387/2016 προβλέφθηκε η έκδοση ενιαίου Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών μέχρι την

---

¹³⁹ Παράρτημα 8 και 9 : Ισχύουσες προϋποθέσεις σύνταξης λόγω αναπηρίας.

¹⁴⁰ Νόμος, 4387/2016, άρθρο 12: «*Σύνταξη λόγω θανάτου*»: «*Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου ή ασφαλισμένου, ο οποίος έχει πραγματοποιήσει το χρόνο ασφάλισης που απαιτείται για τη συνταξιοδότησή του εξ ιδίου δικαιώματος ή ανικανότητας, δικαιούνται σύνταξη τα παρακάτω μέλη της οικογένειάς του...»*. Συνδέεται, δηλαδή, η θεμελίωση δικαιώματος συνταξιοδότησης λόγω θανάτου με τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης που απαιτείται για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο. **Επειδή οι χρονικές προϋποθέσεις για τη θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο εξακολουθούν να διαφέρουν μεταξύ των ασφαλιστικών φορέων που εντάχθηκαν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., διαφέρουν και οι χρονικές προϋποθέσεις θεμελίωσης δικαιώματος σε σύνταξη λόγω θανάτου.**

31.3.2017¹⁴¹. Με το ν. 4670/2020, η έκδοση αυτού του Κανονισμού παρατάθηκε μέχρι την 28-2-2022¹⁴².

Χαρακτηριστικό παράδειγμα στρέβλωσης, λόγω της μη έκδοσης Ενιαίου Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών¹⁴³ αποτελεί το παράδοξο της συνέχισης υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών –για κάποιες κατηγορίες εργαζόμενων¹⁴⁴- βάσει τεκμαρτών αποδοχών και κατάταξής τους στις ασφαλιστικές κλάσεις του προηγούμενου ασφαλιστικού καθεστώτος, που -υποτίθεται ότι- καταργήθηκαν. Ταυτόχρονα δεν έχει ξεκαθαριστεί το είδος της παρεχόμενης εργασίας κάποιων κατηγοριών εργαζομένων, που αν και ελεύθεροι επαγγελματίες, υπάγονται στην ασφάλιση ως μισθωτοί¹⁴⁵, δεν έχουν διευκρινιστεί επακριβώς τα υπακτέα στην ασφάλιση πρόσωπα καθώς και τα θολά νομοθετικά σημεία υπαγωγής στην ασφάλιση μεταξύ αγρότη και ελεύθερου επαγγελματία¹⁴⁶.

3.2.4. Μη θέσπιση ενιαίων κανόνων Παροχών Ασθένειας και λοιπών παροχών.

Σύμφωνα με τον Ιδρυτικό νόμο του Ε.Φ.Κ.Α., σκοπός αυτού -πέραν των λοιπών σκοπών- είναι η κάλυψη των υπακτέων στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία με την

---

¹⁴¹ Άρθρο 51 παρ. 3: «Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που εκδίδεται μέχρι 31.3.2017 κατόπιν εισήγησης του Δ.Σ. του Ε.Φ.Κ.Α, καταρτίζεται Κανονισμός Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Φ.Κ.Α, στον οποίο μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα, το είδος, η έκταση, το ύψος, οι δικαιούχοι, η διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα και κάθε άλλο ζήτημα εντός του υλικού πεδίου του Κανονισμού».

¹⁴² Άρθρο 49 του ν. 4670/2020: «Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται εντός δύο (2) ετών από τη έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του Ε.Φ.Κ.Α., καταρτίζεται Ενιαίος Κανονισμός ανά κλάδο για την Κύρια ασφάλιση, για την Επικουρική Ασφάλιση και για την Εφάπαξ Παροχή του Ε.Φ.Κ.Α., στους οποίους καθορίζονται θέματα υπαγωγής στην ασφάλιση, υπολογισμού και διαδικασίας χορήγησης των παροχών, προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα, η έκταση, το ύψος, οι δικαιούχοι, η διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα».

¹⁴³ Σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου Υφυπουργού Νότη Μηταράκη «...όσον αφορά τον ενιαίο κανονισμό παροχών του ΕΦΚΑ, δεν ξεκίνησε καν η διαδικασία συγγραφής του από την προηγούμενη κυβέρνηση και τώρα έχουμε θέσει ως προτεραιότητα μέσα στην περίοδο που έρχεται να ολοκληρώσουμε αυτό το έργο», ανακτηθέν από <https://www.naftemporiki.gr/story/1528196>, 30 Οκτωβρίου 2020. Μέχρι τον Ιανουάριο του 2021 δεν έχει γίνει τίποτα!

¹⁴⁴ Ενδεικτικά παραδείγματα: φορτοεφορτωτές [Κεφάλαια Η', Θ', Ι' και ΙΑ' του Κανονισμού Ασφάλισης του Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ., ΥΑ 55575/18-11-65 (Β,816)], ρητινοσυλλέκτες (οι ημέρες ασφάλισής τους υπολογίζονται με βάση τα συλλεγόμενα κιλά ρητίνης), πωλητές λαϊκών αγορών, δασεργάτες, ιερόδουλες, καραγιοζοπαίχτες, ξεναγοί, σμυριδωρύτες.

¹⁴⁵ Αυτό σημαίνει διαφορετικό τρόπο υπολογισμού και διαφορετικό ύψος εισφορών και παροχών

¹⁴⁶ Το ύψος των εισφορών των αγροτών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία είναι χαμηλότερο από τις υπόλοιπες κατηγορίες ασφαλισμένων και ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξής τους τους διαφοροποιείται από τους υπόλοιπους ασφαλισμένους του Ε.Φ.Κ.Α.

προβλεπόμενη στο νόμο χορήγηση: παροχών ασθένειας σε χρήμα, ειδικών προνοιακών επιδομάτων και κάθε άλλης παροχής σε χρήμα ή υπηρεσιών, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο Ε.Φ.Κ.Α.¹⁴⁷. Πρόκειται για μια σειρά από κρίσιμες για το κοινωνικό κράτος παροχές, όπως το επίδομα ασθένειας (σε περίπτωση ασθένειας ή ατυχήματος του εργαζόμενου), το επίδομα μητρότητας, τα έξοδα κηδείας, το επίδομα ανεργίας (για κάποιες κατηγορίες κυρίως εργαζόμενων στον χώρο του Τύπου και των Μ.Μ.Ε.), το επίδομα βρεφονηπιακού σταθμού, το κατασκηνωτικό επίδομα για τα παιδιά των ασφαλισμένων κ.λπ. Ακριβώς, λόγω του κατακερματισμού τους, των διαφορετικών παροχών καθώς και των διαφορετικών ανά πρώην ασφαλιστικό φορέα προϋποθέσεων και ύψους της κάθε παροχής, προβλέφθηκε η έκδοση ενιαίου Κανονισμού μέχρι την 31.3.2017¹⁴⁸. Με το ν. 4670/2020, η έκδοση αυτού του Κανονισμού παρατάθηκε μέχρι την 28-2-2022¹⁴⁹. Η μη σύνταξη του Κανονισμού αυτού αναπαράγει την άνιση μεταχείριση των ασφαλισμένων (ακόμη και μεταξύ ασφαλισμένων που προέρχονται από τον ίδιο πρώην Φ.Κ.Α.) και αποδεικνύει το σοβαρό έλλειμμα λειτουργικής ενοποίησης του e-Ε.Φ.Κ.Α.¹⁵⁰. Αποτέλεσμα τούτου είναι η ανισότητα παροχών, ακόμη και στις περιπτώσεις που κάτι τέτοιο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τη διαφορετική φύση της παρεχόμενης εργασίας. Απολύτως χαρακτηριστικό του λειτουργικού κατακερματισμού στον τομέα αυτών των παροχών αποτελεί ο πίνακας, ο σχετικός με την παροχή των εξόδων κηδείας από τον e-Ε.Φ.Κ.Α. (Παράρτημα 10).

---

¹⁴⁷ Πρόκειται για το άρθρο 50 παρ. 2 του ν. 4387/2016

¹⁴⁸ Άρθρο 51 παρ. 3: «Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, που εκδίδεται μέχρι 31.3.2017 κατόπιν εισήγησης του Δ.Σ. του Ε.Φ.Κ.Α, καταρτίζεται Κανονισμός Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Φ.Κ.Α, στον οποίο μεταξύ άλλων, καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα, το είδος, η έκταση, το ύψος, οι δικαιούχοι, η διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα και κάθε άλλο ζήτημα εντός του υλικού πεδίου του Κανονισμού».

¹⁴⁹ Άρθρο 49 του ν. 4670/2020: «Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται εντός δύο (2) ετών από τη έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του e-Ε.Φ.Κ.Α., καταρτίζεται Ενιαίος Κανονισμός ανά κλάδο για την Κύρια ασφάλιση, για την Επικουρική Ασφάλιση και για την Εφάπαξ Παροχή του e-Ε.Φ.Κ.Α., στους οποίους καθορίζονται θέματα υπαγωγής στην ασφάλιση, υπολογισμού και διαδικασίας χορήγησης των παροχών, προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα, η έκταση, το ύψος, οι δικαιούχοι, η διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα».

¹⁵⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 32 του ν. 4387/2016: «Οι διατάξεις που αφορούν στην υπαγωγή στην ασφάλιση για παροχές ασθένειας σε είδος και σε χρήμα, καθώς και το είδος, την έκταση, το ύψος, τα δικαιούχα πρόσωπα και τη διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα, των εντασσόμενων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών, εξακολουθούν να ισχύουν, όπως ίσχυαν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, μέχρι την έκδοση του Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Φ.Κ.Α.»

3.2.5. Μη ενοποίηση του Κανονισμού Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελματιών.

Ο Κανονισμός αυτός θεσπίστηκε και ισχύει αναθεωρημένος από την 1.1.2012¹⁵¹, όταν υπήρχαν 13 Φ.Κ.Α. (μετά την ισχύ του ν.3655/2008). Ωστόσο, ο Κανονισμός αυτός, στην πράξη ισχύει μόνο για τους μισθωτούς εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα (δηλαδή στους ασφαλισμένους του πρώην Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.), αποκλείοντας τους αντίστοιχους εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα. Χαρακτηριστικό και επίκαιρο παράδειγμα (λόγω της πανδημίας της νόσου COVID-19) είναι η μη συμπερίληψη στα Β.Α.Ε. των νοσηλευτών και νοσηλευτριών που υπάγονται στο Δημόσιο-Ε.Φ.Κ.Α., ενώ την ίδια στιγμή οι αντίστοιχοι νοσηλευτές και νοσηλεύτριες που προέρχονται από το Ι.Κ.Α./Ε.Τ.Α.Μ.-Ε.Φ.Κ.Α. υπάγονται στα Β.Α.Ε. Η επικαιροποίηση και έκδοση του Ενιαίου Κανονισμού Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελματιών δεν έχει γίνει, ούτε - προς το παρόν τουλάχιστον- σχεδιάζεται να γίνει, με αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός ακόμη σοβαρού ελλείμματος στη λειτουργική ενοποίηση του e-Ε.Φ.Κ.Α.

3.2.6. Μη ενοποίηση πληροφοριακών συστημάτων.

Στο πλαίσιο της λειτουργικής ενοποίησης του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης με τη δημιουργία ενός Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του η ενοποίηση και ολοκληρωμένη πληροφοριακή υποστήριξή του. Θεμέλιο λίθο της ενοποίησης των δεδομένων όλων των φορέων για τη λειτουργία του Ε.Φ.Κ.Α. οφείλει να αποτελεί η εφαρμογή Μητρώου Ενοποιημένων Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης, που συλλέγει, ομογενοποιεί και μοναδικοποιεί τις εγγραφές των Μητρώων του κάθε Ασφαλιστικού Φορέα που υπήρχε μέχρι 31/12/2016, με σκοπό τη δημιουργία του Ενιαίου Μητρώου Ασφαλισμένων¹⁵² του Ε.Φ.Κ.Α. Τα δεδομένα του Μητρώου αφορούν ασφαλισμένους (εν ενεργεία ή συνταξιούχους) και τα προστατευόμενα μέλη αυτών.

Ωστόσο, η κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική. Οι πρώην Φ.Κ.Α. λειτουργούσαν με εσωστρέφεια, αδιαφάνεια και χωρίς ιδιαίτερη μέριμνα για την αξιόπιστη μηχανογραφική καταγραφή της πληροφορίας που αφορούσε τον ασφαλισμένο (χειρόγραφοι φάκελοι). Δεν υφίστατο δια λειτουργικότητα μεταξύ των

---

¹⁵¹ Με βάση την Υπουργική απόφαση Φ10221/οικ.26816/929/30-11-2011 (ΦΕΚ Β2778/2-12-2011).

¹⁵² Ενδεικτικό της καταστασης, είναι το γεγονός ότι για τη δημιουργία του μητρώου του Ε.Φ.Κ.Α. απεστάλησαν από τουλάχιστον 90 φορείς (ταμεία και επιμέρους τομείς), συνολικά περίπου 30 εκατομμύρια εγγραφές, σε μια χώρα περίπου 11 εκατομμυρίων κατοίκων.

πληροφοριακών συστημάτων των πρώην Ασφαλιστικών Ταμείων (καθυστερήσεις στην έκδοση συντάξεων). Οι ελλείψεις στις οργανωτικές δομές και τις επιχειρησιακές διαδικασίες του Ε.Φ.Κ.Α. επέφεραν σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων. Έτσι, ακόμη και σήμερα, 4 χρόνια μετά την έναρξη λειτουργίας του (1-1-2017), στον Ε.Φ.Κ.Α, υπάρχουν πολλά διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα που δεν επικοινωνούν μεταξύ τους¹⁵³, καθιστώντας τον ασφαλιστικό φορέα δυσλειτουργικό (π.χ. μεγάλες καθυστερήσεις στην έκδοση των συντάξεων και μεγάλη αύξηση των εκκρεμών συντάξεων). Επιπλέον, δεν επικοινωνούν με άλλα κρίσιμα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου, όπως την «ΕΡΓΑΝΗ», το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και το Υπουργείο Εσωτερικών.

Στο σημείο αυτό χρειάζεται να τονισθεί ένας εξαιρετικής σημασίας παράγοντας: για την ασφαλή και έγκαιρη έκδοση των συντάξεων απαιτείται η ψηφιοποίηση του ασφαλιστικού βίου όλων των ασφαλισμένων, που ξεκίνησε στο Ι.Κ.Α. το 2002¹⁵⁴, τέθηκε ως προτεραιότητα το 2011¹⁵⁵ προχώρησε ως το 2015 με τη λειτουργία του Συστήματος «ΑΤΛΑΣ¹⁵⁶» αλλά διακόπηκε στη συνέχεια, για να αποτελεί σήμερα ένα ακόμη ζητούμενο. Ειδικότερα, σχεδιαζόταν η πλήρης λειτουργία του κατά το Δ' τρίμηνο του 2015, ωστόσο η Κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α. – ΑΝ.ΕΛ. σταμάτησε την πορεία του. Έτσι, σήμερα εκκρεμεί η ψηφιοποίηση περίπου 10,7 εκατομμυρίων φακέλων ασφαλισμένων¹⁵⁷. Το χάος που εξακολουθεί να χαρακτηρίζει

---

¹⁵³ Δηλώσεις Υφυπουργού Κοινωνικής Ασφάλισης Ν. Μηταράκη, 2-12-2019, <http://www.enikos.gr/politics/687766/mitarakis-ston-realfm-978-afes-einai-oi-vasikes-arches-tou-neou->

¹⁵⁴ Με το ν. 2972/2001 τέθηκε από 1.1.2002 σε λειτουργία η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση (Α.Π.Δ.) στην οποία καταγράφονται ηλεκτρονικά οι ημέρες ασφάλισης και οι συντάξιμες αποδοχές κάθε ασφαλισμένου. Έτσι, για όλους τους ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α. υπάρχει πλήρες ψηφιοποιημένο το ασφαλιστικό ιστορικό του καθενός από 1.1.2002 και εφεξής. Αυτός είναι και ο λόγος που ως συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό της σύνταξης (με το ν. 4387/2016) τέθηκε το χρονικό διάστημα από 1.1.2002 και μετά. Ο θεσμός, ωστόσο, της Α.Π.Δ. εφαρμόστηκε μόνο στο Ι.Κ.Α. και όχι στους υπόλοιπους φορείς μισθωτών (π.χ. Δημόσιο).

¹⁵⁵ Με το ν.3845/2010 (Α' 65/6.5.2010) συστάθηκε η Ενιαία Αρχή Πληρωμών του Δημοσίου. Από την 1.1.2011 η Ελληνική Πολιτεία γνωρίζει πόσοι απασχολούνται και πληρώνονται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό καθώς και τις αποδοχές και τις ασφαλιστικές τους εισφορές, στοιχεία που τηρούνται ηλεκτρονικά. Δυστυχώς, όμως, δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη, 5 χρόνια μετά την ψήφιση του ν. 4387/2016, η υποβολή Α.Π.Δ. στο Δημόσιο.

¹⁵⁶ http://www.idika.gr/files/atlas_final_V2.pdf

¹⁵⁷ Οι φάκελοι αυτοί αφορούν κυρίως τους εξής Φ.Κ.Α. που εντάχθηκαν στον ε-Ε.Φ.Κ.Α.: **στους εξής, συνολικά 14, πρώην ασφαλιστικούς φορείς: ΙΚΑ, ΕΤΑΑ-ΤΣΑΥ, ΕΤΑΑ-ΤΑΝ, ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ ΘΕΣ/ΚΗΣ (ΤΣΕΥΠΘ), ΕΤΑΠ-ΜΜΕ Δ/ΝΣΗ Α' (ΤΣΠΕΑΘ), Β' (ΤΑΙΣΥΤ), Γ' (ΤΑΤΤΑ) και Δ' (ΤΣΕΥΠ), ΟΑΕΕ-ΤΑΕ, ΟΑΕΕ-ΤΣΑ, ΟΑΕΕ-ΤΑΝΠΥ, ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ, ΕΤΑΑ-ΤΑΣ και ΤΑΤ & ΠΑΜΕ-ΤΑΤ.**

τη διαδικασία απονομής σύνταξης συνδέεται και με το γεγονός ότι το ένχαρτο αρχείο πολλών πρώην ασφαλιστικών ταμείων είναι συχνά δύσκολα προσβάσιμο (π.χ. έγγραφα σε χαρτοκιβώτια, σε υπόγειες αποθήκες ή σε κεντρικά σημεία, μακριά από τους χώρους όπου πιθανόν το χρειάζονται).

Η πληροφορία που περιέχει μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να είναι δυσανάγνωστη και συχνά χρειάζεται επαλήθευση ή διασταύρωση με άλλες πηγές. Οι παράγοντες αυτοί μάλιστα χειροτερεύουν με τον χρόνο, λόγω της φυσικής φθοράς των εγγράφων και τον κίνδυνο φυσικών καταστροφών από πλημμύρες, διαρροές, υγρασία, πυρκαγιές, τρωκτικά κ.λπ. και προκαλούν ακόμα μεγαλύτερες καθυστερήσεις στις εργασίες ανακεφαλαίωσης και εξαγωγής της ασφαλιστικής ιστορίας που απαιτούνται για την εκτίμηση του δικαιώματος θεμελίωσης σύνταξης και τον υπολογισμό του ποσού της. Έτσι, παρά τις επαναλαμβανόμενες εξαγγελίες για επιτάχυνση, εξακολουθούν να καταγράφονται μεγάλες καθυστερήσεις στην απονομή συντάξεων¹⁵⁸.

3.2.7. Μη έκδοση Ενιαίου Κανονισμού Ασφάλισης και Παροχών (επικουρικής σύνταξης και εφάπαξ)¹⁵⁹.

Παρά τη ρητή πρόβλεψη του ν. 4387/2016, ο Κανονισμός δεν έχει συνταχθεί και πλέον η υποχρέωση έκδοσής του μεταφέρθηκε χρονικά μέχρι την 28-2-2022¹⁶⁰.

---

¹⁵⁸ https://www.businessdaily.gr/oikonomia/35133_syntaxeis-ergo-mamoyth-se-14-foreis-gia-tin-psifiopoiisi-arheion

¹⁵⁹ Άρθρο 84, παρ. 1 του ν. 4387/2016: «Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που εκδίδεται εντός 6 μηνών από την έναρξη ισχύος των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού, ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. και αναλογιστική μελέτη, καταρτίζεται ο Ενιαίος Κανονισμός Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π., με τον οποίο κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο όλες οι ρυθμίσεις σχετικά με τα υπαγόμενα στην ασφάλιση πρόσωπα, τις ασφαλιστικές εισφορές και τους πόρους, το χρόνο ασφάλισης, την αναγνώριση συντάξιμου χρόνου και τον τρόπο εξαγοράς του, τα δικαιούμενα επικουρική σύνταξη ή εφάπαξ παροχή πρόσωπα, τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ή χορήγησης εφάπαξ παροχής, τον τρόπο υπολογισμού της επικουρικής σύνταξης ή της εφάπαξ παροχής, την έναρξη και λήξη των παροχών, όπως αυτές καθορίζονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου και κάθε άλλη σχετική διάταξη, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση που αφορά τη λειτουργία του κάθε κλάδου του ταμείου».

¹⁶⁰ Με το άρθρο 49 του ν. 4670/2020: «Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται εντός δύο (2) ετών από τη έναρξη ισχύος του παρόντος, μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κατόπιν γνώμης του Δ.Σ. του Ε.Φ.Κ.Α., καταρτίζεται Ενιαίος Κανονισμός ανά κλάδο για την Κύρια ασφάλιση, για την Επικουρική Ασφάλιση και για την Εφάπαξ Παροχή του Ε.Φ.Κ.Α., στους οποίους καθορίζονται θέματα υπαγωγής στην ασφάλιση, υπολογισμού και διαδικασίας χορήγησης των παροχών, προϋποθέσεις υπαγωγής στην ασφάλιση για παροχές ασθενοείας σε είδος και σε χρήμα, η έκταση, το ύψος, οι δικαιούχοι, η διαδικασία χορήγησης των παροχών σε χρήμα, καθώς και κάθε άλλο αναγκαίο ζήτημα».

3.3. Ελλείμματα διοικητικής ενοποίησης.

3.3.1. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το Ταμείο Προσωπικού της Τράπεζας της Ελλάδος με το ν.3655/2008¹⁶¹ εντάχθηκε στο Ι.Κ.Α.-Ε.ΤΑ.Μ. Στη συνέχεια, όμως, με το άρθρο 64 του ν. 3863/2010, έπαυσε η ασφάλιση του προσωπικού της Τράπεζας στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και η ίδια πλέον η Τράπεζα, θεωρούμενη για το σκοπό αυτό ως Οργανισμός Ασφάλισης, αναλαμβάνει την ασφάλιση και τη συνταξιοδότηση του προσωπικού της. Σύμφωνα μάλιστα με την αιτιολογική έκθεση, η ανάληψη της ασφάλισης των εργαζομένων στην ΤτΕ από την Τράπεζα είναι συμβατή με το ασφαλιστικό καθεστώς που ισχύει για τους ασφαλισμένους πολλών κεντρικών Τραπεζών της Ε.Ε. Η πρόβλεψη αυτή διατηρήθηκε και στον ν.4387/2016 και στον 4670/2020¹⁶², ώστε στον e-Ε.Φ.Κ.Α. έχουν ενταχθεί όλοι οι προϋπάρχοντες φορείς κύριας ασφάλισης πλην του Τ.Σ.Π.-Τ.Ε¹⁶³.

3.3.2. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. του Ταμείου Πρόνοιας των απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας (Τ.Α.Π.Α.Σ.Α.)

Πρόκειται για το Ταμείο Πρόνοιας Απασχολούμενων στα Σώματα Ασφαλείας (Τ.Α.Π.Α.Σ.Α.) στο οποίο υπάγονται οι αστυνομικοί, οι συνοριοφύλακες και οι πυροσβέστες.

3.3.3. Μη ένταξη στον e-Ε.Φ.Κ.Α. των Μετοχικών Ταμείων¹⁶⁴

Πρόκειται για το Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων (Μ.Τ.Π.Υ.), το Μετοχικό Ταμείο Στρατού (Μ.Τ.Σ.), το Μετοχικό Ταμείο Αεροπορίας (Μ.Τ.Α.), και το Μετοχικό

---

¹⁶¹ Άρθρο 1 του ν. 3655/2008 «Από την 1η του τέταρτου μήνα μετά το μήνα δημοσίευσης του παρόντος νόμου, το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού ΗΣΑΠ (ΤΣΠ – ΗΣΑΠ), το Ταμείο Συντάξεων του Προσωπικού της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος (ΤΣΠ – ΕΤΕ) και το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού της Τραπέζης της Ελλάδος (ΤΣΠ – ΤΕ), καθώς και οι κλάδοι σύνταξης του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρείας «Η ΕΘΝΙΚΗ» (ΤΑΠΑΕ – Ε), του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού ΟΤΕ (ΤΑΠ – ΟΤΕ) και του Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού ΕΤΒΑ (ΤΑΠ – ΕΤΒΑ) εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ».

¹⁶² Ο υπολογισμός μάλιστα της σύνταξης των ασφαλισμένων της Τράπεζας της Ελλάδος δεν ακολουθεί τον ενιαίο τρόπο υπολογισμού που ορίστηκε από τον ν. 4387/2016 και τον 4670/2020 αλλά τις προϋπάρχουσες ευνοϊκότερες διατάξεις του πρώην Τ.Σ.Π.-Τ.Ε.

¹⁶³ Τ.Σ.Π.-Τ.Ε.:Πρόκειται για Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Τραπέζης Ελλάδος το οποίο με το ν. 3655/2008 είχε ενταχθεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

¹⁶⁴ Τα ταμεία αυτά χορηγούν κατά βάση μηνιαίο μέρισμα στους μετόχους τους, https://mts.army.gr/sites/mts.army.gr/files/koini_paroysiasi_mts_mtn_mta_-_noe_2015.pdf και <https://www.mtpy.gr/#>

Ταμείο Ναυτικού (Μ.Τ.Ν.)¹⁶⁵ . Από αυτά το πρώτο δεν αποτελεί φορέα κοινωνικής ασφάλισης αλλά για Ειδικό Ταμείο του Κράτους, επικουρικής συνταξιοδότησης των τακτικών πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων, το οποίο δεν αποτελεί ίδιο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, αλλά συνιστά αποκεντρωμένη υπηρεσία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, υπαχθείσα στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, απελαύνουσα διοικητικής αυτοτέλειας¹⁶⁶. Σε ό,τι αφορά τα τρία Μετοχικά Ταμεία των Ενόπλων Δυνάμεων αποτελούν ΝΠΔΔ υπό την εποπτεία του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

3.4. Ανάλυση Εσωτερικού Περιβάλλοντος e-Ε.Φ.Κ.Α. (S.W.O.T analysis)

3.4.1. Δυνατά Σημεία του e- Ε.Φ.Κ.Α. (Strengths)

1. Η ενοποίηση του συστήματος εισφορών και η δυνατότητα καθορισμού του ύψους τους που συντείνουν στη διασφάλιση των εσόδων.
2. Η ένταξη όλων των Φορέων στον e-ΕΦΚΑ που δημιουργεί οικονομίες κλίμακας, και συντελεί στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος
3. Η Αποσυγκεντρωμένη δομή του e-Ε.Φ.Κ.Α. αποτελεί σημαντική παράμετρο αποτελεσματικής παροχής υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο για όλους τους πολίτες.
4. Ο Φορέας διαθέτει στελέχη με εξειδικευμένες γνώσεις και πολυετή εργασιακή εμπειρία σε όλα τα θέματα κοινωνικής ασφάλισης.
5. Έναρξη δημιουργίας ενιαίων πληροφοριακών βάσεων δεδομένων με απώτερο σκοπό την ενοποίηση των διαδικασιών λειτουργίας όλων των εντασσόμενων φορέων. Τίθενται βάσεις για ελαχιστοποίηση χρόνου απονομής παροχών.
6. Η ύπαρξη θεσμικού πλαισίου συνεργασίας με το εποπτεύον Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων καθώς και με άλλους φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
7. Η επένδυση του Φορέα στην Επικοινωνία για πρώτη φορά στο χώρο της Κοινωνικής Ασφάλισης.

---

¹⁶⁵ Στο Μ.Τ.Ν.υπάγονται τόσο οι μόνιμοι αξιωματικοί, ανθυπασπιστές και υπαξιωματικοί του Πολεμικού Ναυτικού όσο και εκείνοι του Λιμενικού Σώματος,.

¹⁶⁶ ΣτΕ 1607/06, Γνωμ. ΝΣΚ 247/2008,200/2008

3.4.2. Αδύνατα Σημεία του e-ΕΦΚΑ (Weaknesses)

1. Έλλειψη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος. Διαφορετικά συστήματα, εξοπλισμοί, επίπεδα ψηφιοποίησης και ωριμότητας συστημάτων για κάθε εντασσόμενο φορέα.
2. Έλλειψη ενοποιημένου και ψηφιοποιημένου ασφαλιστικού ιστορικού.
3. Τεράστιος όγκος φυσικών αρχείων που διαφοροποιούνται ανά φορέα ως προς την μορφή και τον τόπο διατήρησής τους. Η πρόσβαση σε αρχεία είναι κατά περίπτωση δυσχερής.
4. Έλλειψη ενιαίων κανόνων ασφάλισης και παροχών -Πολυνομία, πολυπλοκότητα στις κανονιστικές διατάξεις.
5. Διαφορετική εργασιακή και ασφαλιστική κουλτούρα των εργαζομένων βάσει του ασφαλιστικού φορέα από τον οποίο προέρχονται.
6. Υποτυπώδης εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού.
7. Υψηλός βαθμός γήρανσης του προσωπικού¹⁶⁷ με συνέπεια περισσότερες αποχωρήσεις από τις προσλήψεις και δυσκολία αναπλήρωσης των εμπίρων υπαλλήλων.
8. Υποστελέχωση του Φορέα, όπως αυτή εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 9: Εργαζόμενοι στον ΕΦΚΑ ανά έτος (2010-2016)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
12.104	11.421	9.414	8.354	8.483	8.447	8.272

Επιχειρησιακό σχέδιο ΕΦΚΑ 2018-2020, σ. 14

---

¹⁶⁷ Σχεδόν οι μισοί εκ των υπηρετούντων υπαλλήλων του Ε.Φ.Κ.Α. είναι 50 ετών και άνω, μόλις το 15% είναι κάτω των 40 ετών, Επιχειρησιακό σχέδιο ΕΦΚΑ 2018-2020, σ. 11

Συμπεράσματα

Το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας δεν προέκυψε χθες. Συμπληρώνει σχεδόν έναν αιώνα ζωής και η πορεία του αντανακλά τις πολιτικές και κοινωνικές προτεραιότητες, τις κατακτήσεις αλλά και τις κακοδαιμονίες του πολιτικού μας συστήματος, του συνδικαλιστικού κινήματος και της ελληνικής κοινωνίας. Ο κατακερματισμός του, η πολυνομία και η ανισότητα στις παροχές ξεκινούν ήδη από τη γέννησή του και, παρά τις βελτιώσεις που επιτεύχθηκαν τα τελευταία 30 χρόνια, συνεχίζονται.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποδεικνύει ότι ιδιαίτερα κατά τα χρόνια των Προγραμμάτων Οικονομικής Προσαρμογής (την εποχή των Μνημονίων, δηλαδή) ελήφθησαν οι πιο τολμηρές νομοθετικές πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση της διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α. Είναι λοιπόν αλήθεια και έχει ήδη δειχτεί στην παρούσα εργασία πως έχει διανυθεί σημαντικός δρόμος στην κατεύθυνση της διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης του Σ.Κ.Α.. Όπως, επίσης, έχει δειχτεί επαρκώς ότι αυτός ο δρόμος δεν έχει φτάσει ακόμη σε ένα σημείο διοικητικά επαρκές και κοινωνικά ανεκτό, ώστε το Σ.Κ.Α. να απολαμβάνει σεβασμού και αποδοχής της ελληνικής κοινωνίας. Στο σημείο αυτό και δεδομένης της καταλυτικής -ως προς το προς ανάλυση θέμα της ενοποίησης- επίδρασης του ν. 4387/2016, ας θυμηθούμε τη γνώμη επί του ν.4387/2016 της Ο.Κ.Ε.¹⁶⁸ «Η δημιουργία του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης θα δημιουργήσει τεράστια διοικητικά και νομικά ζητήματα που η επίλυσή τους θα απαιτούσε διοικητική μελέτη, και πολυετή περίοδο προσαρμογής ακόμη και στις εποχές που δεν υπήρχε η τεράστια υποστελέχωση που υφίσταται σήμερα. Έτσι όπως επιχειρείται η ενοποίηση, θα έχει ως αποτέλεσμα να πολλαπλασιαστεί ο χρόνος απονομής των συντάξεων, να υπάρξουν καθυστερήσεις στην υλοποίηση των συγχωνεύσεων, λόγω προσφυγών στα δικαστήρια, και βέβαια να μην υλοποιηθούν τα όποια οφέλη προσδοκούνται από την ενοποίηση όλων των ταμείων σε ένα. Είναι σαφές λοιπόν ότι λόγοι νομικοί αλλά και αποτελεσματικότητας συνηγορούν υπέρ της δημιουργίας τριών οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης ανάλογα με τη φύση της απασχόλησης, ένα για τους μισθωτούς, ένα για τους αυτοαπασχολούμενους και ένα για τους αγρότες».

---

¹⁶⁸ Γνώμη ΟΚΕ υπ' αρ. 314/6-5-2016, σ. 20

Η εκτίμηση της ΟΚΕ αποδεικνύεται προφητική, αφού σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία οι εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης ήδη έχουν ξεπεράσει τις 350.000¹⁶⁹, ενώ δεκάδες χιλιάδες «συνταξιούχοι χωρίς σύνταξη¹⁷⁰» περιμένουν τη σύνταξή τους¹⁷¹ περισσότερο από 2 ή 3 ή και 4 χρόνια¹⁷². Παράλληλα, το στοιχείο αυτό αποτυπώνει πολύ χαρακτηριστικά τόσο την διοικητική ανεπάρκεια-διάλυση¹⁷³, όσο και την νηπιακή ψηφιακή κατάσταση στον e-ΕΦΚΑ. Ειδικά για την ψηφιακή κατάσταση του e-ΕΦΚΑ, αξίζει να τονιστεί ότι «σήμερα υπάρχουν και λειτουργούν διαφορετικά προγράμματα που εξυπηρετούν τις ανάγκες περιορισμένα. Οι υπάλληλοι κατά τη διάρκεια της εργασίας τους... περιηγούνται από την εφαρμογή στην οποία καταγράφεται ο χρόνος ασφάλισης, σε άλλη εφαρμογή, στην οποία καταγράφεται ο χρόνος καταβολής εισφορών και πιθανόν ανάλογα με τον φορέα ασφάλισης να υπάρχει άλλη εφαρμογή για τον χρόνο ασφάλισης πριν το έτος 2017 και άλλη μετά το έτος 2017. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις ασφαλισμένων/εργαζομένων δεν υπάρχει ψηφιοποιημένη καταγραφή του χρόνου ασφάλισης για όλα τα έτη

---

¹⁶⁹ <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/2061126/xepernoyn-tis-350000-oi-ekkremais-syntaxeis.html>

¹⁷⁰ Από τις 171.739 εκκρεμείς κύριες συντάξεις (Οκτώβριος 2020), μόνο 35.096 λαμβάνουν προσωρνή σύνταξη. Οι υπόλοιποι 136.643 δεν λαμβάνουν (συχνά για 3ή 4 χρόνια μετά την αίτησή τους ούτε ένα ευρώ).

¹⁷¹ Από τα πρακτικά της Βουλής, ΙΗ περίοδος, συνεδρίαση ΞΗ', Δευτέρα 25 Ιανουαρίου 2021, στην συζήτηση της με αριθμό 2822/416/18-12-2020 ερώτησης και αίτηση κατάθεσης του Βουλευτή Ηρακλείου του Κινήματος Αλλαγής κ. Βασιλείου Κεγκέρογλου προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ο αρμόδιος Υφυπουργός Π. Τσακλόγλου αναφέρει: «...για κύρια σύνταξη στο τέλος του 2020 οι εκκρεμείς αιτήσεις ήταν 154.000 και οι περισσότερες εξ αυτών, οι 45.000 περίπου, αφορούν το ΙΚΑ, 31.000 τον ΟΓΑ, 28.000 τον ΟΑΕΕ και 22.000 περίπου το δημόσιο. (...) Το σύνολο των εκκρεμών επικουρικών συντάξεων είναι λίγο λιγότερο από 120.000, ανέρχεται στις 119.694 εκ των οποίων οι πενήντα πέντε χιλιάδες είναι ληξιπρόθεσμες».

¹⁷² Και αυτό είναι η κορυφή του παγόβουνου: εκατοντάδες άλλες χιλιάδες εκκρεμότητες, όπως παροχές σε χρήμα για λόγους ασθένειας, μητρότητας, αναγνωρίσεις χρόνων ασφάλισης, επανυπολογισμός συντάξεων κ..α., <https://www.efka.gov.gr/sites/default/files/2019-10/%CE%94%CE%A4-%202019%2010%2022%20%CE%95%CE%9A%CE%9A%CE%A1%CE%95%CE%9C%CE%95%CE%99%CE%A3%20%CE%A3%CE%A5%CE%9D%CE%A4%CE%91%CE%9E%CE%95%CE%99%CE%A3.pdf>. Σύμφωνα με τον αρμόδιο Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Κ. Χατζηδάκη τον Ιούλιο του 2019: «Συνολικά οι κύριες εκκρεμότητες μαζί με τις επικουρικές, τις συντάξεις χηρείας και λοιπές εκκρεμότητες ήταν 1.059.000. «Αυτό είναι το ρεκόρ του ΣΥ.ΡΙΖ.Α» ανέφερε ο κ. Χατζηδάκης, στη Βουλή των Ελλήνων (δηλώσεις στη Βουλή την 12-2-2021), ανάκτηση από www.naftemporiki.gr/story/1691938/k-xatzidakis-xoris-grafeiokratikes-kathusteriseis-i-kataboli-tis-ethnikis-suntaksis, πρόσβαση την 14-2-2021.

¹⁷³ Στοιχείο που αποδεικνύεται -πέραν των εκατοντάδων χιλιάδων εκκρεμοτήτων- και από την πρόσφατη απόφαση (για «λύση» πανικού και ομολογία απόλυτης αποτυχίας) να ανατευθεί σε ομάδα έργου-project manager αποτελούμενη από πρόσωπα εκτός e-Ε.Φ.Κ.Α. το έργο της επιτάχυνσης απονομής των εκκρεμών συντάξεων, https://www.efsyn.gr/oikonomia/elliniki-oikonomia/278767_lysi-panikoy-gia-ekkremais-syntaxeis

εργασίας¹⁷⁴». Είναι σαφές, λοιπόν, ότι τα ελλείμματα της διοικητικής και -κυρίως- της λειτουργικής ενοποίησης καθώς και η νηπιακή ψηφιακή κατάσταση του e- Ε.Φ.Κ.Α. δεν του επιτρέπουν να ανταποκρίνεται με επάρκεια και αποτελεσματικότητα στην αποστολή του, όπως αυτή περιγράφεται από την ισχύουσα νομοθεσία¹⁷⁵, ούτε βέβαια στο όραμά του, όπως αυτό καταγράφεται στο Επιχειρησιακό σχέδιο 2018-2020¹⁷⁶. Ακριβώς αυτά τα στοιχεία δικαιώνουν και τον χαρακτηρισμό της επιχειρούμενης διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης ως μιας μετέωρης¹⁷⁷ μεταρρύθμισης¹⁷⁸. Η S.W.O.T. analysis που προηγήθηκε αποκαλύπτει τα δυνατά και αδύνατα σημεία του Φορέα αλλά και το δρόμο που θα οδηγήσει στην αναβάθμιση της λειτουργίας του e-Ε.Φ.Κ.Α.

Στο δια ταύτα: δεδομένης της αναγκαιότητας της διοικητικής και λειτουργικής ενοποίησης, ως προϋπόθεσης αποτελεσματικής λειτουργίας του e- Ε.Φ.Κ.Α. (αποτελεσματικής υπό την έννοια της υλοποίησης του σκοπού και του οράματος του Φορέα), τα βήματα που χρειάζονται να γίνουν είναι πολλά και σύνθετα.

Με βάση τόσο τη S.W.O.T ανάλυση, το σκοπό και το όραμα του e-Ε.Φ.Κ.Α., αλλά και τις διαχρονικές επισημάνσεις των διαφόρων επιτροπών, η ολοκλήρωση της λειτουργικής ενοποίησης και ο ψηφιακός μετασχηματισμός του αποτελούν άμεσες και κατεπείγουσες προτεραιότητες. Τα ελλείμματα στους δύο αυτούς τομείς είναι γνωστά

---

¹⁷⁴ <https://www.euro2day.gr/news/economy/article/2061126/xepernoyn-tis-350000-oi-ekkremais-syntaxeis.html>

¹⁷⁵ Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 51, παρ. 2 του ν.4387/2016) «2. Σκοπός του Ε.Φ.Κ.Α. είναι η κάλυψη των υπακτέων στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία με την προβλεπόμενη στο νόμο αυτόν χορήγηση:

α. μηνιαίας κύριας σύνταξης, λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους ασφαλισμένους ή/και στα μέλη της οικογενείας τους,

β. η χορήγηση προσυνταξιοδοτικών και άλλων παροχών στους συνταξιούχους και στους μέχρι τις 31.12.1992 ασφαλισμένους του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ), οι οποίοι, έως την έναρξη ισχύος του παρόντος, έχουν θεμελιώσει δικαίωμα λήψης της παροχής, καθώς και στους συνταξιούχους προσυνταξιοδοτικού καθεστώτος του ΕΤΕΑ (τ. ΕΤΕΑΜ) σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 26 του Ν. 3455/2006 (Α'84),

γ. παροχών ασθένειας σε χρήμα, δ. ειδικών προνοιακών επιδομάτων και ε. κάθε άλλης παροχής σε χρήμα ή υπηρεσιών, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο Ε.Φ.Κ.Α.».

¹⁷⁶ Επιχειρησιακό σχέδιο ΕΦΚΑ 2018-2020, σ. 28 «Το Όραμα του οργανισμού είναι η εξασφάλιση των κάθε είδους παροχών προς τους πολίτες, με μια απλοποιημένη και ταυτόχρονα φιλική παροχή ποιοτικών υπηρεσιών σε αυτούς, η οποία υποστηρίζεται, μέσω της καλύτερης αξιοποίησης νέων τεχνολογιών» .

¹⁷⁷ μετέωρη: (μτφ) αυτή που βρίσκεται σε αναμονή ή σε αβεβαιότητα, ΣΥΝΩΝΥΜΟ: αβέβαιη, εκκρεμής (Γ. Μπαμπινιώτη, 1998, Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας)

¹⁷⁸ μεταρρύθμιση: η μεταβολή του τρόπου οργάνωσης ή της μορφής ενός συστήματος για την επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος (Γ. Μπαμπινιώτη, 1998, Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας, Κέντρο Λεξικολογίας)

και αναλύθηκαν σε προηγούμενα σημεία αυτής της εργασίας. Από την αντιμετώπιση, λοιπόν, αυτών των ελλειμμάτων, αντιμετώπιση η οποία απαιτεί πολιτική βούληση και διαχειριστική ικανότητα, θα εξαρτηθεί ο χρόνος που θα συνεχίσει να είναι μετέωρη αυτή η μεταρρύθμιση, από το χρονικό διάστημα δηλαδή που θα συνεχίσουν υφιστάμενες οι ανισότητες στις ασφαλιστικές παροχές μεταξύ των ασφαλισμένων-Ελλήνων πολιτών με όμοια χαρακτηριστικά, από το χρονικό διάστημα που η αδιαφάνεια και η ταλαιπωρία του ασφαλισμένου και του συνταξιούχου θα συνεχίζεται.

Μια τελική παρατήρηση: η υπέρβαση της σημερινής νηπιακής ψηφιακής κατάστασης του e-Ε.Φ.Κ.Α. και ο ψηφιακός μετασχηματισμός του μπορεί να επιφέρει: α. τη μείωση της γραφειοκρατίας και του χρόνου εξυπηρέτησης των ασφαλισμένων, συνταξιούχων και εργοδοτών, β. την απελευθέρωση του προσωπικού του Φορέα από χαμηλής προστιθέμενης αξίας εργασίες και την ανάληψη από αυτό κρίσιμων εργασιών, όπως ο έλεγχος της εισφοροδιαφυγής ή η είσπραξη οφειλών, γ. την καταπολέμηση της απάτης και της εισφοροδιαφυγής μέσω της στατιστικής ανάλυσης μεγάλου όγκου δεδομένων και της ανάδειξης ύποπτων υποθέσεων για έλεγχο, δ. την υποστήριξη του Υπουργείου, της Γ.Γ.Κ.Α και της διοίκησης του Φορέα στην αποτελεσματική λήψη αποφάσεων και χάραξης πολιτικής μέσω της χρήσης αναφορών από τα Πληροφοριακά Συστήματα.

Θα πρέπει να έχουμε αίσθηση ότι η καθυστέρηση ειδικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό του e-Ε.Φ.Κ.Α. έχει κόστος τόσο στη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, όσο και στην ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας. Η απόσταση ανάμεσα στις οικονομίες που μετασχηματίζονται ψηφιακά και αυτές που μένουν πίσω μεγαλώνει πια με ραγδαίους ρυθμούς. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της κοινωνικής ασφάλισης -μαζί με την απαραίτητα λειτουργική ενοποίηση- δεν μπορεί να περιμένει άλλο.

Βιβλιογραφία – Πηγές

Βιβλιογραφία

- Αθανασίου Λ., Ζερβού Φ., Κώτση Α. (2009), Οικονομική και δημογραφική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, (Εκθεση 57), Αθήνα, ΚΕ.Π.Ε.
- Ζερβού Φ., (2009), Η εξέλιξη και προβληματισμός για τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, (Εκθεση 58), Αθήνα, ΚΕ.Π.Ε.
- Γιαννίτσης Α. (2007), Το ασφαλιστικό (ως ορφανό πολιτικής) και μία διέξοδος. Αθήνα, Πόλις.
- Καλλιαντέρης Χρ., Ρυθμίσεις του πρόσφατου ασφαλιστικού νόμου 3655/2008, ανάκτηση από <http://epkodi.gr/arthra-pinakas/156-rythmisis-tou-prosfatou-asfalistikou-nomou-365508>
- Κουμαριανός Ε., (2017, Μάιος), Η ελληνική κοινωνική ασφάλιση στην περίοδο της κρίσης, Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 11-12 Μαΐου 2017, ανάκτηση από <http://eekp.gr/wp-content/uploads/2017/04/%CE%9A%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CF%8C%CF%82-%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7.pdf>
- Λιναρδάτος Σπ. (1966), Οικονομική και κοινωνική πολιτική. Οι κοινωνικά ασφαλίσεις, Αθήνα.
- Νέγρης Φ. (1916), Περί συντάξεων εν Ελλάδι, Αθήνα, σ. 4-13
- OECD, (1998), Maintaining prosperity in an ageing society, ανάκτηση από https://read.oecd-ilibrary.org/economics/maintaining-prosperity-in-an-ageing-society_9789264163133-en#page1
- Π. Πιζάνια, (1985), Μισθοί και εισοδήματα στην Ελλάδα (1842-1923): το παράδειγμα των υπαλλήλων της Εθνικής Τράπεζας, , Αθήνα, ΜΙΕΤ, σ. 46
- Π. Πέτρουλας, Σ. Ρομπόλης, Ε. Ξυδέας & Μ. Χλέτσος (1993), Η Κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα, Η περίπτωση του ΙΚΑ, Αθήνα, ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.
- Προβόπουλος Γ., (1987), Κοινωνική Ασφάλιση, Ι.Ο.Β.Ε., Ειδικές Μελέτες 15.

- Ρομπόλης Σ., (1990), Κοινωνική ασφάλιση: Η διαρκής κρίση και οι προοπτικές, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
- Ρομπόλης Σ., (2019), Σε μείωση της εγγυημένης σύνταξης από το 70% στο 30% οδηγεί το σχέδιο της Νέας Δημοκρατίας, ανάκτηση από www.avgi.gr/oikonomia/317115_sabbas-rompolis-se-meiosi-tis-eggyimenis-syntaxis-apo-70-sto-30-odigei-shedio-tis
- Ρομπόλης Σ., Μπέτσης Β., (2016), Οικονομία και εργασία: η αλλαγή του παραδείγματος, ανάκτηση από: https://www.efsyn.gr/stiles/aporseis/94609_oikonomia-kai-ergasia-i-allagi-toy-paradeigmatos
- Ρομπόλης Σ. & Μπέτσης Β. (2016), Η οδύσσεια του ασφαλιστικού, Αθήνα, Λιβάνης.
- Στεργίου Α., (2017), Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλας .
- Τήνιος Π., (2003), Ανάπτυξη με αλληλεγγύη: ένα πλαίσιο για τις συντάξεις του νέου αιώνα, Αθήνα, Παπαζήσης.
- Υφαντόπουλος Γ., Μπαλούρδος Δ. & Νικολόπουλος Κ. (2009), Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του Κράτους Πρόνοιας, Αθήνα, Gutenberg.
- Χατζηδημητρίου Φ., (1980), Η καθολίκευση της επικουρικής ασφάλισης και το Τ.Ε.Α.Μ., Επιθεώρησις Δικαίου Κοινωνικής Ασφαλίσεως (Ε.Δ.Κ.Α.), σ. 513—515

Πηγές

Ηλεκτρονικές πηγές

www.aftodioikisi.gr

www.antigonelymperaki.gr

www.dsanet.gr

diavgeia.gov.gr

www.ekpodi.gr

www.elsyn.gr

www.enainstitute.org

www.enikos.gr

www.et.gr

www.efka.gov.gr
www.efsyn.gr
www.euro2day.gr
www.ggka.gr
www.government.gov.gr
www.kathimerini.gr
<http://www.idika.gr>
www.mtpy
www.mts.army.gr
www.naftemporiki.gr
www.oke.gr
www.parliament.gr

Νόμοι-Αιτιολογικές Εκθέσεις- Γνωμοδοτήσεις (χρονολογικά)

- Νόμος 5733/1932, «Περί των Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Α364/11-10-1932), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/1-2eisigitiki_32.pdf
- Νόμος 6298/1934, «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Α346/10-10-1934), ανάκτηση www.et.gr και αιτιολογική από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/1-3SKMBT_180.pdf
- Νόμος 1846/1951 «Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (Α179/21-6-1951), διαθέσιμος στο www.et.gr
- Νόμος 4169/1961 «Περί Γεωργικών Ασφαλίσεων» (Α81/18-5-1961), διαθέσιμος στο www.et.gr
- Νόμος 1296/1982 «Για την ασφάλιση ανασφαλιστών ομάδων» (Α128/12-10-1982), διαθέσιμος στο www.et.gr
- Νόμος 1305/1982 «Για την κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «για την αύξηση των κατωτάτων ορίων και των λοιπών συντάξεων του Ι.Κ.Α.» και άλλες διατάξεις» (Α146/9-12-1982), διαθέσιμος στο www.et.gr

- Νόμος 2084/92 «Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» ((A165/7-10-1992), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 2458/1997 «Σύσταση Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών και άλλες διατάξεις» (A15/14-2-1997), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 2676/1999 «Οργανωτική και λειτουργική αναδιάρθρωση των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (A1/5-1-1999), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 2972/2001 «Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και της λειτουργίας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλες διατάξεις» (A291/27-12-2001), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 3029/2002 «Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης» (A160/11-7-2002), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 3655/2008 «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις» (A58/3-4-2008) ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 3863/2010 «Νέο ασφαλιστικό σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (A115/15-7-2010), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 3892/2010 «Ηλεκτρονική καταχώρηση και εκτέλεση ιατρικών συνταγών και παραπεμπτικών ιατρικών εξετάσεων» (A189/4-11-2010), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 3918/2011 «Διαρθρωτικές αλλαγές στο σύστημα υγείας και άλλες διατάξεις» (A31/2-3-2011), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 4046/2012 «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και

άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας.» (ΦΕΚ Α28/14-2-2012), ανάκτηση από www.et.gr

- Νόμος 4052/2012 «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας και άλλες διατάξεις» (Α41/1-3-2012), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 4336/2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α94/14-8-2015), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Νόμος 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α 85/12-05-2016), ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr
- Πρακτικά Ελεγκτικού Συνεδρίου : Γνωμοδότηση επί του σχεδίου νόμου "Ασφαλιστική μεταρρύθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ε-Ε.Φ.Κ.Α)". Τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016., ανάκτηση από <https://www.elsyn.gr/el/node/923>
- Ν. 4670/2020 «Ασφαλιστική μεταρρύθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ε-Ε.Φ.Κ.Α.) και άλλες διατάξεις». (Α 43/28-2-2020) κ ανάκτηση από www.et.gr και αιτιολογική έκθεση από www.parliament.gr

Πορίσματα Επιτροπών (χρονολογικά)

- Επιτροπή ερεύνης και οργανώσεως Οικονομικού Προγραμματισμού, Ομάς Ερεύνης Θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης, (Α. Νικολόπουλος, Δ. Βαρβαρίγος

- κ.α.), (1959), Διερεύνησις βασικών προβλημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/2-1SKMBT_last.pdf
- Σχέδιον Εθνικής Πολιτικής Κοινωνικής Ασφάλειας (1969), Υπό του Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών Λουκά Πάτρα), ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/2-3ntosie-a-b_opt.pdf
  - Πέτρουλας Π. και συν. (1990), Κοινωνική Ασφάλιση, ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/2-4koinonikh-asfalisi_90.pdf
  - Π. Πέτρουλας, Σ. Ρομπόλης & Χρ. Ρουπακιώτης (1992), Πόρισμα για την Αναμόρφωση του Συστήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ανακτήθηκε από <http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/2-5PORISMA.pdf>
  - Επιτροπή Βακαλόπουλου, (1994), Πόρισμα: Μελέτη του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και υποβολής προτάσεων για τις αναγκαίες σχετικές μεταβολές και ρυθμίσεις, ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/2-6SKMBT_210.pdf
  - Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Ομάδα για την Υποστήριξη του Κοινωνικού Διαλόγου, (1997), Μελέτη και Καταγραφή Αιτίων -Προτάσεις για την αντιμετώπιση της Εισφοροδιαφυγής στους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς Κύριας Ασφάλισης, ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/3-8SKMBT_260.pdf
  - «Έκθεση Γ. Σπράου», Οικονομία και συντάξεις, Συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο, Επιτροπή για την εξέταση της Μακροοικονομικής πολιτικής, (1997), ανακτήθηκε από <http://www.antigonelyberaki.gr/>
  - Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων,(2001), Συνοπτική Έκθεση-Πρόταση του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη Μεταρρύθμιση του Ασφαλιστικού Συστήματος. Το Πρόβλημα, οι Στόχοι και οι Αλλαγές της Ασφαλιστικής Μεταρρύθμισης, ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/3-14synoptiki_ekthesi.pdf
  - Επιτροπή εμπειρογνομόνων για το ασφαλιστικό, (2007), Περίγραμμα Μεταρρύθμισης του Ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Το πρόβλημα, στόχοι και προτεινόμενα εργαλεία για τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος, ανακτήθηκε από <http://www.epkodi.gr/>
  - Επιτροπή Ειδικών για το Ασφαλιστικό, (2010), Πόρισμα της Επιτροπής Ειδικών για το Ασφαλιστικό, Κατευθυντήριες Αρχές και Προτάσεις για την Αναμόρφωση

του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης, Αθήνα, ανακτήθηκε από <http://epkodi.gr/>

- Πόρισμα Επιτροπής του Υπ. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος, Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τις συντάξεις (Υ.Α. 37564/Δ9.10327/21.8.2015), ανακτήθηκε από http://epkodi.gr/images/istoriko-arheio/5-1porisma_epitropis_sofon_2015.pdf
- Πόρισμα Επιτροπής για την επανεξέταση όλων των υφιστάμενων διατάξεων και τη θέσπιση νέων, ενιαίων κανόνων για όλες τις συντάξεις αναπηρίας (άρθρο 11 του ν. 4387/2016), αδημοσίευτο κείμενο (Φεβρουάριος 2017)
- Πόρισμα Επιτροπής Ασθένειας και λοιπών Παροχών (παρ. 3 του άρθρου 52 του ν. 4387/2016, όπως ισχύει), αδημοσίευτο κείμενο (Ιούλιος 2019)

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Οι πυλώνες του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Παράρτημα 2: Σύγκριση ποσών σύνταξης 4670/2020 και 3863/2010

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΠΟΣΟ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	
		ΜΕ ΤΟ Ν.4670/2020 (Ν. Βρούτση/ΝΔ)	ΜΕ ΤΟΝ Ν.3863/2010 (Ν. Λοβέρδου- Κουτρουμάνη/Π.Α.Σ.Ο.Κ.)
25	1000	591 ευρώ	625 ευρώ
	1500	694 ευρώ	758 ευρώ
	2000	798 ευρώ	890 ευρώ
30	1000	648 ευρώ	702 ευρώ
	1500	780 ευρώ	873 ευρώ
	2000	911 ευρώ	1044 ευρώ
35	1000	759 ευρώ	818 ευρώ
	1500	946 ευρώ	1047 ευρώ
	2000	1134 ευρώ	1276 ευρώ
40	1000	885 ευρώ	960 ευρώ
	1500	1143 ευρώ	1260 ευρώ
	2000	1396 ευρώ	1560 ευρώ

Ίδιοι υπολογισμοί βάσει των προβλέψεων των ανωτέρω νόμων:

**Παράρτημα 3: Σύγκριση ποσοστών αναπλήρωσης 3863/2010, 4387/2016,
4670/2020**

ΤΑ ΝΕΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ			
Σωρευτικά έτη	Παλιός σωρευτικός συντελεστής- Νόμος 4387/2016	Νέος σωρευτικός συντελεστής - Ασφαλιστικό Βρούτση (ΦΕΒ. 2020)	Σωρευτικός συντελεστής ν. 3863/2010- Νόμος Λοβέρδου Κουτρούμνη*
15	11,55%	11,55%	12%
16	12,39%	12,39%	13,76
17	13,23%	13,23%	14,62
18	14,07%	14,07%	15,48
19	14,97%	14,97%	17,48
20	15,87%	15,87%	18,4
21	16,77%	16,77%	19,32
22	17,73%	17,73%	21,78
23	18,69%	18,69%	22,77
24	19,65%	19,65%	23,76
25	20,68%	20,68%	26,5
26	21,71%	21,71%	27,56
27	22,74%	22,74%	28,62
28	23,95%	23,95%	31,92
29	25,16%	25,16%	33,06
30	26,37%	26,37%	34,2
31	27,79%	28,35%	37,82
32	29,21%	30,33%	39,04
33	30,63%	32,31%	40,26
34	32,22%	34,81%	44,54
35	33,81%	37,31%	45,85
36	35,40%	39,81%	47,16
37	37,20%	42,36%	51,8
38	39%	44,91%	53,2
39	40,80%	47,46%	54,6
40	42,80%	50,01%	60
41	44,80%	50,51%	61,5
42	46,80%	51,01%	63
43	48,80%	51,51%	64,5
44	50,80%	52,01%	66
45	52,80%	52,51%	67,5
46	54,80%	53,01%	69

*Το συνολικό ποσό της σύνταξης (βασική και αναλογική) δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό της σύνταξης που προκύπτει από την εφαρμογή των καταστασιακών διατάξεων και των νόμων που ισχύουν για τους ασφαλισμένους (Πλαφόν). Παράλληλα, με τον νόμο προβλέπονταν και κατώτα όρια (15 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη ΕΓΣΣΕ 2015, πρόβλεψη που καταργήθηκε από τον ν. 4387/2016 και διατηρείται από τον ν. Βρούτση

Σημείωση: Ίδιοι υπολογισμοί, όπως προκύπτουν από τους ανωτέρω νόμους

Παράρτημα 4: Σύγκριση διανεμητικού και κεφαλαιοποιητικού συστήματος

Χαρακτηριστικά	Διανεμητικό σύστημα (PAYG)	Κεφαλαιοποιητικό σύστημα (FUNDED)
Φορέας	Δημόσιος	Ιδιωτικός
Ορισμός	Μεταφορά εισφορών μεταξύ διαδοχικών γενεών	Μεταφορά αξιών στο χρόνο για το ίδιο άτομο
Χρηματοδότηση	Εισφορές εργαζομένων, εργοδοτών, κράτους	Εισφορές ασφαλισμένου και (υπό προϋποθέσεις) εργοδότη
Εξέχουσα αρχή (το δόγμα)	Αλληλεγγύη	Ανταποδοτικότητα
Θεσμική εγγύηση	Συμβόλαιο αλληλεγγύης γενεών	Ασφαλιστήριο συμβόλαιο
Πρωταγωνιστικός πυλώνας	1 ^{ος}	2 ^{ος} -3 ^{ος}
Συμμετοχή	Υποχρεωτική	Προαιρετική
Εφαρμογή	Καθολικότητα εφαρμογής	Καθορίζεται με βάση τη δομή της κοινωνικής ασφάλισης
Κύρια Πλεονεκτήματα	Αναδιανεμητικός χαρακτήρας	Ενίσχυση επενδυτικής δραστηριότητας στην οικονομία
	Εγγύηση ελάχιστου συνταξιοδοτικού δικαιώματος	Στηρίζει τη δικαιοσύνη λόγω της ανταποδοτικότητας
Ευαισθησία συστήματος	Δημογραφική γήρανση	Χρηματιστηριακός/επενδυτικός κίνδυνος
	Εισπραξιμότητα και εισφοροδιαφυγή	
	Πολιτικές παρεμβάσεις	
Βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες	Η δημογραφική γήρανση του πληθυσμού	Η δημογραφική γήρανση σε κάποιο βαθμό
	Ποσοστό ανεργίας και απασχόλησης	Το επιτόκιο
	Το μέσο μισθολογικό επίπεδο	Ο πληθωρισμός
	Το ηλικιακό όριο συνταξιοδότησης	Η γενικότερη οικονομική συγκυρία
	Ο τρόπος και η βάση υπολογισμού της σύνταξης (συντελεστές, έτη υπολογισμού κ.λπ)	Οι αποδόσεις των κεφαλαιαγορών

Σημείωση: Αναδημοσίευση από το βιβλίο Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του Κράτους πρόνοιας, των Γ. Υφαντόπουλου, Δ. Μπαλούρδου & Κ. Νικολόπουλου 2009, σ. 159-160, πίνακας 3.3., Gutenberg

Παράρτημα 5: Το ελληνικό σύστημα συντάξεων πριν το ν. 3655/2008

Κατηγορία πληθυσμού	Βαθμίδες προστασίας	Οργάνωση*	Πηγή χρηματοδότησης
1.Ανασφάλιστοι άνω των 65	Καθολική σύνταξη (θα αποσυρθεί σταδιακά για τους αγρότες)	ΟΓΑ	Κρατική χρηματοδότηση (κάλυψη εσόδων)
Αγρότες	Εισφορές. Κρατική συμμετοχή (Κύρια σύνταξη ΟΓΑ, 1997)		Εισφορές, κρατική συμμετοχή (% εισφορών, επιχορήγηση)
2.(Α) Δημόσιοι υπάλληλοι	Κύρια, επικουρική (συχνά διπλή), εφάπαξ	Υπ. Οικονομικών	Κρατικός προϋπολογισμός
Στρατιωτικοί		Α) ΤΕΑΔΥ Β) Μετοχικά Ταμεία	Εισφορές – κοινωνικοί πόροι
(Β)Ειδικό καθεστώς ΙΚΑ		ΙΚΑ για την κύρια	
3. Εργαζόμενοι ιδιωτικού τομέα (Α) ΙΚΑ (Ι)	Κύρια	ΙΚΑ	Εισφορές+τριμερής χρηματοδότηση + χρηματοδότηση ελλειμμάτων
(ΙΙ)	Κύρια +επικουρική	ΙΚΑ+ΤΕΑΜ ΙΚΑ+άλλο επικουρικό	Εισφορές + κοινωνικοί πόροι
(ΙΙΙ)	Κύρια+επικουρική +εφάπαξ	+Ταμεία Πρόνοιας	Εισφορές
(Β)Ναυτικοί	Κύρια+επικουρική+εφάπαξ	ΝΑΤ, ΚΑΑΝ κλπ	Εισφορές+επιχορήγηση+ κοινωνικοί πόροι
4. Εργαζόμενοι δημοσίου τομέα (δημόσιες επιχειρήσεις, ΔΕΗ, Τράπεζες)	Κύρια+επικουρική+εφάπαξ	Ειδικά Ταμεία (για κάθε επιχείρηση)	Εισφορές (μεγαλύτερο μέρος από τον εργοδότη)
		ΙΚΑ+Ειδικά Ταμεία για επικουρική	Χρηματοδότηση ελλειμμάτων από τον εργοδότη
		ΟΑΠ-ΔΕΗ	
5. Αυτοαπασχολούμενοι	Κύρια	ΟΑΕΕ (πρώην ΤΕΒΕ,ΤΑΕ,ΤΣΑ)	Εισφορές (ευρώ ανά κλάση).
	Κύρια+επικουρική	Όπως ανωτέρω + επικουρικό	Επιχορηγήσεις από το Δημόσιο. Κοινωνικοί πόροι
6.Ελεύθεροι επαγγελματίες	Κύρια	Νομικοί, Υγειονομικοί, Μηχανικοί	Κοινωνικοί πόροι, εισφορές, πρόσοδοι
(Α) Αυτοαπασχολούμενοι	Κύρια+επικουρική	Όπως παραπάνω+ τοπικό ταμείο δικηγόρων	περιουσίας
(Β) Μισθωτοί	Συχνά 2 βασικές συντάξεις		
ΕΚΑΣ: Καταβάλλεται μετά από έλεγχο πόρων σε όλους τους συνταξιούχους πλην ΟΓΑ, ηλικίας μεγαλύτερης από τα όρια του ΙΚΑ			
Τμητικές συντάξεις, πολεμικές, Εθνικής Αντίστασης, τοπικής αυτοδιοίκησης, προσωπικές κ.λπ.			

Σημείωση: Αναδημοσίευση από το βιβλίο Ανάπτυξη με αλληλεγγύη, του Πλ. Τήνιου, 2003, σ. 31-32, Παπαζήσης

Παράρτημα 6: Ενοποιούμενοι στον Ε.Φ.Κ.Α φορείς και κλάδοι (ν. 4387/2016)

- Α. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ.)
- α. Κλάδος κύριας σύνταξης,
    - αα. Κλάδος κύριας σύνταξης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.
    - ββ. Τομέας Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ.
    - γγ. Λογαριασμός Ειδικού Κεφαλαίου ΙΚΑ – ΕΤΑΜ (πρώην ΤΑΠ – ΟΤΕ).
  - β. Κλάδος ασθένειας.
    - αα. Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα.
    - γ. Τομέας Ασφαλισμένων Δημοσίου.
    - δ. Τομέας Ασφαλισμένων Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων.
    - ε. Ειδικός Λογαριασμός Δώρου Εργατοτεχνιτών Οικοδόμων (ΕΛΔΕΟ).
- Β. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Ε.Τ.Α.Π. -Μ.Μ.Ε.).
- α. Κλάδος κύριας ασφάλισης.
    - αα. Τομέας σύνταξης Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
    - ββ. Τομέας ασφάλισης Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
    - γγ. Τομέας ασφάλισης Ιδιοκτητών Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου.
    - δδ. Τομέας ασφάλισης Ανταποκριτών Ξένου Τύπου.
    - εε. Τομέας ασφάλισης Φωτοειδησεογράφων και Εικονοληπτών Επικαίρων Τηλεόρασης.
    - στστ. Τομέας σύνταξης Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείου Αθηνών.
    - ζζ. Τομέας σύνταξης Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείου Θεσσαλονίκης.
    - ηη. Τομέας ασφάλισης Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
    - θθ. Τομέας Ασφάλισης Τεχνικών Ραδιοφώνου και Τηλεόρασης (ΤΑΤΕ-ΡΤ).
  - β. Κλάδος ανεργίας και δώρου.
    - αα. Λογαριασμός Ανεργίας Προσωπικού Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
    - ββ. Λογαριασμός Ανεργίας Τεχνικών Τύπου Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

γγ. Λογαριασμός Δώρου Εορτών Εφημεριδοπωλών.
γ. Κλάδος Υγείας.
αα. Τομέας Υγείας Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου.
ββ. Τομέας Υγείας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Αθηνών.
γγ. Τομέας Υγείας Τεχνικών Τύπου Αθηνών.
δδ. Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε..
Γ. Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (Ε.Τ.Α.Α.).
α. Κλάδος Κύριας Ασφάλισης.
αα. Τομέας Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), και η Ειδική Προσαύξηση.
ββ. Τομέας Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών (ΤΣΑΥ) και ο Κλάδος Μονοσυνταξιούχων.
γγ. Τομέας Ασφάλισης Νομικών και ο ειδικός κλάδος για τους δικαστικούς λειτουργούς και τους λειτουργούς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που έχει συσταθεί με το άρθρο 39 του Ν. 4075/2012 (Α' 89).
β. Κλάδος Υγείας.
αα. Τομέας Υγείας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.
ββ. Τομέας Υγείας Υγειονομικών.
γγ. Τομέας Υγείας Δικηγόρων Αθηνών.
δδ. Τομέας Υγείας Δικηγόρων Πειραιά.
εε. Τομέας Υγείας Δικηγόρων Θεσσαλονίκης.
στστ. Τομέας Υγείας Δικηγόρων Επαρχιών.
ζζ. Τομέας Υγείας Συμβολαιογράφων.
ηη. Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα Ε.Τ.Α.Α..
Δ. Οργανισμός Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.).
α. Κλάδος Κύριας Ασφάλισης.
αα. Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Ο.Α.Ε.Ε..
ββ. Τομέας Ασφάλισης Ναυτικών και Τουριστικών Πρακτόρων.
β. Κλάδος Υγείας.
αα. Λογαριασμός Παροχών σε χρήμα.
Ε. Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α), εκτός του Λογαριασμού Αγροτικής Εστίας.
α. Κλάδος Υποχρεωτικής Ασφάλισης του Ν. 4169/1961 (Α' 81).

β. Κλάδος Κύριας Ασφάλισης Αγροτών του Ν. 2458/1997 (Α' 15).

γ. Κλάδος Υγείας.

δ. Λογαριασμός Παροχών σε χρήμα.

ΣΤ. Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ.), συμπεριλαμβανομένου του Κεφαλαίου Δυτών και του Κεφαλαίου Ανεργίας – Ασθενείας Ναυτικών (Κ.Α.Α.Ν.).

Ζ. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.).

α. Κλάδος Υγείας.

αα. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού ΟΤΕ (Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.).

ββ. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού ΗΣΑΠ (Τ.Α.Π.Η.Σ.Α.Π.).

γγ. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού ΗΛΠΑΠ (Τ.Α.Π.ΗΛΠΑΠ).

δδ. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού ΔΕΗ (Τ.Α.Π.-ΔΕΗ).

εε. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού ΕΤΒΑ (Τ.Α.Π.- ΕΤΒΑ).

στστ. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Α.Π. – Ε.Τ.Ε.).

ζζ. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού Τραπεζών Πίστεως, Γενικής και Αμερικαν Εξπρές (Τ.Α.Α.Π.Τ.Π.Γ.Α.Ε.).

ηη. Τομέας Ασθένειας Προσωπικού Ασφαλιστικής Εταιρίας «ΕΘΝΙΚΗ» (Τ.Α.Π.Α.Ε. ΕΘΝΙΚΗ).

θθ. Λογαριασμός Παροχών σε Χρήμα Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω..

Η. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (Ε.Τ.Α.Τ.).

Σημείωση: Ο πίνακας προκύπτει από το άρθρο 53 του ν. 4387/2016

Παράρτημα 7: Εντασσόμενα στο Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π. Ταμεία, τομείς, κλάδοι και λογαριασμοί πρόνοιας

Α. Το Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (Τ.Π.Δ.Υ.) με τους Τομείς του: α. Τομέα Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων β. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. γ. Τομέα Πρόνοιας Ορθόδοξου Εφημεριακού Κλήρου της Ελλάδος δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εμπορικών, Βιομηχανικών, Επαγγελματικών, Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων του Κράτους ε. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ταμείου Νομικών στ. Τομέα Πρόνοιας Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων.

Β. Το Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑ.Π.Ι.Τ.) με τους Τομείς του: α. Τομέα Πρόνοιας Εργατοϋπαλλήλων Μετάλλου β. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εταιρειών Λιπασμάτων γ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εταιρειών Τσιμέντων δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ιπποδρομιών ε. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων στ. Τομέα Πρόνοιας Ξενοδοχοϋπαλλήλων ζ. Τομέα Πρόνοιας Λιμενεργατών η. Τομέα Πρόνοιας Υπαλλήλων Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς θ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Εθνικού Θεάτρου ι. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Υδρεύσεως Θεσσαλονίκης ια. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης.

Γ. Ο κλάδος πρόνοιας του Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Προσωπικού Εργαζομένων στα Μ.Μ.Ε. (Ε.Τ.Α.Π.– Μ.Μ.Ε.) με τους Τομείς του: α. Τομέα Πρόνοιας Ιδιοκτητών, Συντακτών και Υπαλλήλων Τύπου. β. Τομέα Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Αθηνών. γ. Τομέα Πρόνοιας Εφημεριδοπωλών και Υπαλλήλων Πρακτορείων Θεσσαλονίκης.

Δ. Ο κλάδος πρόνοιας του Ταμείου Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.) με τους Τομείς του: α. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ο.Τ.Ε. β. Κλάδο Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ (ΚΑΠ – Δ.Ε.Η.). γ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ο.Σ.Ε.. δ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ε.Ρ.Τ. και Τουρισμού. ε. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Εμπορικής Τραπεζής. στ. Τομέα Πρόνοιας Προσωπικού Ιονικής–Λαϊκής Τραπεζής.

Ε. Ο κλάδος πρόνοιας του Ενιαίου Ταμείου Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (Ε.Τ.Α.Α.) με τους Τομείς του: α. Τομέα Πρόνοιας Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων. β. Τομέα Πρόνοιας Υγειονομικών. γ. Τομέα Πρόνοιας Δικηγόρων

Αθηνών. δ. Τομέα Πρόνοιας Δικαστικών Επιμελητών. ε. Τομέα Πρόνοιας Συμβολαιογράφων. στ. Τομέα Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων.
ΣΤ. Το Ταμείο Πρόνοιας Αξιοματικών Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Π.Α.Ε.Ν.).
Ζ. Το Ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (Τ.Π.Κ.Π.Ε.Ν.).
Η. Ο Ειδικός Λογαριασμός Πρόνοιας προσωπικού του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ.

Σημείωση: Ο πίνακας προκύπτει από το άρθρο 75 του ν. 4387/2016

Παράρτημα 8: Προϋποθέσεις σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο

Ασφαλισμένοι μέχρι 31/12/1992 («παλαιοί ασφαλισμένοι»)¹⁷⁹

ΦΟΡΕΑΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	
Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ.	<p>ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ:</p> <p>α) 80% και άνω (βαριά αναπηρία) → πλήρες ποσό σύνταξης</p> <p>β) 67,00%-79,99% (συνήθης αναπηρία) → ποσό σύνταξης μειωμένο κατά 1/4</p> <p>Ο ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει 6.000 ημέρες εργασίας και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια της περίπτωσης αυτής δικαιούται την πλήρη σύνταξη.</p> <p>Ο ασφαλισμένος του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται κατά την έννοια της περίπτωσης αυτής δικαιούται την πλήρη σύνταξη.</p> <p>γ) 50,00%-66,99% (μερική αναπηρία) → ποσό σύνταξης μειωμένο κατά 1/2</p> <p>Ο ασφαλισμένος του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται κατά την έννοια της περίπτωσης αυτής δικαιούται τα 3/4 της πλήρους σύνταξης.</p>	
	<p>Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.</p> <p>Ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας με 5 χρόνια πραγματικής ασφάλισης</p> <p>Ποσοστό αναπηρίας 67%</p> <p>Διακοπή άσκησης επαγγέλματος</p> <p>Τ.Σ.ΑΥ.</p> <p>Τουλάχιστον 5 έτη πραγματικής ασφάλισης,</p> <p>Ποσοστό αναπηρίας 67%</p> <p>Τ.Α.Ν.</p> <p>5 έτη τουλάχιστον πραγματικής ασφάλισης</p> <p>Ποσοστό αναπηρίας 50% τουλάχιστον, που κρίνεται από τις Υγειονομικές Επιτροπές του Ο.Α.Ε.Ε. (άρθ. 17 παρ.8 ν. 3144/2003) και προέρχεται από ασθένεια που δεν προϋπήρχε της ασφαλίσεως.</p> <p>Οι δικηγόροι που πάσχουν από τύφλωση έχουν τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθούν από τον Τομέα με τους όρους και προϋποθέσεις του άρθρου 1 του ν. 612/1977, χωρίς να παραιτηθούν από τη δικηγορία. Διατηρούν όμως τη δικηγορική ιδιότητα χωρίς όμως ο χρόνος άσκησης δικηγορίας πέραν του προβλεπόμενου προς συνταξιοδότηση από τον ν. 612/77 να μπορεί να συνυπολογιστεί (άρθρ. 24, παρ. 1 ν. 1968/91)</p>	
Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.	10	ανικανότητα για κάθε εργασία
	12	ανικανότητα για την εκτέλεση της εργασίας του

Σημείωση: Αναδημοσίευση από το Πόρισμα της Επιτροπής του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 4387/2016 για την επανεξέταση των υφιστάμενων διατάξεων και τη θέσπιση νέων, ενιαίων κανόνων για όλες τις συντάξεις αναπηρίας, Φεβρουάριος 2017

¹⁷⁹ Από τον πίνακα προκύπτει η ανισότητα επί ομοίων περιπτώσεων: ο «παλιός» ασφαλισμένος που προέρχεται από το πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θεμελιώνει πλήρη σύνταξη αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, ενώ ο ασφαλισμένος των πρώην Τ.Σ.Α.Υ, Τ.Α.Ν. και Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. με ποσοστό αναπηρίας 67%. Αυτά συνεχίζουν να ισχύουν και σήμερα, παρά την υποτιθέμενη ενοποίηση. Με άλλα λόγια, δεν έχουν ενοποιηθεί οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω αναπηρίας διαφοροποιούνται μέσα στον e-ΕΦΚΑ ανάλογα με τον πρώην φορέα από τον οποίο προέρχεται ο ασφαλισμένος.

Παράρτημα 9: Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο

Ασφαλισμένοι από 1/1/1993 και μετά («νέοι ασφαλισμένοι»)¹⁸⁰

ΦΟΡΕΑΣ	ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ																						
ΟΛΟΙ ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (εκτός Ν.Α.Τ. που δεν υπάγεται στο ν.2084/1992,Ο.Γ.Α. και Δημοσίου)	α) 15 έτη ή 4500 ημέρες οποτεδήποτε ή β) 5 έτη ή 1.500 ημέρες, από τις οποίες τουλάχιστον 600, τα 5 τελευταία έτη πριν από εκείνο κατά το οποίο επήλθε η αναπηρία ή υποβλήθηκε η αίτηση συνταξιοδότησης ή γ) τις ημέρες ασφάλισης, ανάλογα με την ηλικία, που αναφέρονται στον ακόλουθο πίνακα: <table border="1" data-bbox="504 562 1377 987"> <tr><td>Μέχρι το 21ο έτος</td><td>300</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 22ο έτος</td><td>420</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 23ο έτος</td><td>540</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 24ο έτος</td><td>660</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 25ο έτος</td><td>780</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 26ο έτος</td><td>900</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 27ο έτος</td><td>1020</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 28ο έτος</td><td>1140</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 29ο έτος</td><td>1260</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 30ό έτος</td><td>1380</td></tr> <tr><td>Μέχρι το 31ο έτος</td><td>1500</td></tr> </table>	Μέχρι το 21ο έτος	300	Μέχρι το 22ο έτος	420	Μέχρι το 23ο έτος	540	Μέχρι το 24ο έτος	660	Μέχρι το 25ο έτος	780	Μέχρι το 26ο έτος	900	Μέχρι το 27ο έτος	1020	Μέχρι το 28ο έτος	1140	Μέχρι το 29ο έτος	1260	Μέχρι το 30ό έτος	1380	Μέχρι το 31ο έτος	1500
Μέχρι το 21ο έτος	300																						
Μέχρι το 22ο έτος	420																						
Μέχρι το 23ο έτος	540																						
Μέχρι το 24ο έτος	660																						
Μέχρι το 25ο έτος	780																						
Μέχρι το 26ο έτος	900																						
Μέχρι το 27ο έτος	1020																						
Μέχρι το 28ο έτος	1140																						
Μέχρι το 29ο έτος	1260																						
Μέχρι το 30ό έτος	1380																						
Μέχρι το 31ο έτος	1500																						
<p>Ποσό Σύνταξης</p> <p>α) Π.Α. 80%: Πλήρες ποσό σύνταξης β) Π.Α. 67%: ¾ του πλήρους ποσού σύνταξης γ) Π.Α. 50%: ½ του πλήρους ποσού σύνταξης</p> <p>Ο ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει 6.000 ημέρες ή 20 έτη εργασίας και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των περιπτώσεων β και γ δικαιούται την πλήρη ή τα ¾ της πλήρους σύνταξης αντίστοιχα.</p> <p>Ο ασφαλισμένος του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται κατά την έννοια των περιπτώσεων β και γ δικαιούται την πλήρη ή τα ¾ της πλήρους σύνταξης αντίστοιχα.</p>																							
ΔΗΜΟΣΙΟ	4,5 έτη ασφάλισης ή 5 έτη όταν υπάρχει χρόνος διαδοχικής ασφάλισης, ποσοστό αναπηρίας άνω του 20%, εφόσον ο ασφαλισμένος κριθεί ανίκανος για εργασία από την ΑΣΥΕ																						

Σημείωση: Αναδημοσίευση από το Πόρισμα της Επιτροπής του άρθρου 11 παρ. 2 του ν. 4387/2016 για την επανεξέταση των υφιστάμενων διατάξεων και τη θέσπιση νέων, ενιαίων κανόνων για όλες τι συντάξεις αναπηρίας, Φεβρουάριος 2017

¹⁸⁰ Από την απλή παράθεση των παραρτημάτων 8 και 9 προκύπτει η άνιση αντιμετώπιση των ασφαλισμένων ανάλογα με το χρονικό σημείο εισόδου τους στην ασφάλιση.

Παράρτημα 10: Έξοδα κηδείας όπως δίνονται σήμερα από τον ε-Ε.Φ.Κ.Α.

ΦΟΡΕΑΣ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΟ ΠΟΣΟ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	Άμεσα ασφαλισμένοι & συνταξιούχοι	759,52€	Δεν δικαιούνται τα μέλη οικογένειας
	Υπάλληλοι και συνταξιούχοι του φορέα, καθώς και τα μέλη οικογένειας τους Υπάλληλοι ΝΠΔΔ που υπάγονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και τα μέλη οικογένειας τους	733,68€	
ΤΑΞΥ	Άμεσα ασφαλισμένοι	2 μηνιαίοι μισθοί	
	Έμμεσα ασφαλισμένοι	1 μηνιαίος μισθός	
ΟΠΑΔ (Δημόσιο)	-Δημόσιοι υπάλληλοι & πολιτικοί συνταξιούχοι και συνταξιούχοι εκ μεταβιβάσεως, καθώς και ο/η σύζυγος και τα τέκνα αυτών -Συνταξιούχοι Ελ.Αστ., καθώς και ο/η σύζυγος και τα τέκνα αυτών -Συνταξιούχοι εκ μεταβιβάσεως στρατιωτικού, Ελ. Αστ., Πυροσβεστικής Υπ., καθώς και ο/η σύζυγος και τα τέκνα αυτών	1.000,00€	
ΟΑΕΕ	Άμεσα ασφαλισμένοι	1.200,00€	Διαφορετικό ποσό για ασφαλισμένους και συνταξιούχους Δεν δικαιούνται τα μέλη οικογένειας
	Συνταξιούχοι	762,00€	
		Επιπλέον των ανωτέρω καταβάλλονται έξοδα για μεταφορά της σορού για την ταφή σε άλλη πόλη που απέχει πάνω από 100 χιλ.: 205,00€ για απόσταση 101-200 χιλ. 380,00€ για απόσταση άνω των 200 χιλ.	
ΟΓΑ	Άμεσα ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι	800,00€	Διαφορετικό ποσό για ασφαλισμένους

	Υπάλληλοι και συνταξιούχοι υπάλληλοι του ΟΓΑ	2.402,00€	του ΟΓΑ και υπαλλήλους του ΟΓΑ.
	Μέλη οικογένειας υπαλλήλου ή συνταξιούχου υπαλλήλου του ΟΓΑ	2.184,00€	Δικαιούχοι –μεταξύ των έμμεσων μελών- μόνο τα μέλη οικογένειας υπαλλήλου ή συνταξιούχου υπαλλήλου ΟΓΑ
ΕΤΑΠ-ΜΜΕ	Άμεσα ασφαλισμένοι (εν ενεργεία και συνταξιούχοι)	2πλάσιο μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών (ΤΑΙΣΥΤ: έως 11.092,00€ ΤΣΠΕΑΘ: έως 8.097,32€ ΤΑΤΤΑ: 2.773,40€)	Διαφορετικό ποσό μεταξύ άμεσα ασφαλισμένων και μελών οικογένειας

Σημείωση: Αναδημοσίευση από το Πόρισμα Επιτροπής Παροχών Ασθένειας και Λοιπών Παροχών, Ιούλιος 2019, σ. 41-44